

SLOVENSKI vestnik

Letnik XXX.

Celovec, petek, 19. december 1975

Štev. 51 (1741)

STRNJENI OKOLI SVOJEGA VODSTVA BOMO KOROŠKI SLOVENCİ NADALJEVALI BOJ

To je enoglasen sklep občnega zbora ZSO ob dvajsetletnici obstoja naše osrednje narodne organizacije

Kot mogoča manifestacija koroških Slovencev, odločenih, da strnjene okoli svojega vodstva nadaljujejo boj za dokončno uresničitev vseh svojih pravic, je izzvenel minulo nedeljo občni zbor Zveze slovenskih organizacij na Koroškem, ki je potem na slavnostni seji še posebej slavila dvajsetletnico svojega obstoja in delovanja v korist ohranitve in vsestranskega razvoja slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

Na občnem zboru, kjer so po svojih delegatih sodelovale vse včlane organizacije in je bilo po predstavnikih zastopano celotno ozemlje naše avtohtone naselitve, je bila demonstrirana nezlomljiva življenjska volja našega ljudstva. Nedvoumno je bilo povedano, da je reševanje naših vprašanj potom ugotavljanja ali preštevavanja povsem nesprejemljivo in se bomo uprli vsakemu zmanjšanju, skrajšanju in dejanskemu razveljavljanju v našo korist sprejetih in v mednarodni pogodbi zajamčenih pravic. To bomo uspeli z združitvijo vseh naših moči ob podpori demokratičnih sil v državi in naslonitvi na matični narod. Zato so bili odločno zavrnjeni naklepi in poskusi vnašanja neenotnosti v naše vrste ter izrinjanje narodnih organizacij od reševanja naših življenjskih vprašanj.

Počastitvi umrlih članov so sledila poročila, v katerih je bilo obširno prikazano dosedanje delo na vseh področjih našega udejstvovanja. V tem izčrpnem obračunu je bilo govora o doseženih uspehih, pa tudi o hibah in pomanjkljivosti, ki jih bo treba odpraviti, da bo delo v bodoče lahko še bolj uspešno. (Glavne ugotovitve iz poročil objavljamo na naslednjih straneh današnje številke — op. ured.) Živo zanimanje za dogajanje na našem ožjem narodnem ter širšem področju in neposredna prizadetost našega človeka ob vsem tem razvoju pa sta se zrcalila zlasti v živahni diskusiji, ki je spreminila občni zbor v pravi parlament naše osrednje organizacije in narodne skupnosti.

Z globokim čutom odgovornosti so zastopniki iz raznih krajev spregovorili o perečih vprašanjih, ki tarejo našega človeka. Govora je bilo o šolstvu, ki ob sedanjih ureditvah nikakor ne zagotavlja, da bi bili vsi slovenski otroci deležni tudi pouka v materinščini. Zato pomeni sedanjí manjšinski šolski zakon občutno poslabšanje stanja, kakršno je bilo ob podpisu državne pogodbe; torej je Avstrija s svojim dosedanjim izvajanjem tozadevnega določila člena 7 položaj manjšine poslabšala — to pa je v očitnem nasprotju z načeli mednarodnih pogodb.

Važno mesto v diskusiji je zavzemalo vprašanje obveščanja nemške in mednarodne javnosti o

našem problemu. Predvsem je bilo poudarjeno, da je v vrstah večinskega naroda le zato tako malo razumevanja za naše težnje in

stli na vsebino teh oddaj, je bila postavljena zahteva. Vendar pa ima ZSO tukaj zelo malo vpliva, kar še posebej velja za televizijo,

lavljanja ali preštevavanja manjšine. Sploh je bila za bližnjo bodočnost poudarjena kot najvažnejša naloga, da avstrijski in svetovni jav-

upravičeno kritizirano in zavrnjeno vsako obrekovanje in celo odrekanje narodne zavednosti tistih Slovencev, ki se znotraj političnih struktur večinskega naroda borijo za splošni napredek in demokratizacijo družbenega stroja, s tem pa tudi za uveljavljanje naše narodne enakopravnosti.

Pravilnost politične usmeritve, ki si jo je začrtala ZSO pri svoji ustanovitvi pred dvajsetimi leti, je ohranila veljavnost vse do danes in se odraža tudi v sestavi novega vodstva naše osrednje organizacije. Za predsednika upravnega odbora je bil ponovno soglasno izvoljen dr. Franci Zwitter. Ker je dosedanji podpredsednik višji vladni svetnik dr. Pavel Apovnik iz službenih in zdravstvenih vzrokov odklonil ponovno kandidaturo, je občni zbor za prvega podpredsednika izvolil dr. Avgušlina Malleja, v funkciji drugega podpredsednika pa znova potrdil bilčovskega župana Hanzija Ogrisa, medtem ko je tajnik postal dipl. inž. Feliks Wieser. Pa tudi v širšem odboru je prišlo do vidne pomladitve, tako da ZSO v tretje desetletje svojega delovanja stopa z vodstvom, v katerem bodo dosedanji izkušeni funkcionarji imeli podporo mladih in svežih sil.

S soglasno izvolitvijo ožjega vodstva ter širšega upravnega in tudi nadzornega odbora pa je občni zbor dal zasluženi odgovor tistim, ki so ves teden pred zborom širili v javnosti ter objavljali v nemškem tisku najrazličnejše špekulacije, ugibanja in trditve o dozdevnih nesoglasjih, razprtijah in drugih težavah v ZSO. Vsa ta „senzacionalna“ odkritja o resignaciji posameznikov in o tem, kako ZSO menda išče samo sebe in svojo novo usmeritev, niso bila nič drugega kot pa glasne misli in tihe želje tistih krogov, ki bi med koroške Slovence in še posebej v njihove napredne organizacije radi vnesli nemir in nesoglasje, da bi lažje igravali enega proti drugemu in s tem slabili skupno borbo vsega našega ljudstva za dorbo pravic, ki so nam zagotovljene v državni pogodbi.

Odgovor, ki ga je dal občni zbor, je nedvoumen: le še bolj se bomo združili v delu in boju za dosego ciljev, ki si jih je zastavila ZSO pri svoji ustanovitvi pred dvajsetimi leti — da bo kot zbirna organizacija skrbela za uveljavljanje nacionalnih pravic slovenske narodne skupnosti in za njen vsestranski napredek. Pri tem se bo v bodoče posluževala tudi modernih sredstev znanosti in je občni zbor formalno potrdil sklep o ustanovitvi Slovenskega znanstvenega inštituta. Tako bo svoje odgovorno delo nadaljevala v zaupanju v lastne sile, v povezavi z demokratičnimi krogi v Avstriji ter ob ponovno zagotovljeni podpori matičnega naroda.

zahteve, ker je tozadevna informiranost nezadovoljiva, v kolikor ne gre sploh za enostransko, v nam nasprotnem duhu manipulirano obveščanje nemško govorečih sodelavcev. „Od tiska večinskega naroda nimamo dosti kaj pričakovati,“ se je glasila ugotovitev, zgrajena na dolgoletnih izkušnjah. „Zato bomo morali sami najti pot do naroda-soseda, do ljudi, ki bi nas gotovo podpirali, če bi jih nagovorili in jim naša vprašanja obrazilili v njihovem jeziku.“

V tej zvezi je bilo kritično ugotovljeno, da niti slovenske oddaje celovškega radia niso resnični odraz naše stvarnosti. Treba bi bilo vplivati na personalni sestav in zla-

ki je zaradi svoje prisotnosti in prodornosti nevarna ponemčevalnica slovenske mladine. Zato splošna zahteva: omogočen mora biti sprejem oddaj slovenske TV na celotnem ozemlju, kjer živimo koroški Slovenci!

Ob spoznanju, da moramo v našem boju iskati predvsem tudi podporo demokratičnih sil večinskega naroda, je bilo v diskusiji izredno pozitivno ocenjeno solidarnostno gibanje. Občni zbor je soglasno podprl tozadevna prizadevanja študentov v korist slovenske narodne skupnosti ter jim zagotovil vso možno pomoč. Taka široka platforma nam je potrebna predvsem v boju proti vsiljevanju diktata ugo-

nosti dokažemo, da tako, kakor zdaj namerava storiti avstrijska vlada s svojo kapitulacijo pred nemškimi nacionalisti, ni mogoče reševati manjšinskih vprašanj.

Kljub temu, da je očitna preusmeritev manjšinske politike na nacionalistični tir tudi v vodilni socialistični stranki postavila naše sodelovanje pred težko preizkušnjo, ne smemo napraviti usodne napake, da bi se — kakor se je to dogajalo v zgodovini — pustili zriniti v popolno izolacijo. Aktivno vključevanje naših ljudi v družbeno dogajanje in v politično življenje je določene uspehe rodilo v preteklosti in jih bo gotovo tudi v bodoče. Zato je bilo v diskusiji povsem

RESOLUCIJA

sprejeta na občnem zboru ZSO dne 14. 12. 1975

Delegati in gostje, zbrani iz vseh krajev na občnem zboru Zveze slovenskih organizacij na Koroškem, po temeljiti analizi trenutnih tendenc in dejanskih poskusov, da se rešijo odprta vprašanja slovenske narodne skupnosti v smislu zahtev nemškonacionalističnih krogov, odločno zahtevamo in urgiramo končno rešitev vseh neizpolnenih določil člena 7 državne pogodbe, ki jo vlade zavlčujejo že dvajset let.

Z vso ostrino protestiramo proti načrtovanemu „preševanju posebne vrste“, v katerem gledamo navadno ugotavljanje manjšine s ciljem utesnjevanja krajevnega in stvarnega območja člena 7 državne pogodbe, kar pomeni v zadnji konsekvenci revizijo njegove vsebine, na katero nikdar ne bomo pristali.

Izrecno izjavljamo, da se bomo eventualni izvedbi tega načrta uprli z vsemi legalnimi sredstvi in v papirnatem ugotavljanju naše identitete, ki je izpostavljeno vsem možnostim izsiljevanja, pritiska in vplivanja, pa tudi formalističnim trikom kategorizacije in statistike, postavili nasproti dokaz odločne življenjske identitete, ki je svet ne bo mogel prezreti.

Zato iskreno želimo, da bi nas vlada ne silila v konfrontacijo s tako nesodobno obliko reševanja manjšinskih vprašanj, ki absolutno nasprotuje jasnim določilom državne pogodbe in načelom resnične demokracije.

Prav tako se z vso resnostjo in odločnostjo izrekamo proti številnim poskusom razdvajanja naše narodne skupnosti in načrtom dekretiranja njenega legitimnega zastopstva. Osrednji organizaciji — Zvezi slovenskih organizacij na Koroškem in Narodni svet koroških Slovencev — se dvajset let neprenehoma in odločno borita za naše interese in uživata naše polno zaupanje kot od vseh naših narodnih organizacij in ustanov izvoljeno predstavništvo naše narodne skupnosti.

Končno ponovno poudarjamo svojo pripravljenost za konstruktivno sodelovanje pri reševanju odprtih vprašanj na osnovi naših dvajsetletnih utemeljenih predlogov v dialogu s pristojnimi forumi; ta dialog pa ne sme biti diktat, marveč stvarno razpravljanje dveh enakopravnih partnerjev za dosego znosne rešitve člena 7 državne pogodbe.

VES JUGOSLOVANSKI TISK

prizadeto spremlja
razvoj našega vprašanja

Skupina jugoslovanskih novinarjev, v kateri so bili zastopniki najbolj uglednih listov iz skoraj vseh republik in pokrajin Jugoslavije, je prejšnji teden kot gost zvezne tiskovne službe obiskala Avstrijo. Na Dunaju so se jugoslovanski novinarji pogovarjali predvsem s člani zvezne vlade in z veleposlanikom SFRJ na Dunaju inž. Vlahovom; na povratku v domovino pa so se ustavili še na Koroškem.

Zanimanje jugoslovanskih novinarjev je pri teh pogovorih razumljivo veljalo predvsem vprašanju, ki so povezano z odnosi med Jugoslavijo in Avstrijo. Poseben poudarek pri tem pa je bil prav na problematiki, ki se postavlja v zvezi s položajem slovenske in hrvaške narodne manjšine v Avstriji. Na Dunaju so novinarji spoznali tozadevno stališče avstrijske zvezne vlade in se v pogovoru z deželnim glavarjem Wagnerjem seznanili s pogledi na deželni ravni; o tem, kako položaj ocenjuje in vprašanja tolmači neposredno prizadeta narodna skupnost, pa so bili novinarji obveščeni med obiskom v uredništvu Slovenskega vestnika in Našega tednika, kjer so jih izčrpno informirali predstavniki Zveze slovenskih organizacij na Koroškem in Narodnega sveta koroških Slovencev. Zaključni obisk na Zvezni gimnaziji za Slovence v Celovcu pa je nudil še priložnost pogovora z vodstvom te šole ter s predstavniki manjšinskega šolstva in deželne šolske oblasti.

Obisk jugoslovanskih novinarjev je pokazal, da ves jugoslovanski tisk prizadeto spremlja razvoj našega vprašanja in da je tudi izredno dobro obveščen o vsem, kar se v Avstriji dogaja okoli tega problema. Predvsem pa je ponovno bilo potrjeno, da imamo prav v jugoslovanskem tisku zaveznika, ki nas s svojim velikim domačim in mednarodnim vplivom odločno in dosledno podpira v našem boju za vsestransko priznanje pravic, ki so nam zagotovljene v členu 7 državne pogodbe.

Jugoslovanske novinarje je — kakor že rečeno — sprejel tudi deželni glavar Wagner, ki jim je manjšinsko problematiko prikazal v luči politike, ki jo v tem vprašanju zastopajo deželna vlada in v deželnem zboru zastopane stranke. Da je ob tej priložnosti očitno zaradi pomanjkanja stvarnih argumentov (edinega resničnega vzroka, da gre za kapitulacijo pred nemškimi nacionalisti in za ugoditev njihovi dolgoletni zahtevi po ugotavljanju manjšine, pač ni mogel priznati) spel pomešal pojme rednih ljudskih štetij v drugih državah ter posebnega štetja v Avstriji, niti ne začudi. Najmanj neprimeren — da se milo izrazimo — pa je bil njegov nastop, ko je zanikal obstoj neonacistične miselnosti (ali „fašističnih struktur“, kot se je izrazil), ko pa je ravno v zadnjem času vsa demokratska mednarodna javnost z ogorčenjem ugotovila, kakšno vlogo igrajo in kakšno zaslombo uživajo danes v Avstriji ljudje, ki so nekdanj pripadali zločinski ednici SS; kako avstrijska sodišča kljub nedvoumnim dokazom in pričanjem oproščajo nacistične vojne zločince; kako se v Avstriji neovirano zbirajo in manifestirajo svojo staro miselnost pripadniki najrazličnejših neonacističnih in revanšističnih združenj — da niti ne govorimo o vseh tistih pojavih nacistične in rasistične miselnosti, ki prihajajo do izraza v odnosu do slovenske narodne skupnosti na Koroškem, kjer so celo najvišji deželni in državni predstavniki izpostavljeni

obmetavanju z gnili jajci in psovanjem s „Saudjud“. Da pri teh pojavih nikakor ne gre za „majhno manjšino“, marveč nasprotno za zelo vplivne sile, je vendar najbolj potrdil deželni glavar Wagner sam, ko je pri zadnjih volitvah čutil potrebo, da spomni na funkcijo, ki jo je zavzel v nacistični dobi. V tej luči neverodostojno izzvenijo vsi poskusi na deželni in državni ravni, da bi pred domačo in mednarodno javnostjo prikrili resnico o tem, kako globoko je v naši deželi in državi še vedno zakoreninjena ta miselnost in kako velik vpliv imajo te sile že spet.

V pogovoru z jugoslovanskimi novinarji pa je na glavo postavil tudi še nekaj drugega: menil je, da se morajo pripadniki manjšine integrirati v politične stranke in tako sodelovati pri oblikovanju manjšinske politike. To je stališče, ki ga prav ZSO ne samo zastopa marveč tudi prakticira že polnih dvajset let. Toda deželni glavar je „pozabil“ povedati samo eno, namreč dejstvo, da so ta proces zavre politične stranke s svojim brezobzirnim diktatom o ugotavljanju manjšine! Kajti vključevanje v politične strukture večinskega naroda vendar ne more pomeniti odpoved lastni narodni identiteti; sooblikovanje manjšinske politike vendar ne more pomeniti sodelovanja in sodelgovornosti pri „statistični likvidaciji“ manjšine. To oboje je namreč v očistem nasprotju z Wagnerjevo pravilno ugotovitvijo, da obstoj manjšine zavisi predvsem od ljudi, ki znotraj nje prispevajo k utrjevanju samostojnosti in volje do obstanka njenih pripadnikov. Državna podpora in pomoč, ki jo je zagotavljal takim prizadevanjem, torej ne sme služiti tistim, ki na najrazličnejše načine skušajo postaviti v dvom obstoj slovenske narodne skupnosti na Koroškem, marveč izključno le tistim, ki se brezkompromisno borijo za to, da bi koroški Slovenci na celotnem in zgodovinsko znanem ozemlju svoje avtohtone naselitve dosegli in uživali resnično enakopravnost. Potem bi bili tudi dani pogoji, da se vključimo v vsesplošni družbeni razvoj v korist mirnega sožitja in enakopravnega sodelovanja obeh narodov v skupni domovini.

Poudarjena vloga manjšin

v odnosih med Furlanijo-Juljsko krajino ter Slovenijo

Prvič po podpisu sporazuma med Italijo in Jugoslavijo o ureditvi mejnega in drugih vprašanj je prišlo — kakor smo poročali že v zadnji številki našega lista — pred nedavnim do uradnega obiska delegacije avtonomne dežele Furlanije-Juljske krajine v SR Slovenijo. Pri pogovorih, ki so jih imeli italijanski gostje pod vodstvom predsednika Comellija z najvišjimi predstavniki Slovenije, so obravnavali vrsto vprašanj, ki se nanašajo zlasti na odnose in sodelovanje med obema sosednjima deželama.

V tem okviru sta delegaciji posvetili pozornost predvsem tudi vprašanju narodnostnih manjšin in tozadevno zavzeli soglasno stališče, da predstavljata obstoj in neoviran razvoj

slovenske manjšine v Italiji ter italijanske manjšine v Sloveniji pomembno obogatitev družbenega in kulturnega življenja na obeh straneh meje. Manjšini sta pozitiven dejavnik za izmenjavo kulturnih in duhovnih vrednot, za medsebojno razumevanje in za razvoj plodnega sodelovanja — je bilo poudarjeno. Temu pozitivnemu stališču pa sledi logičen sklep, da je treba najnovejši italijansko-jugoslovanski sporazum tolmačiti kot obvezo, da se v praksi dosledno uveljavijo načela popolne zaščite manjšin, da se zagotovi varstvo njunega narodnostnega značaja in da se jima zajamči enakopraven razvoj v družbi, v kateri živita.

Dežela Furlanija-Juljska krajina se je v tej zvezi prek svojih najvišjih predstavnikov

ZADOVOLJNE PRAZNIKE IN MNOGO USPEHOV
V NOvem LETU
VSEM BRALCEM, NAROČNIKOM IN SOTRUDNIKOM

UREDNIŠTVO **vesnik** UPRAVA

Manjšine most prijateljstva

Delegacija republiške konference SZDL Slovenije pod vodstvom predsednika Mitije Ribičiča je obiskala Madžarsko, kjer je imela pogovore z vodilnimi predstavniki domačinske ljudske fronte in socialistične delavske partije. Tako v glavnem mestu Železne županije Szombathelyju kakor v Budimpešti pa so med pogovori zavzemala pomembno mesto tudi vprašanja narodnih manjšin.

V Železni županiji sta obe strani izrazili veliko pripravljenost in obojestransko korist utrjevanja stikov. V tem okviru je bila posebej poudarjena vloga narodnih manjšin na obeh straneh meje. Podobno pa so naglasili tudi v Budimpešti, „da so narodne manjšine most prijateljstva, prek katerega bo moč najlaže in najbolj učinkovito krepiti vse vrste sodelovanja v duhu dobrososedskih odnosov“.

Med svojim bivanjem v Budimpešti je slovenska delegacija obiskala tudi sedež demokratske zveze južnih Slovanov, ki združuje okoli 100.000 Hrvatov, Srbov in Sloven-

cev. Letos poleti je obhajala ta organizacija 30-letnico svojega obstoja. Preko treh komisij se zveza v glavnem ukvarja s širjenjem materinega jezika, s kulturnim delom in s tiskom; tedensko v vseh treh jezikih izdaja svoje glasilo „Narodne novine“, pred nedavnim pa je izšel tudi tradicionalni letopis.

Pred odhodom na Madžarsko pa se je predsednik Ribičič v Murski Soboti sestal s predstavniki madžarske narodne skupnosti in javnega življenja Pomurja. V pogovoru o položaju Madžarov v tej pokrajini je predsednik medobčinske komisije za narodnostna in obmejna vprašanja Ferenc Hajoš ugotovil, da nova ustava celovito ureja položaj narodnosti. Na tej osnovi so Madžari v Pomurju dobili tudi svojo lastno samoupravno interesno skupnost za kulturo in prosveto v soboški in lendavski občini, uspešno pa so uredili tudi vrsto drugih konkretnih določil, ki so življenjskega pomena za vsestranski razvoj narodnosti.

Ob določenih pomanjkljivostih, ki se tu in tam še pojavljajo, so nanizali celo vrsto uspešna urejenih vprašanj. Med drugim je kulturna rast Madžarov v Pomurju zelo dobro zastavljena na primer tudi v založniški dejavnosti in v sredstvih obveščanja narodnosti, o čemer priča stalno vsebinsko izpopolnjevanje tako njihovega glasila „Nepusag“ kakor madžarskega programa radia Murska Sobota.

Predsednik Ribičič je pozitivno ocenil predvsem ureditev dvojezičnega šolstva, ki so ga zasnovali na narodnostno mešanih območjih v Pomurju. Poudaril je, da je to šolstvo izpolnilo vsa pričakovanja in bi ga kazalo uveljaviti tudi drugod. Vendar po njegovem ustava in zakoni samo po sebi še ne rešujejo vseh nalog pri urejanju položaja narodnosti, marveč je treba posvetiti posebno skrb ustanavljanju in razvoju ustreznih institucij, ki so odločilnega pomena za uveljavitev popolne enakopravnosti ne le na kulturnem, ampak tudi na širšem družbenopolitičnem in gospodarskem ter na drugih področjih. Zato je pomembno, je dejal predsednik Ribičič, da bi tudi narodnostno politiko zasnovali na dolgoročnejših načrtih, ker je to glavni pogoj za še uspešnejši razvoj narodnosti.

25. SLOVENSKI PLES

Vsi pristrčno vabljeni na jubilejni

ki bo v soboto 10. januarja 1976 s pričetkom ob 8. uri zvečer v prostorih Delavske zbornice v Celovcu.

- Za ples bosta igrala
- Veliki plesni orkester RTV Ljubljana s pevske solisti
- Narodnozabavni ansambel s pevci

Vstopnice po 35 šil. v predprodaji pri krajevnih prosvetnih društvih in v pisarni SPZ ter pri večerni blagajni.

Slovenska prosvetna zveza

20 let Zveze slovenskih organizacij na Koroškem

20 let dela in boja za pravice in enakopravnost koroških Slovencev

Svoj jubilej dvajsetletnega obstoja in delovanja je Zveza slovenskih organizacij na Koroškem minulo nedeljo praznovala s slavnostno sejo, na kateri so se poleg odbornikov, delegatov in zastopnikov iz vseh naših krajev in iz vseh naših organizacij udeležili tudi častni gostje. Navzoči so bili jugoslovanski generalni konzul v Celovcu Bojan Lubej, predsednik komisije za zamejska vprašanja pri republiški konferenci SZDL Slovenije Jože Hartman in sekretar Danilo Türk, predsednik Slovenske kulturno-gospodarske

zveze v Trstu Boris Race in član odbora prof. Viljem Černo, tajnik Hrvatskega kulturnega društva na Gradiščanskem Alfons Kornfeld in član odbora Gerhard Emrich, medtem ko je Narodni svet koroških Slovencev zastopal osrednji tajnik Filip Warasch. Jugoslovanski veleposlanik na Dunaju inž. Gustav Vlahov pa se je oprostil, da se zaradi drugih obveznosti ne more udeležiti slavnostne seje; ZSO je čestital k jubileju ter želel „mnogo uspeha pri nadaljnjem delovanju v korist naših slovenskih bratov, ki živijo v Avstriji“.

V slavnostnem govoru je predsednik upravnega odbora dr. Franci Zwitter poudaril, da je 20-letnica obstoja ZSO v danih razmerah in zlasti z ozirom na zgodovinski pomen ustanovitve, ki predstavlja prelom v naši politični orientaciji, in z ozirom na njen doprinos v borbi za pravice koroških Slovencev vsekakor dogodek, ki ga ni mogoče enostavno preiti.

Ko je govoril o razmerah, v katerih je nastala ZSO, je poudaril, da je napredna skupina koroških Slovencev že v obdobju pred podpisom državne pogodbe začela oblikovati politiko, ki naj bi razbila njeno izolacijo in izolacijo slovenske narodne skupnosti na Koroškem sploh ter pripomogla k napredovanju demokratičnega razvoja v deželi in državi. Tako je bila 25. marca 1955 ustanovljena ZSO kot nestrankarska in politično nevezana zbirna organizacija, ki naj bi skrbela za uveljavljanje nacionalnih pravic slovenske narodne skupnosti in njen napredek, proučevala kulturna in gospodarska vprašanja koroških Slovencev in usmerjala delo na teh področjih, hkrati pa pospeševala aktivno vključitev koroških Slovencev v družbeno dogajanje in v politično življenje dežele in države v boju za splošni demokratični napredek.

„Ustanovitev ZSO pred dvajsetimi leti je posledica spoznanja, da manjšinska politika v starem klasičnem smislu, ki gradi zgolj na nacionalnih razlikah, ne more rešiti nacionalnega vprašanja v smislu zblizanja med narodi, marveč s poudarjanjem razlik narode le še bolj razdvaja in s tem manjšino tira v popolno politično osamljenost.“ V spoznanju tega načela je ZSO zagovarjala individualno vključevanje Slovencev v napredne politične strukture večinskega naroda in s to svojo politiko tudi dosegla določene uspehe. Zato so napredno usmerjeni Slovenci to politično prakso pozitivno sprejeli, toda v določenih primerih je ta koncepcija doživljala tudi kritiko, kadar vodilna socialistična stranka ni pokazala pričakovane odpornosti proti prizadevanjem nemških nacionalistov za utesnjevanje pravic slovenske manjšine. „Toda če je bila naša odločitev pred dvajsetimi leti, izvirajoča iz zgodovinskih spoznanj in zrasla iz izkušenj narodnoosvobodilne borbe, pravilna, potem more tudi v bodoče biti naša politika samo graditev na lastnih silah in v tesni povezavi z vsemi demokratičnimi silami v deželi in državi ter v svetu.“

To velja tudi danes po popolni kapitulaciji vodilne stranke v deželi in državi pred nemško nacionalističnimi krogi, po brezobzirni grožnji z ugotavljanjem manjšine po hudem razočaranju, ki smo ga doživeli v zadnjih mesecih, je naglasil govornik in menil, da to nikakor ne pomeni zagovarjanje podpore eni ali drugi določeni stranki. Kajti našo nacionalno borbo smo vedno gledali v širših dimenzijah svetovnih narodnoosvobodilnih gibanj in demokratičnih težnj, zato nam razvoj dogodkov tudi danes narekuje široko orientacijo: da je naš nacionalni boj le del splošne borbe za napredek v deželi in državi in tudi v svetovnem merilu, kar narekuje našo povezavo z demokratičnimi silami, ki so voljne, da se z nami vred borijo proti nacionalistični in neofašistični reakciji za socialno in nacionalno enakopravnost.

V tej zvezi je opozoril na sodelovanje ZSO in NSKS v vseh narodnih zadevah, kot obliko širokega zaveznitstva pa omenil Solidarnostni komite za pravice koroških Slovencev. Odločno je zavrnil poskuse razbijanja enotnosti in oddvajanja članstva od organizacij ter naglasil, da kot subjekt in suveren naših narodnih težnj odklanjamo vsak poskus mešetarnjenja z našimi narodnimi interesi potom izigravanja vprašanja, kdo naj bi predstavljal manjšino. Kot izraz pripravljenosti za konstruktivno sodelovanje pri reševanju odprtih vprašanj je navedel zlasti Spomenico ob 20-letnici podpisa državne pogodbe ter dejal, da je zdaj na vrsti vlada, da s svoje strani dokaže isto dobro voljo in pripravljenost za reševanje v smislu naših pozitivnih predlogov.

Vendar pa pozitivne rešitve ni pričakovati sprico vztrajanja na nedemokratičnem reševanju v obliki

Kadar gre za odločitev za življenje ali smrt, je — to dokazujejo vsa narodnoosvobodilna gibanja — za brezpravne narode možna samo odločitev za obstoj!“

Koroški Slovenci smo v teku zgodovine doživeli nebroj hudih udarcev in razočaranj, je dejal predsednik ZSO, toda doživeli smo tudi najbolj junaško dobo slovenskega naroda in se vključili v njegovo partizansko borbo. Od tedaj je kompleks manjvrednosti, ki nas je spremljal skoraj v vsej zgodovini, izgubil svoj smisel. Slovenski narod — in v njegovem sklopu tudi mi — si je s svojo antifašistično borbo priboril edinstveno moralno reputacijo, ki daje tudi še danes nove, stvarne možnosti, da se izvirno uveljavimo v svetu. „Zato bomo koroški Slovenci papirnatemu ugotavljanju identitete, ki je izpostavljen vsem možnostim izsiljevanja, pritiska in vplivanja, pa tudi formalističnim trikom kate-

usmeritve. Le-ta mora biti slejkoprej v zaupanju v lastne sile in v povezavi z vsemi demokratičnimi gibanji za splošni družbeni napredek in s tem posredno tudi za našo nacionalno enakopravnost, kakor smo se pravilno odločili pred dvajsetimi leti ob ustanovitvi ZSO.“

V lastnih vrstah brezkompromisno strnjeni moramo v skupnih nacionalnih zadevah slejkoprej nastopati skupno in enotno z NSKS za doseg in zavarovanje pravic, ki nam gredo po ustavi, po državni pogodbi in po drugih mednarodnih dokumentih.

V dialogu z vlado, v kolikor bo le-ta pripravljena, bomo odločno, brezkompromisno in enotno postavljali naše zahteve ter uveljavljali enakopravno sporazumno reševanje odprtih vprašanj na osnovi Spomenice koroških Slovencev ter odbijali vse poskuse pogojitve takega reševanja in ugotavljanjem manjšine ali s preštevanjem posebne vrste.

Z avtentičnim informiranjem svetovne demokratične javnosti o našem stanju in v povezavi z naprednimi gibanji in silami v državi in v svetu bomo iskali pomoč in podporo našim prizadevanjem za doseg nacionalne enakopravnosti, hkrati pa tudi za utrditev demokracije in mirnega sožitja proti raznim poskusom domače in mednarodne reakcije, da bi ustvarila stalno nove konflikte in ohranila napetosti na tem nevarnem stičišču držav z različno družbeno ureditvijo.

Pri vseh teh nujnih lastnih prizadevanjih koroški Slovenci, hvaležni za dosedanje pomoč, želimo in pričakujemo nadaljnjo podporo SFR Jugoslavije kot države matičnega naroda in sopolisne avstrijske državne pogodbe. Ta naša želja izvira iz danes splošno priznanega mednarodnega načela, da ima vsaka manjšina naravno pravico do stikov z matičnim narodom in da sta briga in skrb matičnega naroda za svoje manjšine njegova samoumevna dolžnost in pravica.

Hkrati bomo nadaljevali naše stiske tako z bratsko slovensko manjšino v Italiji, kakor s hrvatsko narodno skupnostjo na Gradiščanskem, ki se kakor mi borita za priznanje pravic v korist lastnega obstoja in vseplošnega razvoja. Pri vseh teh naporih in prizadevanjih hočemo biti in ostati samostojen subjekt svojih zahtev in težnj in smo trdno prepričani, da naši interesi niso v nasprotju marveč se ujemajo tudi z interesi naše države in dežele za doseg mirnega in enakopravnega sožitja obeh narodov, ki jima je usojeno, da živita na isti zemlji; prav tako pa tudi z interesi matičnega naroda in naše zaščitnice Jugoslavije ter vseh svobodoljubnih narodov v težnji zavarovanja miru in zboljšanja odnosov med sosednimi narodi in državami v smislu načel, sprejetih na helsinški konferenci o varnosti in sodelovanju v Evropi.

Svoja izvajanja je zaključil z besedami največjega slovenskega pisatelja Ivana Cankarja, umetnika in ideologa, ki je s svojim delom vtisnil razvoju slovenske kulture in slovenskega naroda svoj pečat in mu pokazal pravilno pot v bodočnost, ko je zapisal: „Edina pot je boj ljudstva, brezobziren boj, dokler ne pade poslednja barikada, dokler ni dosežen poslednji cilj! Boj za popolno socialno in politično osvoboditev — zakaj brez socialne in politične svobode je nemogoča kulturna svoboda... Boj za osvoboditev ljudstva je kulturni boj — in kdor ta boj obrekuje, kdor mu podstavlja nečiste cilje, je sovražnik ljudstva in sovražnik kulture!“

Slavnostna seja ob dvajsetletnici Zveze slovenskih organizacij na Koroškem se je končala s sprejemom, na katerem so odborniki, delegati in gostje v sproščenem pogovoru izmenjali mnenja o naših skupnih vprašanjih in težnjah. Tako je počastitev jubileja ZSO izvenela v želji in pripravljenosti, da z združenimi močmi nadaljujemo delo in boj v korist slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

Beseda gostov

● V imenu republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije je Zvezi slovenskih organizacij na Koroškem k njenemu jubileju čestital predsednik komisije za zamejska vprašanja Jože HARTMAN. Izrazil je željo, da bi ZSO kot doslej tudi v bodoče uspešno opravljala odgovorne naloge v prid slovenske narodne skupnosti v Avstriji. „Odnose med vami ter matičnim narodom in vsemi narodi in narodnostmi Jugoslavije smatramo kot nekaj naravnega,“ je naglasil tovariš Hartman. „Kajti ni le vaša pravica, da vzdržujete tvorne stike z matičnim narodom, ampak je ustavno zasidrana dolžnost matičnega naroda, da vsestransko skrbi za razvoj Slovencev v zamejstvu. Lahko zagotovim, da bo Jugoslavija s svojim mednarodnim ugledom in vplivom, ki gotovo ni majhen, še naprej podpirala vaš boj za doseg pravic, ki vam gredo.“

● Predsednik Slovenske kulturno-gospodarske zveze v Trstu Boris RACE je s svojimi čestitkami in pozdravi izrazil tudi solidarnost Slovencev v Italiji s koroškimi Slovenci „v trdem boju proti tistim, ki hočejo, da na Koroškem ne bi bilo več Slovencev in slovenske besede“. Spomnil je na podobno usodo naših rojakov v Italiji, ki se morajo prav tako še vedno boriti za svoje narodne pravice in enakopravnost. Na podlagi nedavnega sporazuma med Italijo in Jugoslavijo nekoliko bolj optimistično gledajo v bodočnost, vendar: „borili se bomo dalje, ker nam nič ne bo podarjeno. Isto velja za vas koroške Slovence. Vztrajajte v boju, dokler ne dosežete uresničitve svojih zahtev; zgodovina ZSO pa vam je jamstvo za uspeh.“

● Prisrčne pozdrave Hrvatskega kulturnega društva na Gradiščanskem je posredoval tajnik Alfons KORNFEIND, ki je poudaril dolgoletne stike in sodelovanje med narodnimi organizacijami koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov. „Tega sodelovanja nobeni poskusi in dogodki niso mogli porušiti; mi smo in želimo biti prijatelji.“ Tako Slovenci kot Hrvati živimo kot manjšina v Avstriji, ki je naša domovina. Zato zahtevamo, da se nas prizna za enakovredne deželane Koroške in Gradiščanske, za enakopravne državljane Avstrije, da se nam dajo naše pravice.

● Čestitke Narodnega sveta koroških Slovencev je Zvezi slovenskih organizacij ob njenem 20-letnem jubileju izrazil osrednji tajnik Filip WARASCH. Pri tem je opozoril še na drugo dvajsetletnico — namreč dvajsetletnico skupne Spomenice koroških Slovencev in skupnih naporov za uresničitev naših pravic. Dejal je, da so bili kontakti med obema organizacijama korektni in prijetni, ter izrazil željo, da bi bilo sodelovanje takšno tudi v bodoče. „S skupnimi naporom se bomo naprej borili za naše pravice in proti ugotavljanju; s skupnimi močmi bomo tudi uspeli.“

Slavnostno sejo sta obogatila moški zbor SPD „Bilka“ v Bilčovsu pod vodstvom Joška Boštjančiča in mešani zbor SPD „Danica“ v št. Vidu v Podjuni pod vodstvom Hanzija Kežarja, ki sta s sporedom, kateri je segal od koroške narodne preko slovenske umetne do priljubljene partizanske pesmi, prispevala lep kulturni okvir.

preštevanja ali ugotavljanja manjšine, je dejal dr. Zwitter. „Zato naj bo na slavnostni seji ob dvajsetletnici obstoja ZSO ponovno jasno in nedvoumno povedano: za našo narodno skupnost je ugotavljanje manjšine, pa naj bo to v obliki štetja posebne vrste ali v kakršnikoli drugi obliki ali tudi ob spremembi zakonu za pospeševanje manjšin absolutno nesprejemljivo in bomo njegovo uporabo preperečili. Nočemo namreč sami sodelovati pri „uradni likvidaciji“ naše narodne skupnosti, kar bi v zadnji konsekvenci pomenila izvedba te zahteve nemških nacionalistov. To mora vzeti na znanje tudi vlada. Če pa nas hoče kljub vsem upravičenim pomislekom in tehtnim ugovorom prisiliti v tako konfrontacijo, smo odločeni, da jo sprejmemo.“

gorizacije in statistike, postavili nasproti dokaz odločne življenjske identitete, ki je svet ne bo mogel prezreti!“

Ob koncu je predsednik ZSO kratko orisal naloge, ki nas čakajo v bodoče:

Po razočaranjih glede našega družbeno-političnega uveljavljanja — tako v obliki naslonitve bolj ali manj samo na socialistično stranko Avstrije, kakor v obliki poskusa samostojnega nastopa — moramo najti čim prej svoje pravo mesto v svojevrstnem prepletanju socialnega in narodnostnega vprašanja, ki je najbolj viden izraz naše koroške slovenske stvarnosti in eden poglobitvenih vzrokov, da čestokrat v zgodovini nismo našli pravilne odločitve in ustrezne

Koroški Slovenci ne bomo klonili!

Poročilo predsednika Upravnega odbora dr. Francija Zwittera

V svojem izčrpnem poročilu, ki ga je podal občnemu zboru, je predsednik upravnega odbora dr. Franci Zwitter najprej spregovoril o tem, v koliko je ZSO izpolnila konkretne naloge, ki si jih je zadala na zadnjem občnem zboru, in v koliko ji to ni uspelo. Med poglobitimi zahtevami je omenil pritegnitev mlajše generacije in menil, da je letošnji občni zbor gotovo dokaz koraka naprej v tej smeri, čeprav bodo potrebni še nadaljnji napor, da politično aktiviramo in vključimo v naše vrste ter v delu povežemo študentsko, kmečko in delavsko mladino. Pozdravil je ustanovitev Znanstvenega inštituta in izrazil željo, da bi ta ustanova čim prej začela, rastla in se razcvetela v učinkovito pomoč vsem našim narodnim prizadevanjem, kar mora biti njen cilj in njena prvenstvena naloga.

Da tudi pri Kulturnem domu nismo tako daleč — je dejal predsednik upravnega odbora — ni naša krivda, marveč krivda celovške mestne občine, ki je z grobo diskriminacijo preprečila nakup zemljišča v središču mesta. "S tem je sicer začasno blokirala naše tozadevno prizadevanje, toda hkrati je s tem mobilizirala vse naše ljudi

in ves matični narod za podporo tej načrtovani skupni kulturni ustanovi slovenske narodne skupnosti na Koroškem. V ostalem pa z negativno odločbo celovškega občinskega sveta še ni spregovorjena zadnja beseda, ker pravda še teče in bomo izčrpali vse pravne možnosti, da dosežemo svoj cilj in hkrati dokažemo svetu, kako v praksi izgleda toliko hvalisana enakopravnost koroških Slovencev."

Omenil je kmetijsko šolo v Podravljah, za katero smo dosegli pravico javnosti, ki za nas ni le pasivno darilo, marveč živa obveza, da to ustanovo ohranimo in jo preustrojujemo, da bo odgovarjala našim sodobnim potrebam; tej nalogi se bo morala v posebni meri posvetiti Slovenska kmečka zveza kot njen lastnik. Nadalje je čestlil Zvezi slovenskih združenj k izgradnji novega združenega poslopja v Celovcu, kjer imata prostore tudi prireditvena dvorana "aula slovenica" in knjigarna "Naša knjiga", ter naglasil, da "tako vsaj v malem že izvajamo funkcije Kulturnega doma, zlasti pa v središču Celovca tudi na zunanji manifestiramo potrebo medsebojne povezanosti poglobitvi panog vsake narodne skupnosti in vsakega naroda — gospodarstva in kulture".

dokaz sodelovanja obeh osrednjih organizacij je predsednik upravnega odbora ZSO omenil "Spomenico koroških Slovencev ob 20-letnici podpisa državne pogodbe". Poudaril je, da gre za skupno spomenico ZSO in NSKS in je bila kritika, v kolikor je šla predvsem na ZSO, ali neupravičena ali pa dirigirana. ZSO smatra in razume sodelovanje tako, da se skupne akcije tudi zagovarjajo in da za skupne akcije ne glede na to, ali so v redu ali pa bolj ali manj problematične, prevzamemo soodgovornost. V ostalem pa pozdravljamo kritiko, v kolikor je izraz zanimanja in dejanske zaskrbljenosti za položaj naše narodne skupnosti, ter upoštevamo vse pozitivne predloge in vsakršno pomoč.

"Bistvena kritika se nanaša na predloge glede reševanja šolskega vprašanja," je ugotovil govornik. "Morda nekatere dikcije v tej zvezi res niso najboljše, nikakor pa ne držijo kritika, da bi bili kakorkoli odstopili od svojega dosedanjega stališča v tem vprašanju. Slej ko prej namreč tudi v tej spomenici trdimo, da smatramo obvezno dvojezično šolsko ureditev za najboljšo; pri tem pa z ozirom na dejstvo, da po novi šolski ureditvi najmanj dve tretjini slovenskih šolobveznih otrok ne uživa pouka v materinščini, predlagamo uvedbo slovenščine vsaj kot predmet za vse otroke, ki v predšolski dobi dokazano govorijo slovenski jezik. To ni nova formulacija, niti ne nova zahteva, marveč je predlog obeh osrednjih organizacij vse od časa, ko je začela veljati nova šolska ureditev. Izhajamo namreč iz stališča, da morajo vsi slovenski otroci spoznati v osnovni šoli svojo materinščino ne glede na to, ali se jih starši upajo prijaviti k dvojezičnemu pouku, ali pa tega ne storijo iz strahu za službo in kruh, iz malomarnosti ali pa tudi iz prepričanja kot posledice zgodovinske vzgoje in zgodovinskega pritiska na našega človeka. Koroški Slovenci v vsej zgodovini v naši šolski borbi zahtevamo priznanje na-

Mladina mora prevzeti izkušnje in dediščino našega boja

Predsednik Nadzornega odbora Karel Prušnik-Gašper je v svojem poročilu ugotovil, da sta oba odbora delovala v popolnem soglasju, ko je šlo za vprašanja naše napredne narodne organizacije, naše narodne skupnosti. Zaradi tega Nadzorni odbor ni čutil potrebe po ločenih sejah, marveč se v poročilu Upravnega odbora zrcali plodovitost, vztrajnost in stanovitnost našega skupnega prizadevanja.

V svojem izvajanju je tov. Prušnik naglasil, da se koroški Slovenci kot del slovenskega naroda v tem razgibanem času, ko nam predstavniki večinskega naroda vsiljujejo vprašanja, ki ne spadajo v današnji svet napredka, bolj kot kdajkoli zavedamo, da je narodnoosvobodilni boj med zadnjo vojno zapustil v nas zavest lastne osvoboditve. Vrednota SVOBODA je globoko zakoreninjena v našem ljudstvu in tudi pojem internacionalizma je prodril v naša srca.

Posebej se je zavzel za še večje prizadevanje na področju obveščanja večinskega naroda, kajti — kakor je dejal — naše pravice nam osporavajo predvsem zato, ker javnost ni dovolj obveščena o naših vprašanjih. Potruditi se bomo morali, da bomo našim sosedom prikazali resničnost našega življenja in našega boja. Le če mu bomo nudili dovolj informacij v jeziku, ki ga razume, bomo v večinskem narodu našli svojega prijatelja in svojega zaveznika. Ko bo večinski narod dovolj poučen o naši problematiki, pa bo kaj hitro odklenalo tudi nacionalistom, ki z lažmi in demagogijo zavajajo nemško govoreče sodeželane in jih hujskajo proti nam.

Ob koncu je predsednik Nadzornega odbora ugotovil, da v našem narodnem delu starejša generacija zapušča mladini dragocene izkušnje. "Naša mladina bo morala prevzeti tudi dediščino našega boja in me veseli ugotoviti, da že prevzema tudi revolucionarnost. Ne bo ji treba orati trde in kamenite ledine, ker njiva je osejana z dobrim semenom zavesti, da je v vztrajnosti in ljubezni do naroda zajamčena zmaga nad temo lažnivega in potuhnjenega starega sveta, ki se samo v medsebojnem hujskanju človeka proti človeku in ščuvanju naroda proti narodu ohranja pri življenju."

V narodnih zadevah vedno skupaj z NSKS

Govoreč o delovanju obeh odborov, je dr. Zwitter ugotovil, da sta tako Nadzorni odbor kot Upravni odbor stalno spremljala burno dogajanje ter razpravljala in odločala o vseh bistvenih vprašanjih in dejavnostih. Poudaril je, da je bilo delo odborov vseskozi konstruktivno in vodeno v zavesti velike odgovornosti; le tako je bilo mogoče prebrskati tudi take situacije, kakršne so nastale vsled pozitivne in prodora nemške nacionalistične miselnosti v vseh odločilnih strukturah večinskega naroda.

V skupnih narodnih zadevah je ZSO vedno kontaktirala z NSKS, kar je prišlo do izraza ne le v skupnih izjavah, marveč tudi v skupnih zborovanjih, akcijah in sklepih — npr. glede sodelovanja ali nesodelovanja v tako imenovani študijski komisiji, v kontaktnem komiteju in pri načrtovanem "koroškem omizju". Posebno vidno in učinkovito pa je prišlo to sodelovanje do izraza v skupnih obiskih pri izvršnih svetih Slovenije in Jugoslavije, pri jugoslovanskem zunanjem ministru in pri vodstvih SZDL v vseh republikah in pokrajinah Jugoslavije s ciljem in namenom čim bolj točne- ga informiranja o našem položaju. "Lahko trdimo," je naglasil dr. Zwitter, "da so bile te aktivnosti izredno uspešne in potrebne in smo prejeli vsepovsod zagotovila solidarnostne pomoči in podpore v naši borbi. Mislim, da je naša dolžnost, da se matičnemu narodu in vsem jugoslovanskim narodom in narodnostim iskreno zahvalimo za nudeno moralno in dejansko pomoč. Izrecno pa bi ob tej priložnosti poudaril, da pri teh svojih obiskih in informacijah avstrijske domovine nismo difamirali niti na kakršen koli način želeli izzvati provokacije; nismo pa mogli prikazati položaja drugače kakršen je."

Prijetne praznike in uspešno novo leto vsem članicam in članom, sodelavcem, prijateljem in somišljenikom

želijo:

Slovenska prosvetna zveza
Zveza koroških partizanov
Slovensko šolsko društvo
Slovenska mladina
Zveza slovenskih žena
Slovenska kmečka zveza
Zveza slovenskih izseljencev
Slovenska fizikurna zveza
Slovensko planinsko društvo

ZVEZA SLOVENSkih ORGANIZACIJ NA KOROŠKEM

rodne pripadnosti po objektivnih kriterijih, h katerim v prvi vrsti spada jezik; in isto zahtevo postavljamo že več let tudi glede učnega jezika pri veronauku. Sicer pa moramo ugotoviti, da vlada te naše spomenice nikakor ni razumela v tem smislu, kakor da bi bili odstopali od našega stališča, marveč je bila to le želja tistih nam sovražnih krogov, ki bi hoteli vnesti razdor v naše vrste."

Ko je govoril o političnem razvoju zadnjih let, je dr. Zwitter najprej ugotovil, da je po dosegi absolutne večine socialistične stranke pri deželnozborskih volitvah 22. februarja 1970 in pri državnozborskih volitvah 10. oktobra 1971 marsikaj kazalo, da je na Koroškem po pol stoletju obstoja avstrijske republike v nekaterih avstrijskih političnih strukturah, med njimi zlasti v socialistični stranki, prišlo do določene pozitivne spremembe gle-

danja in odnosov, ki zadevajo našo narodno skupnost. V izvolitvi zavednega člana slovenske narodne skupnosti na listi te stranke v koroški deželni zbor smo upravičeno videli prvi vidni uspeh našega dvajsetletnega prizadevanja, da s podporo naprednih sil v deželi in državi in še posebej vodilne stranke, ki v vsej zgodovini njenega obstoja — ne nazadnje zaradi njenih čestokrat revolucionarnih podvlog — zajema pretežni del avstrijskega delovnega ljudstva, pridemo iz izolacije, ki je bila nezdrava posledica poveljnih dogodkov in še posebej kominformske opredelitve avstrijske komunistične partije, ter dosežemo spet povezavo z avstrijskimi naprednimi silami, ki je bila nadvse pomembna komponenta v skupnem antifašističnem in glede na priključitev republike Avstrije k velikonemškemu rajhu tudi skupnem narodnoosvobodilnem boju.

Dosegli smo določene uspehe

"V tej luči gledano, je ZSO zato z razumljivim zanosom pozdravila in podpirala omenjeni razvoj in dosegla tudi določene uspehe. Tako je po dolgotrjni vztrajni borbi prejela kmetijska šola v Podravljah pravico javnosti; po več kot petnajstletnem zavlačevanju je v deželi in državi vodilna stranka pristopila vsaj do malenkostnega in skromnega reševanja vprašanja enakopravnosti slovenskega jezika v obliki zakona o dvojezičnih topografskih napisih, ki smo ga kljub minimalnosti in razkosanosti krajevnega območja pozdravili kot prvi korak reševanja tega in drugih vprašanj; z zadovoljstvom smo vzeli na znanje zagotovilo zveznega kanclerja, da uvidi odpor slovenske narodne skupnosti proti takim imenovanem ugotavljanju manjšine in da ga zato vlada proti volji manjšine ne bo izvedla; čeprav še tako skromno upoštevanje teženj slovenske narodne skupnosti v državnem proračunu, je bilo po

dolgotrjni prizadevanjih prvi znak priznanja njenega obstoja sploh in v koroškem deželnem zboru smo prvič v večinski stranki in s tem z njeno podporo lahko po lastnem zastopniku spregovorili kritično k negativnim pojavom in zvezi z našim vprašanjem in postavljali svoje narodne zahteve."

Dr. Zwitter je menil, da so prav v tej zvezi možne in upravičene marsikateri kritične pripombe, vendar je treba ugotoviti dejstvo, da je Hanzl Ogris v svojstvu poslanca na socialistični listi v pretekli zakonodajni dobi v deželnem zboru večkrat spregovoril k našim vprašanjem:

Ko je prvič govoril leta 1970, se je predstavil kot zaveden član slovenske narodne skupnosti, ki zato v posebni meri pozna njene želje, potrebe in težave. Poudaril je, da je treba v deželnem proračunu še posebej upoštevati kulturne potrebe slovenske narodne skupnosti, če se naj le-ta razvija vzporedno

Iz poročil na občnem zboru Zveze slovenskih organizacij

z vsesplošnim razvojem. Zato morajo biti Slovenci enakopravno udeleženi in se udeleževati na splošnem razvoju družbe ob istovrstnem varovanju svoje svojstvenosti. Za vse to je treba v proračunu predvideti posebne postavke za znanstveno, literarno, kulturno-prosvetno in splošno družbeno dejavnost slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

■ Leta 1971 je poudaril, da za manjšino ne zadostujeta formalna enakopravnost in enako tretiranje, marveč zahteva zaščita manjšine, to je njeno močnejše kulturno in gospodarsko pospeševanje. Odločno in nedvoumno je urgiral končno izpolnitev določil člena 7, in sicer na celotnem prostoru življenja in ustvarjanja slovenske narodne skupnosti. V tej zvezi je zahteval, da se sprememba občinskih struktur in nova ureditev šolskih okolišev ne smeta izvesti na škodo manjšine. Deželni zbor je pozval, naj od zvezne vlade zahteva čimprejšnjo rešitev odprtih vprašanj slovenske narodne skupnosti, z ostro obsodbo skrunjenja partizanskih grobišč in spomenikov pa opozoril, kam vodi zamudno reševanje oziroma nereševanje odprtih manjšinskih vprašanj. Spricho morečega vzdruha v deželi je zastopal pravilno mnenje, da manjšinski problem ni le zadeva manjšine, s katero je treba iskati sporazumno rešitev, marveč v prvi vrsti zadeva večine.

■ Med proračunsko razpravo leta 1972 je ostro obsodil protizakonite akcije v zvezi s takimi imenovanjem „Tafelsturm“, ki ga je pravilno označil kot akcijo proti slovenski narodni skupnosti in njenim pravicam ter odločno nastopil proti nacionalističnim silam in KHD. Koroško je imenoval zbirališče teroristov in poudaril, da je državna pogodba celota, ki zahteva izvedbo vseh določil, tudi določila o dvojezičnih topografskih označbah in krajevnih napisih. Nedvoumno je zavrnil namero ugotavljanja manjšine z utemeljitvijo, da je ozemlje, na katerem Slovenci avtohtono živimo, poznano.

■ Leta 1973 se je ponovno izjavil proti ugotavljanju manjšine. Kritiziral je, da v proračunu ni posebnim dejanskim potrebam odgo-

varujočih postavk za slovensko narodno skupnost in se posebej zavzel za večjo subvencijo kmeljski šoli v Podravljah. V zvezi s kulturno izmenjavo med Koroško in Slovenijo je predlagal, da bi vsako leto izšla kakšna slovenska knjiga v nemškem in obratno nemška knjiga v slovenskem prevodu. Končno je v smislu dolgoletnih zahtev kor. Slovencev zahteval čimprejšnjo namestitve posebnega kulturnega referenta za slovensko narodno skupnost v kulturnem oddelku koroške deželne vlade ter v novi deželni ustavi upoštevanje dejstva, da na Koroškem avtohtono živi tudi slovenska narodna skupnost.

■ Končno je leta 1974 ponovno kritiziral avstrijsko manjšinsko politiko kot politiko pliča noja, ker se dela, kakor da bi bilo vse v redu. V zvezi z glasovi o manjšinskem pospeševalnem zakonu je poudaril, da ne gre za formalna zagotovila enakopravnosti v ustavi in zakonih, marveč za konkretno prakso, ki pa je ob zamisli ugotavljanja ali štetja posebne vrste nikakor ni mogoče ocenjevati pozitivno. Končna rešitev ne sme upoštevati samo želje večine, ampak

mora biti sprejemljiva predvsem za prizadeto manjšino.

„Vse to so brez dvoma določeni uspehi politike ZSO,“ je dejal predsednik upravnega odbora v svojem poročilu. „Sicer jih je mogoče kritično ocenjevati — kar se je od slovenskih vrst, ki so iz kakršnih koli vzrokov in nagibov nasprotovale taki usmeritvi ZSO, večkrat upravičeno, čestokrat pa tudi izrecno zlonamerno in v škodo slovenske narodne skupnosti dogajalo — ni jih pa mogoče enostavno docela zanikati! To najbolj potrjujejo usodni dogodki, ki so sledili tem določenim uspehom. Nemški nacionalisti namreč takega razvoja manjšinske politike na Koroškem nikakor niso pozdravljali in še manj želeli. Zaradi tega je prišlo do njihovega napada, ki ga neprenehoma doživljamo od takimenovanega Tafelsturma preko hujskaških prirediteljev vse do zadnjih resnih načrtov izvedbe ugotavljanja manjšine. Tragika je v tem, da jim je dala možnost obnovitve in konsolidacije prav tista struktura v socialistični stranki, ki je po drugi strani poskušala preusmeriti koroško manjšinsko politiko, jo iztrgati iz rok nem-

skih šovinističnih „domovinskih“ združenj ter jo prenesti v reševanje edino pristojne vlade. Dejstvo namreč je, da brez 10. oktobra 1970, ko so se na pobudo in s pomočjo vlade speš obnovile in združile ter javno manifestirale svojo moč vse nacionalistične sile, ne bi prišlo do razvoja, ki je strmoglavil tedanje vodstvo SPO.“

Govornik je v tej zvezi opozoril, da je igra z nacionalističnimi silami v SPO latentna od njenih začetkov in predstavlja eno bistvenih hib takimenovane avstro-marxistične ideologije, ki prav zaradi tega že v monarhiji ni bila sposobna, da bi s svojo „socialno mobilizacijo“ aktivirala tudi sile nacionalnega prebujanja drugih narodov. Razvoj zadnjih let kaže, da se v tem oziru ni nič spremenilo in da se socialistična stranka tudi spricho številnih primerov današnjih narodnoosvobodilnih gibanj v svetu ni dokopala do spoznanja, da ima svoboda nacionalnega življenja in vsestransko podpiranega razvoja narodnih skupnosti kot dejavnik splošnega družbenega napredka velik pomen za izgradnjo napredne družbe.

dobne podpore kakor KEL. Najbolj pomembna bilanca tega nastopa pa je, da je ovrgeto mnenje, po katerem naj bi bili zaradi nakazane politike ZSO koroški Slovenci utrpeli v narodnem smislu kako škodo, kar so vedno trdili in očitili nekateri kritiki. **Nasprotno dokazuje, da je prav ta politika tudi našega odvisnega delovnega človeka ohranila slovenski narodni in kulturni skupnosti ter ga obvarovala pred asimilacijo, ki je bila svojčas najbolj bolesta posledica ozko manjšinskega samostojnega volilnega nastopa. Kdor tega neče videti, naj si ogleda kulturno življenje in prizadevanje na tem področju prav v tistih krajih in občinah, kjer je politika ZSO pokazala najbolj vidne uspehe.**

Predsednik upravnega odbora je v svojem poročilu potem ugovoril, da nam ni treba spreminjati svoje politike, ker socialistični načeli nismo spremenili mi, marveč je kapitaliziralo pred nacionalistično vodstvo SPO. To pa nikakor ne pomeni, da gre v vodstvu te stranke in še manj v članstvu za homogeno mišljenje in homogeno stališča v odnosih do Zveze slovenskih organizacij in slovenske narodne skupnosti. V dokaz je govornik opozoril na posameznike in skupine, zlasti pa na mlade sile v socialistični stranki, ki se nikakor ne strinjajo s trenutno nacionalistično politiko ter nam zagotavljajo svojo solidarnost in podporo za doseg pravic, ki nam gredo.

„Na žalost pa so zadnje deželnozborske volitve ponovno nadvse otipljivo potrdile zgodovinsko spoznanje, da ima v ozračju nacionalistične evforije vedno največ uspeha tisti, ki čimbolj brezobzirno izživa iracionalno sovraštvo do tistih, ki so baje obtoženi, da baje ogrožajo „domovino“, in ki na vso moč pritiskajo na nacionalnimi gesli in pritiski. Nacionalistične trobente so namreč kot zvok čarobne piščali sposobne poklicati v življenje vso negativno dediščino preteklosti, da mobilizirajo in aktivirajo na svoji strani širok in raznovrsten krog družbenih skupin in institucij ter povzročijo dejanske nacionalistične spopade in konflikte, kakor smo jih doživeli in jih doživljamo dan za

(Dalje na 6. strani)

Naša politična usmeritev ima korenine v narodnoosvobodilni borbi

„To spoznanje in razvoj odnosov SPO do nas — da ne omenjam številnih osebnih in zlasti splošno-političnih spodsrljajev vodilnih ljudi te stranke v zadnjem času — sta vzrok, da je prišlo tudi z naše strani do jasno diferenciranih odnosov do te stranke, nikakor pa ne do spremembe naše politične usmeritve, ki ima svoje korenine že v narodnoosvobodilni borbi,“ je poudaril dr. Zwitter. „Kakor je namreč naravnost imperativ, da ob taki koreniti peripetiji SPO, ki danes spet izvaja narodnostno politiko nacionalističnih sil, ne moremo podpirati take politike, sta po drugi strani globoko spoznanje in ena bistvenih pridobitev NOB, da je nacionalna borba tesno povezana s socialno in da je treba zato združiti nacionalne in socialne

komponente enotnega demokratičnega procesa proti vsem poskusom nazadnjaškega, razdvajajočega nacionalizma.

Zato naša reakcija na nacionalistični razvoj ni mogla biti podobno nacionalistična, marveč le v zavaranju naprednega reševanja nacionalnega vprašanja, ki so mu temelji bili položeni v narodnoosvobodilni borbi, to se pravi v prizadevanju za povezavo vseh naprednih sil proti zlorabi laži nacionalnih gesel, za skupno borbo proti socialnemu in nacionalnemu izkoriščanju ter za uresničitev in uvrstitev resnično demokratičnih načel in enakopravnih medčloveških odnosov v deželi in državi ter v svetu sploh.

S tem načelnim gledanjem na obliko reševanja nacionalnih konfliktov in nacionalnega vprašanja sploh pa je določeno tudi naše stališče do pojave Koroške enolne liste. KEL smo razumeli kot odgovor določenih krogov naših ljudi in to deloma tistih, ki so že pri prejšnjih volitvah večkrat poskušali s samostojnim nastopom, in deloma tistih, ki so prej postavljali v ospredje svojo ideološko in versko nastojenost in so sedaj poskušali razširiti svojo platformo.

Z ozirom na to, da je KEL vsaj v prvih poskusih aranžma tudi z avstrijskimi demokrati, smo priporočali kot eventualno alternativo tudi glasovanje za to listo, v kolikor bo uspela prebiti nacionalno ožino tako navznoter kakor navzven in v potrebni meri nagovoriti in pritegniti tudi nemške demokratične sodeželane, ker smo po pravilni oceni le v tem primeru videli vsaj minimalen izglede za izvolitev njenega kandidata.

Rezultat je pokazal pravilnost naše ocene; dejstvo, da so tri v deželnem zboru zastopane stranke sklenile, da ne bodo delale nobene propagande proti KEL in da je ves nemški, tudi nacionalistični tisk naravnost navdušeno pozdravil ta poskus, pa dovoljuje še zaključek, da je bil ta nastop zaželen od vseh nemških političnih struktur. Danes poznamo tudi razloge za to in se bo že v najkrajšem času izkazalo, ali so bile izjave, da KEL osrednjih organizacij, ki sta doslej nosili vse breme nastopanja interesov slovenske narodne skupnosti, noče izključiti od te njune prven-

stvene naloge, iskrene in predstavniški KEL ne bodo šli na najnovejšo limanico avstrijske vlade, ki namerava sedaj, ko 20 let ni ničesar storila, pripraviti takimenovani zakon o narodnostnih skupnostih (Volksgruppengesetz). Iz dobro obveščenih krogov je slišati, da predvideva osnutek tega zakona tudi nove oblike predstavnosti manjšin, da bi vlada lahko izrinila narodne organizacije, ki tudi ob najlepših obljubah niso mogle in ne morejo pristati na reševanje odprtih vprašanj v obliki ugotavljanja ali preštevanja manjšin.

KEL priznava v primerjavi z dosedanjimi podobnimi poskusi samostojnega nastopa spoštovanja vreden uspeh, čeprav ne smemo prezeti, da je ZSO ni sooblikovala, jo je pa kot alternativo priporočala in podprla, tako da še noben samostojen nastop koroških Slovencev po letu 1945 ni doživel po-

„Slovenski vestnik“ mora biti skrb nas vseh

O pomenu in nalogah tiska in drugih medijev množičnega obveščanja je spregovoril glavni urednik Slovenskega vestnika Rado Jančič. Opozoril je, kako malo razumevanja najdemo koroški Slovenci pri tisku večinskega naroda, isto velja za radio — „kjer niti tako imenovani slovenski oddelki radia Celovec ni ne po personalni sestavi ne po vsebini oddaj takšen, da bi ga lahko smatrali za glasilo slovenske narodne skupnosti na Koroškem,“ — še posebej pa smo odrinjeni pri avstrijski televiziji. Zato so naše zahteve po zagotovitvi možnosti rednega sprejemanja oddaj slovenske televizije na celotnem našem ozemlju povsem upravičene, toliko bolj, ker je Avstrija svoji manjšini na Južnem Tirolskem tudi na tem področju izbojevala zadovoljivo rešitev.

Kratko je omenil raznoliko dejavnost koroških Slovencev na področju oblikovanja in širjenja tiskane besede, ki sega od glasil obel osrednjih organizacij preko raznih drugih periodičnih edicij do pestre palete občasnih izdaj leposlovnih, strokovnih, šolskih in najrazličnejših drugih knjig. Ta bogata setev je izraz naše življenjske sile, je dokaz naše narodne in kulturne identitete, ki je dosti bolj prepričljiva in verodostojna kot pa poskusi tistih, ki bi z osporavanjem številčnimi igrami in statističnimi triki hoteli postaviti v dvom obstoj slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

Govorec posebej o Slovenskem vestniku, pa je urednik spomnil, da bomo prihodnje leto obhajali tridesetletnico našega glasila. Poudaril je, da mora biti Slovenski vestnik kot glasilo ZSO skrb nas vseh. „Vsak po svojih možnostih in sposobnostih moramo skrbeti, da bo našemu ljudstvu ostal klicar in usmerjevalec. To odgovorno nalogo pa bo mogoče uspešno izpolnjevati le tedaj, če bo v pravem pomenu besede postal naše skupno glasilo, kajti — čim bolj se bomo vsi strnili okoli njega, tem bolj bo lahko odražal vse naše hotenja in prizadevanja.“

Na področju gospodarstva nas čakajo težke naloge

Posebej o gospodarski problematiki je spregovoril predsednik gospodarskega odbora dipl. inž. Franc Einspieler. Opozoril je na nenehni razkroj tiste gospodarske strukture, v kateri smo bili koroški Slovenci od nekdaj najmočnejše zakoreninjeni — namreč kmetijstva. Ta proces se odraža v množičnem begu kmečke mladine v druge poklice; to po eni strani ruši naše gospodarske pozicije, po drugi strani pa množi slovenski proletarijat, ki zaradi pomanjkanja lastne gospodarske osnove zapada v odvisnost od kapitala naših narodnih nasprotnikov.

„Gospodarska odvisnost od delodajalcev, ki za naša narodnostna prizadevanja nimajo razumevanja ali ki celo gojijo odprto sovraštvo do Slovencev, pa vadi — kakor predobro vemo iz prakse — zelo hitro v narodno indiferentnost in naprej v asimilacijo slovenskega človeka.“

Strukturne spremembe v kmetijstvu pa skrivajo v sebi tudi nevarnost za pospešeno odtujevanje slovenske zemlje. Zato se bomo morali v bodoče — je dejal inž. Einspieler — aktivno zavzeti tudi za polkmete in jim nuditi vsakršno obliko strokovne pomoči. V tej zvezi je omenil kmetijsko strokovno šolo v Podravljah, ki se je znašla v stiski zaradi zmanjšane dotoka učencev. To nas opozarja na potrebo prestrukturiranja tega strokovnega izobraževališča: potrebujemo izobraževalni center, ki bo potrebe s področja prosvete in kulture ravno tako pokrili, kakor potrebe strokovne pomoči kmetom in polkmetom ter potrebe z ostalih področij našega gospodarstva.

Posebej je govornik naglasil potrebo po lastni trgovski šoli, kajti „le izobrazba v materinščini lahko predstavlja dovolj močan stimulans in faktor za povečano poklicno usmerjanje naše mladine v trgovsko področje in s tem za podporo našim bodočim gospodarskim hotenjem“. Pri tem je menil, da nas geografski položaj našega naseljenega prostora in naša narodna pripadnost naravnost predstirirata za vključevanje v gospodarske tokove medregionalnega in meddržavnega značaja.

Iz poročil na občnem zboru ZSO

(Nadaljevanje s 5. strani)

dnem s strani nemških nacionalistov."

Na žalost vse kaže, je dejal dr. Zwitter, kakor da so te sile res uspele v vseh v deželni zboru in v parlamentu zastopanih strankah. Le tako je mogoče razumeti, da

zvezni kancler sedaj tako vehementno zagovarja in forsira preštevovanje manjšine, čeprav je svoječasno prepričevalno izjavljal, da je po njegovem ugotavljanje manjšine nesmiselno in neizvedljivo, če ga manjšina odklanja.

Zavestno odklanjamo preštevovanje v kakršnikoli obliki

"Zato na zadnjo napoved kanclerja, da je preštevovanje tehnično že pripravljeno in izvedljivo ter da bo izvedeno, ponovno nedvoumno in odločno izjavljamo: koroški Slovenci vsakršno preštevovanje v kakršnikoli obliki zavestno odklanjamo in bomo v dani situaciji tej zavestni odločitvi dosledno in odgovarjajoče ravnali in ukrepali," je poudaril predsednik ZSO. Ta naša odločitev sloni na tehničnih premislekih in spoznanjih:

■ V državni pogodbi ni predvideno nobeno ugotavljanje manjšine kot pogoj za uresničitev določil v korist manjšin. Nasprotno je iz geneze državne pogodbe znano, da so zavezniške sile odklonile predlog britanske delegacije, da bi vnesli določilo o "pomembnem številu" in sprejele sovjetski predlog, ki predvideva pravice brez pogoja za znatnega odnosa pomembnega števila. Zaradi tega bi izvedba ugotavljanja pomenila spremembo državne pogodbe s ciljem zmanjšanja in okrnitve pravic, ki nam gredo, ter zmanjšanje in zožitev krajevnega območja zakonov v izvedbo člena 7 državne pogodbe.

■ Pri pogajanjih za državno pogodbo in v času podpisa tega mednarodnega dokumenta so pogodbeniki točno vedeli, za katero ozemlje na Koroškem gre. Ne smemo namreč prezreti, da je hkrati z borbo za državno pogodbo tekla tudi borba za mejo in so tako avstrijski kot jugoslovanski predstavniki predložili v svojih dokumentih tudi karte s točno označenim spornim odnosno dvojezičnim ozemljem.

■ Kraji bivanja naše narodne skupnosti so znani iz zgodovine, saj ne živimo na tej naši zemlji šele od

včeraj, marveč je naša avtohtona naselitev znana od šestega stoletja, ko so naši predniki prišli v te kraje in jim dali tudi svoje označbe. Pa tudi naša država je s šolsko odredbo iz leta 1945 točno označila ozemlje, prav tako v izvedbenem zakonu iz leta 1959 in v raznih zakonih za pospeševanje gospodarstva; in celo Himmler je to ozemlje točno orisal v svojem odloku iz leta 1943.

■ Naše kraje in celo posamezne domove naših ljudi so točno poznali pri nasilni izselitvi leta 1942, ki je bila izvedena na pobudo takratnega koroškega Heimattbunda pod vodstvom vojnega zločinca Maier-Kaibitscha, katerega pomočniki še živijo in so že spet aktivni v vrstah tistih, ki danes zahtevajo ugotavljanje narodne skupnosti. Po drugi strani pa koroški Slovenci in zlasti naši izseljenci še niso preboleli travme izselitve, pa naj jo organizacijski referent koroškega Heimattdiensta opisuje v še tako svetli luči.

■ Koroški Slovenci imamo tudi izkušnje, in to hude izkušnje pri raznih ljudskih štetjih. Tu ne gre samo za razne kriterije in za različne poskuse atomizacije naše narodne skupnosti v številne kategorije, marveč gre v številnih primerih tudi za dejanske falsifikate. Tozadevno smo po ljudskem štetju 1961 predložili utemeljeno spomenico s konkretnimi primeri, katerih preverba je pokazala resničnost naših trditvev, kljub temu pa oblasti niso ničesar ukrepale proti očitnim polvarjalcem narodnostnega stanja na Koroškem.

■ Iz dosedanjih ljudskih štetjih vemo, kako so postopoma pripravljali vsaj statistični genocid naše

narodne skupnosti; s ponavljanjem predvidenega preštevovanja pa bi v najkrajšem času na Koroškem ne bilo več sledi o našem človeku in bi morda v reportu ob stoletnici plebiscita govornik slovesno javil: "Feindfrei! Dežela je očiščena sovražnika!" — kakor so to poročali po "Tafelsturm" dne 10. oktobra 1972.

Govornik je naglasil, da v tajnost preštevovanja ne moremo verovati, kajti preveč imamo izkušenj, kako so se maščevali nad številnimi koroškimi Slovenci in posebej nad izobraženci, ki so se leta 1920 poslužili pravice, da se priznajo k svojemu narodu. Vsak je bil zaznamovan in maščevanje se je nadaljevalo vse do nasilne preselitve in izгона številnih naših družin. Prav tako je danes vsak zavedni Slovenec ožigosan kot "Heimattverräter" in ga avstrijsko sodišče leta 1975 obsodi kot sovražnika Avstrije samo zaradi tega, ker je boje pred 20 leti podal neko izjavo, ki jo smatrajo za protidržavno.

"V takem vzdušju govoriti o tajnosti preštevovanja in o možnosti svobodne odločitve odvisnega človeka, je norčevanje z usodo koroških Slovencev," je poudaril dr. Zwitter. **"Na tem ničesar ne spremeni tudi dejstvo, da namerava vlada ugotavljanje združiti s posebnim zakonom o narodnih skupnostih, ki bo baje vseboval neke pospeševalne ukrepe v korist manjšine. Obljubimo namreč že vajeni in smo ravno pred kratkim doživeli, da zakoni enostavno niso izvedljivi, če tega noče nemška nacionalistična družba. Kdo jamči, da bo v tem primeru drugače! In če govorijo, da ugotavljanje ne bo služilo kot osnova za reševanje člena 7, zakaj je potem sploh potreben? Za statistične podatke bi vendar zadostovalo redno štetje leta 1980 in ne bi bilo treba številnih pogovorov predsednikov strank, kako bi najbolje in čimprej ugodili zahtevi nemških nacionalističnih sil po ugotavljanju."**

Ne, tako naivni koroški Slovenci nismo in bomo zato o naših utemeljenih pomislekih proti ugotavljanju ter o nedemokratični vsebini in igri tega psevdodemokratskega načrta preštevovanja obvestili tudi demokratične ustanove in sile v svetu.

Čeprav je zaradi moje nekdanje izjave na proslavi kmečkih puntov v Globasnici toženo naše glasilo Slovenski vestnik, danes ponovno jasno in nedvoumno ter z vso odločnostjo in brez pridržka ponav-

Naše uveljavljanje tudi na znanstvenem področju

Ravnatelj Znanstvenega inštituta dr. Avgustin Malle se je v svojem prispevku baval predvsem z vprašanjem, kako bi našemu narodnemu prizadevanju nudili nujno potrebno znanstveno podporo. Poudaril je, da znanost ni sama sebi namen, njena bistvena naloga je, da pomaga reševati družbeno-politične probleme, ki obstajajo in nastajajo v življenju vsakega naroda, vsake narodne skupnosti.

Ko je govoril o bodočih nalogah inštituta, je dejal, da bo moral le-ta postati uporaben dokumentacijski in informacijski center za tiste znanstvene delavce, ki se ukvarjajo s problemi slovenske manjšine na Koroškem. Vendar se ne bo ukvarjal z manjšinskim problemom kot izključno nacionalnim vprašanjem; zasledovati, registrirati bo moral celotno družbeno-politično dogajanje na Koroškem in v sosednjih deželah, obenem pa bo moral registrirati tudi razvojno pot drugih manjšin v Evropi. "Inštitut pa ne sme raziskovati samo preteklost — čeprav je poznanje le-te potrebno za razumevanje in lažje predvidevanje prihodnjega razvoja — marveč bo moral opravljati planersko delo, ki bo koristno za našo manjšino oziroma za prebivalstvo ozemlja, na katerem manjšina avtohtono živi."

Dr. Malle je govoril o potrebi sodelovanja s celovško univerzo ter izrazil pričakovanje, da se bo prav na osnovi delovanja te ustanove spremenil na Koroškem mrki in uničujoči duh provincializma. Omenil je, da je rektor prof. Heintzel slovenskemu znanstvenemu inštitutu že zagotovil polno podporo in izrazil pripravljenost za sodelovanje na tistih področjih, ki so nam skupna. Ob čim tesnejšem sodelovanju s celovško univerzo pa bo inštitut lahko tudi posrednik med visokoškolskimi ustanovami na Koroškem in v Sloveniji.

Med nadaljnje naloge sodi tudi skrb za študijsko knjižnico SPZ, ki bo morala v prihodnje opravljati več funkcij: namreč funkcije študijske, splošne in še potovalne ljudske knjižnice. Ob sodelovanju s SPZ bo inštitut moral organizirati izobraževanje odraslih, spoprijeti pa se bo moral tudi z vprašanji kadrovanja dijaške mladine ter z vprašanji šolanja slovenskih otrok sploh.

ljam to izjavo v trdnem prepričanju vaše brezpogojne podpore: "Če je tako ugotavljanje — sem tedaj poudaril — za nemške nacionaliste pogoj za priznanje pravic, je za nas kakršnakoli vsilitev ultimata, ki ga absolutno odklanjamo kot način reševanja življenjskih vprašanj naše narodne skupnosti. To pomeni za nas napoved boja na življenje in smrt. Koroški Slovenci takega boja ne želimo. Če pa se nam bo vsilil, se bomo kakor v vsej zgodovini ob podobnih situacijah odločili za življenje!"

V nadaljevanju svojega poročila je predsednik upravnega odbora ugotovil, da smo koroški Slovenci v dokaz svoje pripravljenosti za konstruktivno sodelovanje pri reševanju naših življenjskih vprašanj v posebni "Spomenici ob 20-letnici podpisa državne pogodbe" vladi ponovno posredovali svoje dvajset let stare predloge. **"Toda na ta dokaz naše dobre volje in želje po dialogu nas vlada z načrtom ugotavljanja sili v konfrontacijo. Koroški Slovenci jo sprejemamo z od-**

ločno voljo in uporno zavestjo, da bo ta anahronistična oblika reševanja narodnostnih problemov za ves svet to, kar v resnici je in kar edino biti more: navadna farsa — kljub dveletnemu delu in razmišljanju takoiimenovane študijske komisije in njenih pododborov. S sklepom, da izvede ugotavljanje, je vlada sama tudi to delo degradirala v farsa, kajti še tako lepo zamišljene rešitve se izkažejo kot farsa, če ne pokažejo zaželenih rezultatov.

Koroški Slovenci smo zato pravilno ravnali, ko smo se odločili za bojkot te komisije, ki v dveh letih obstoja in razmišljanja iz lastnega ni našla izvirnih oblik sodobnega reševanja nacionalnih vprašanj. Isto velja za ukinitve sodelovanja v kontaktnem komiteju, kajti nihče ne bi mogel zagovarjati sodelovanja v forumu, ki kot pogoj za reševanje naših problemov postavlja ugotavljanje, to je v bistvu in zadnji konsekvenci na škodo manjšine nameravano spremembo določil člena 7.

Bogato prosvetno delo izraz naše življenjske volje

Sliko pestre kulturno-prosvetne dejavnosti je razgrnil pred udeleženci občnega zbora ZSO tajnik Slovenske prosvetne zveze Andrej K o k o t, ki je kratko orisal delovanje SPZ in njenih večletnih prosvetnih društev na južnem Koroškem. Samo v zadnjih treh letih — kakor je dejal — smo zabeležili več kot 400 kulturnih prireditev in drugih pomembnih akcij na prosvetnem področju, kar brez dvoma dokazuje, da sodi SPZ med najmočnejše članice, saj oblikuje kulturni razvoj našega človeka v okviru svojih sicer zelo težavnih okoliščin.

Opozoril je, da je to bogato prosvetno delo dovolj jasen izraz življenjske volje našega ljudstva, ki s tem daje najboljši odgovor tistim, ki nas v deželi ne vidijo radi in bi nas hoteli šele "ugotavljati".

V svojem kratkem poročilu je tajnik SPZ naglasil, da sloni delo SPZ na osnovah protifašistične borbe, kajti ne bomo pozabili, da so bili prav naši prosvetasi prvi žrtve fašizma in prvi, ki so se z orožjem v roki uprli nasilju ter doprinesli svoj delež k zmagi. Zato je delo naših prosvetnih organizacij zgrajeno na naprednih idejah, na načelih humanizma in enakopravnosti med narodi.

Posebej je naglasil potrebo po tesni in živi povezavi z narodno celoto, katere sestavni in tvorniki del smo tudi koroški Slovenci. Naši narodni nasprotniki nam skušajo to vez onemogočiti ter nam očitajo "izdajstvo domovine"; do pred nedavnim pa je bila naša povezava z matičnim narodom "osporavana" celo pri delu naše narodnostne skupnosti. Vendar je razvoj pokazal, da smo hodili pravo pot, saj danes tudi druge slovenske organizacije na Koroškem priznavajo, da je vez z matico pravilna in potrebna.

Ob koncu je poudaril, da je v boju za naš narodni obstoj potrebno sodelovanje vseh nas. SPZ bo tako dejavnost vedno podpirala in je pripravljena pomagati povsod, kadar gre za narodni in kulturni obstoj koroških Slovencev.

Smo za dialog z vlado v načelnih vprašanjih pa ne moremo popuščati

Preostane vprašanje nadaljnje sodelovanja pri razgovorih, ki naj bi obravnavali naše zahteve in predloge. Če naj ti razgovori služijo — kakor kaže dosedanja potek razpravljanja z ministrstvom za pravosodje, reševanju vprašanj zgolj praktičističnega značaja, so najmanj prav tako problematični, ker preostane vprašanje, za kaj vsi ti bolj ali manj pozitivni ukrepi, ko pa niso rešena in se odklanja reševati bitna in bistvena vprašanja, kje, kdaj in do katere mere ter pod kakimi pogoji naj bodo uresničena določila člena 7 o enakopravnosti slovenskega uradnega jezika in druga neresena vprašanja.

"Naj bo tukaj ponovno poudarjeno: mi smo za dialog z vlado, toda v načelnih vprašanjih ne moremo, ne smemo in ne bomo popuščali!"

Da bomo vsem naklepom zmanjšanja, skrčenja in dejanskega razveljavljanja v našo korist sprejetih in zajamčenih pravic kos, pa potrebujemo široko podporo vsega našega članstva in celotne naše

narodne skupnosti. Po dvajsetih letih prihajamo v fazo reševanja ne v pozitivnem smislu, marveč v negativnem, ko gre za biti ali ne biti, ko se bomo morali odločiti za življenje in s tem za vztrajanje v borbi do zmage, ali pa za resignacijo, to je za odpoved pravicam, ki nam gredo. Mislim, da more biti naša odločitev le ena — hočemo preživeti, hočemo pravice, ki nam gredo; za obstoj in razvoj naše narodne skupnosti smo pripravljeni, da se borimo in sprejememo vsakršno konfrontacijo.

Na vladi in na pristojnih forumih torej je, ali hočejo v dialogu z nami po dvajsetih letih potprežljivega čakanja končno izpolniti prevzete obveznosti v korist naše narodne skupnosti, ali pa hočejo v konfrontacijo z nami s tem, da nam vsilijo ugotavljanje. Mi smo pripravljeni in bomo iskali pomoč in podporo najprej pri demokratičnih silah večinskega naroda, in to za našo borbo v vseh demokratičnih oblikah, še posebej v obliki, za katero je dala pobudo in jo tudi že

realizirala naša mladina — v obliki Solidarnostnega komiteja za pravice koroških Slovencev. **"Če naj bo to široka platforma za našo skupno borbo z demokratičnimi silami tudi večinskega naroda — in to mora biti — potem je treba opustiti vse malenkostne osebne in strankarsko politične ali svetovno nazorne partikularistične interese, tu morajo šteti in veljati samo interesi naše narodne skupnosti in skupni interesi za zagotovitev mirnega in enakopravnega sožitja!"**

ZSO hoče varovati, braniti in uresničevati ta načela, ki niso nova, marveč izvirajo iz skupne narodnoosvobodilne borbe, je naglasil predsednik dr. Zwitter. Zato tudi ob dvajsetletnici obstoja ZSO ponavljamo naše vedno in dosledno upoštevano stališče: v skupnih narodnih zadevah med koroškimi Slovenci, kjerkoli so že naši svoje politično mesto, ne more niti ne sme biti različnih gledanj in partikularističnih stremljenj! To je važno poudariti zlasti v trenutku, ko so

(Konec na 8. strani)

Na pohodu so temne sile, ki hočejo ustrahovati koroške Slovence

Na zadnji občinski seji v Št. Jakobu v Rožu je prišlo do sramotnega zapostavljanja kor. Slovencev. Pri razdeljevanju subvencij za razna društva, so namreč odbili prošnjo slovenskega mešanega zbora „Rož“, ki je zaprosil za 3000 šilingov podpore. Ta sklep so utemeljili s tem, da je bilo zgražanje zaradi odstranitve nemških kažipotov (ki so bili protizakonito postavljeni) pred nedavnim tako veliko, da se „prebivalstvo“ ne bi strinjalo z odobritvijo te prošnje.

Iz te izjave je razvidno, da so si zastopniki obeh velikih strank, ne glede na to ali so storilci znani ali ne, enotni, da so Slovenci krivci in da jih je zato treba že kar „kaznovati“. Upravičeno se sprašujemo, zakaj predstavnika frakcij pred tremi leti ob sramotnem „Tafelsturm“, ko so med drugimi tudi Šentjakobčani trgali zakonite dvojezične krajevne napise, nista ukrepala in preprečila nemškim pevskim zborom podpore. Očividno velja „kollektivna odgovornost“ samo za Slovence.

Po vsem tem kar se je zgodilo, je razumljivo, da so slovenski odborniki ostro protestirali in obsodili nesramno podtikavanje podžupana Fanturja, češ da so za napisnimi akcijami tudi slovenski odborniki.

Znano je, da so v Št. Jakobu pred meseci namestili ilegalne nemške kažipote, ki pa jih mora sedaj občina po odloku okrajnega glavarstva v Beljaku do 31. decembra odstraniti. Po vsej verjetnosti je ravno ta prepoved, da morajo odstraniti nemške kažipote, povzročila takšno sovraštvo, da so zastopniki velikih strank zgubili živce in se znesli nad Slovenci in to prav sedaj ko koroški deželni glavar govori o pomiritvi in strelitvi v manjšinskem vprašanju na Koroškem. Kakšna je v resnici ta pomiritev smo v praksi doživeli v Št. Jakobu. Slovenski odborniki so sklenili, da se bodo zaradi šentjakobskih dogodkov obrnili na nadzorno oblast pri koroški deželni vladi.

Nadaljnji primer diskriminacije koroških Slovencev v obliki hujškanja proti slovenski gimnaziji smo imeli pred nedavnim na Kostanjah, kjer je tisto učitelj Karl Franz na zborovanju „Kärntner Landsmannschafta“ napadel slovensko gimnazijo, njene dijake s Kostanj in njihove starše. Istočasno je napadel tudi deželne ter zvezne šolske oblasti. Učitelj je trdil, da so slovenski otroci, ki so obiskovali slovenski pouk na Kostanjah, kljub slabim ocenam bili sprejeti na slo-

vensko gimnazijo, medtem ko nemških otrok z boljšimi ocenami, niso sprejeli v nemško gimnazijo.

Oba primera — šentjakobski kot kostanjski prepričljivo dokazujeta, da so na pohodu temne sile, katerih cilj je strahovanje koroških Slovencev in nato preštevovanje. Prav zaradi tega dosledno odklanjamo takojmenovano preštevovanje posebne vrste, ker smatramo to za brezvestno ravnanje z manjšino.

SREČANJE ABSOLVENTOV

Srečanje absolventov slovenske gimnazije letnika 1965, bo letos v ponedeljek 29. decembra s pričetkom ob 19. uri v gostilni pri Vošperniku v Podravljah.

Razveseljiva novica

Za planince, ki množično romajo na Triglav, je vedno največja težava vprašanje prenočevanja. Kredarica in pa tudi ostale planinske postojanke v neposredni bližini Triglava so zlasti ob koncu tedna vedno nabito polne, tako da si lahko srečen, da moreš v jedilnici spati na tleh.

Da bi odpravili oziroma ublažili to nevarno stanje, se je Planinsko društvo Ljubljana-Matica odločilo, da bo povečalo planinski dom. V ta namen bodo zbirali prostovoljne prispevke in so že izdali darilne bone po 10, 50 in 100 dinarjev, ki jih prodajajo v društveni pisarni v Ljubljani, Miklošičeva 17.

Poleg povečanja doma pa so tudi v izdelavi načrti za gradnjo tovarne žičnice na Kredarico. Ta korak je bil nujno potreben, saj bo s tem odpadlo mučno, drago, dolgočasno in ne nazadnje nezanesljivo (zaradi vremenskih neprilic) prenašanje hrane, pijače, kuriva in drugih potrebščin s konji po dolgi dolini Krme do Kredarice.

Z realizacijo tega projekta bodo planinci imeli ugodnejše pogoje za obisk kralja Julijcev — Triglava.

Letošnji poletni turizem boljši od lanskega

Končno imamo statistične podatke o stanju letošnjega poletnega turizma na Koroškem. Od meseca maja do vključno oktobra so na Koroškem našli 15.338.000 nočitev, to je za 7,6 odstotka več kot v lanskem poletni sezoni. Na obrtna gostišča je odpadlo 7.489.000, na privatna pa 4 milijone 705.000 nočitev. V kampinških in otroških domovih 179.000, v okrevališčih za odrasle 93.000 in v ostalih prenočitvenih lokacijah 857 tisoč nočitev.

Prirastek števila nočitev v primerjavi s lansko sezono, pripisujejo predvsem večjemu pritoku inozemskih gostov. Tako so v obrtnih gostiščih našli 336.000 nočitev, to je za 5,1% več kot v lanskem letu. Od tega prirastka je bilo 350.000 inozemskih nočitev in samo 16.000 nočitev domačih gostov, to se pravi, da se je zvišalo število inozemskih

Delež števila inozemskih nočitev v obrtnih in privatnih gostiščih je znašal 86,3%, od tega je odpadlo 89,1 odstotka na goste iz Zvezne republike Nemčije. Delež nočitev v privatnih gostiščih je znašal 38,5%. Kot povprečni čas bivanja so ugotovili 9,1 dneva, pri inozemcih pa 9,9 dneva.

Prirastek nočitev gostov iz ZRN je znašal 5,2%, Nizozemcev 18,4%, Angležev 14,9%, Italijanov 11,9%, Francozov 8,4%, Belgijcev 7,5%. Padec števila nočitev pa so beležili pri gostih iz ZDA, Švice, Jugoslavije in Danske.

Slovensko planinsko društvo v Celovcu vabi na tradicionalno

SILVESTROVANJE na Bleščeči planini

Daleč proč od mestnega hrupa v samotni planinski postojanki na zasneženi Bleščeči bomo po svoje obhajali prehod iz starega v novo leto. Kdor je za romantično silvestrovanje v gorah, bo na silvestrovo prišel na Bleščečo planino.

Prisrčno vabljeni!

Odbor

Bilčovs

V soboto 6. decembra smo v Bilčovsu spet imeli prireditev. V gosteh je bila igralska skupina „Tone Šifrer“ iz Žabnice pri Kranju. Prišli so med nas z veseljoigro „Ljubzenske zmešnjave“, katero je iz hrvaščine prevedel naš stari prijatelj Silvo Osenk.

Čeprav smo v zadnjem času imeli veliko prireditev, je našemu Slovenskemu društvu „Bilka“ uspelo spet privabiti veliko število obiskovalcev, ki so napolnili Miklavževo dvorano. Vsi, ki smo se vabili odzvali, smo bili deležni lepega kulturnega užitka, predvsem pa smo se tisti večer prijetno zabavali, kajti igralci so znali v dvorano vnesti dobro razpoloženje. Že vsebina igre je taka, da se lahko od srca nasmejš, igralci pa so seveda prispevali svoje z odlično igro. Čeprav je večina igralcev v tej igri nastopala prvič, smo bili prijetno presenečeni. V „Ljubzenskih zmešnjavah“, je bilo res toliko zmede, da nismo vedeli, kako se bo ves ta „zaplet“ razrešil. Pa je le šlo. Seveda smo se ves čas igre prijetno zabavali, za kar se našim dragim gostom iz Žabnice prisrčno zahvaljujemo.

Goste je pred pričetkom igre pozdravil naš predsednik Rupert Reichman, medtem ko je v imenu gostov spregovoril prof. Črtomir Zorec, ki je orisal delo mladih Žabničanov ter na kratko orisal tudi vsebino igre. Vsem gre naša zahvala, posebno pa režiserju Silvu Osenku, ki je med nas prišel s tako lepo igro.

Slovensko prosvetno društvo „Zarja“ v Železni Kapli vabi na

LITERARNI VEČER

v soboto 20. decembra ob 20. uri pri Kollerju v Železni Kapli. Predstavili se nam bodo domači besedni ustvarjalci: Valentin Polanšek, Florijan Lipuš, Metod Turnšek, Karla Haderlap, Tonči Haderlap, Franc Sadolšek in Dragica Pasterk.

Prisrčno vabljeni!

Odbor

Na pragu Novega leta

Hitro je minilo leto in spet so pred nami prazniki, ko med drugim izmenjamo voščila z željami posameznikov, družin, podjetij in ustanov, da bi srečni in zdravi preživeli božične praznike ter uspešno stopili v Novo leto. Vsaj enkrat v letu in to ob božičnem času smo po navadi skupaj v družinskem krogu, kar je v tem hekičnem času že kar nekaj ne navadnega. Prav ta stara navada, da se vsaj enkrat v letu in to v božičnem času snidemo skupaj, ustvarja razpoloženje notranjega miru.

Kot lansko leto tako tudi letos z upravičeno zaskrbljenostjo zremo v bodočnost, saj se na gospodarskem in na narodnopolitičnem področju gradimo temni oblaki, ki napovedujejo slabo prihodnost. Skrb za usodo naše narodnostne skupnosti je vsekakor upravičena. Avstrijske stranke so se sporazumele, da bodo izvedle „preštevovanje posebnih vrst“ oziroma ugotavljanje manjšine. Koroški Slovenci takšna in podobna preštevovanja zavestno odklanjamo, ker pomenijo za nas napoved boja na življenje in smrt. Slej ko prej se koroški Slovenci sožitju zlasti v deželi. Prav tako imamo pri tem v mislih tudi veliko družino zbrano okrog našega glasila Slovenskega vestnika, ki se trudi in prizadeva, da bi ustregel željam in težnjam našega ljudstva, zlasti sedaj, ko postaja naše vprašanje manjšine vedno bolj prisotno v svetu. Da bi pa naš list še uspešneje mogel izpolnjevati to plemenito nalogo, je pač nujno potrebno, da ima čim več sodelavcev in dopisnikov, ki bodo pomagali v Rožu, Podjuni in Zilji temeljito spoznavati naše kraje in ljudi ter njihove gospodarske in kulturne posebnosti.

Ob tej priložnosti imamo prijetno dolžnost, da se vsem našim prizadevnim sodelavcem in dopisnikom iskreno zahvalimo za izkazano zvestobo in pomoč, da so pomagali sooblikovati in širiti naš list med našim ljudstvom in pa tudi izven naše ožje domovine.

Tudi tokrat povezujemo na pragu novega leta našo zahvalo s prošnjo, da tudi v prihodnjem letu ostanete zvesti našemu listu, da bo še bolj glasilo nas vseh.

Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ in mešani pevski zbor Podjuna oba iz Pliberka vabita na

SILVESTROVANJE

31. decembra pri Schwarzlenu v Pliberku. Začetek ob 20. uri.

Čakajo vas

- vesela presenečenja
- dobra volja
- ansambel Bellamies

Prisrčno vabljeni!

Koroški likovniki in književniki gostovali v Trstu

Slovenska prosvetna zveza v Celovcu med drugim goji prijateljske stike tudi z bratsko Slovensko prosvetno zvezo v Trstu in to že vsa povojna leta. Vrstili so se medsebojni obiski na vseh kulturnih ravneh od gledaliških, pevskih in drugih.

V okviru teh vezi je v soboto 13. decembra v Kulturnem domu v Trstu bila odprta likovna razstava koroških slikarjev in prirejen literarni večer besednih umetnikov. Kot že omenjeno, je prireditev z naše strani pripravila Slovenska prosvetna zveza v Celovcu skupno s Klubom Mladje. Tako je na razstavi v Trstu zastopanih osem likovnikov in sicer Ernst Arbeitstein, Jože Boschitz, Hubert Greiner, Gustav Januš, Valentin Oman, Jože Stefan, Rihard Vakaj in Zorka Weiss. Torej gre za isto skupino, ki je pred nedavnim bila predstavljena v galeriji Hildebrand v Celovcu, vendar s to razliko, da je posamezni avtor zasloven z več deli, saj celotna razstava šteje skupno 44 razstavljenih eksponatov.

Razstavo je odprl predsednik Slovenske prosvetne zveze v Trstu prof. Klavdij Palčič. Slovesnosti pa so prisostvovali tajnik Slovenske prosvetne zveze Andrej Kokot, predsednik Kluba mladje dipl. inž. Franc Kattin, slikarji Ernst Arbeitstein, Gustav Januš, ki je nastopil tudi kot pesnik in Zorka Weiss. Klavdij Palčič je v svojem govoru naglasil velik pomen umetniške ustvarjalnosti v zamejstvu ter njen veliki doprinos celotni slovenski kulturi.

Otvoritvi je prisostvovalo lepo število ljubiteljev likovne umetnosti, ki so si z zanimanjem ogledali razstavljenega dela. Razstava v Trstu bo odprta do 30. decembra. Slovenska prosvetna zveza pa bo v prihodnjem letu isto razstavo skupno s Klubom mladje organizirala še v nekaterih mestih Slovenije.

Po otvoritvi likovne razstave je bil v Kulturnem domu v Trstu še literarni večer, na katerem so nastopili besedni umetniki Anita Hudl, Gustav Januš, Florijan Lipuš in Valentin Polanšek. V imenu prireditelja je goste pozdravil tržaški pesnik in urednik Miroslav Košuta, ki je orisal izredno močan razmah slovenske književnosti na Koroškem v povojnih letih in da se je le-ta uveljavila v osrednji slovenski književnosti. Predstavil je nastopajoče avtorje, ki so nato brali iz svojih novjših literarnih del. Številno občinstvo je pozorno sledilo branju posameznih avtorjev, ki so v bistvu z umetniškega vidika prikazali trenutni položaj koroških Slovencev. Po literarnem večeru se je razvil še zanimiv pogovor med avtorji in publiko, pri katerem je bilo vidno zanimanje o položaju na Koroškem. Odgovori so bili zelo stvarni in so udeležencem dali dober vpogled na težavno situacijo, ki trenutno vlada na Koroškem oziroma v kateri se nahajajo koroški Slovenci.

Brez dvoma je s to prireditvijo bila potrjena tesna vez med Slovenci na Primorskem in na Koroškem.

Široko solidarnostno gibanje

Klub slovenskih študentov na Dunaju je skupno z Demokratično študentsko zvezo, Komunistično študentsko zvezo in Zvezo socialističnih študentov Avstrije organiziral dne 15. decembra 1975 na dunajski univerzi informativno prireditev pod geslom „Proti ugotavljanju manjšine — za izpolnitev člena 7“.

Rektor univerze je prireditev najprej skušal preprečiti, vendar ga je Klub slovenskih študentov skupaj z demokratičnimi študentskimi or-

ganizacijami in s centralo Avstrijske študentske zveze (Österreichische Hochschülerschaft) prisilil, da jo je končno dovolil.

V nabito polni dvorani — zbralo se je okoli 300 ljudi — so spregovorili zastopniki študentskih organizacij. V imenu proponentnega komiteja za ustanovitev dunajskega Solidarnostnega komiteja za pravice koroških Slovencev pa je govoril Ulrich Trinks o pomenu zavezniške pomoči koroškim Slovencem. Med drugim je napovedal, da se bo Solidarnostni komite na Dunaju predstavil javnosti že v začetku novega leta.

Na prireditvi so sprejeli tudi posebno resolucijo, v kateri so kritizirali predvsem poročanje avstrijskega radia in televizije v zvezi z vprašanjem takimenovanega štetja posebne vrste. V resoluciji je rečeno, da je v poročanju ORF čutili stremeljenje, da bi odklonilno stališče do štetja posebne vrste omejili na slovenske organizacije. „Zaveštno zamolčanje dejstva, da so se v zadnjih letih in mesecih šte-

vilne politične in kulturne organizacije ter znane osebnosti avstrijskega javnega življenja izrekle proti kakršnekoli ugotavljanju manjšine in za izpolnitev obveznosti iz državne pogodbe glede slovenske narodne skupnosti na Koroškem, to manipulirano poročanje ima očitno namen, da bi omajali naraščajoče solidarnostno gibanje s koroškimi Slovenci ter preprečili razširitev solidarnostne miselnosti na široke plasti prebivalstva,“ je poudarjeno v omenjeni resoluciji.

Udeleženci prireditve so se izrekli proti enostranskemu prikazovanju manjšinskega vprašanja v ORF ter zahtevali, da morajo biti avstrijski javnosti objektivno pojasnjeni cilji in zahteve slovenske narodne skupnosti in naraščajočega solidarnostnega gibanja s koroškimi Slovenci. **Ponovno so izrazili pripravljenost sodelovati pri solidarnostnih akcijah proti ugotavljanju manjšine, od avstrijske zvezne vlade pa zahtevali nemudno in popolno uresničitev člena 7 državne pogodbe.**

Iz poročil na občnem zboru ZSO

(Nadaljevanje s 6. strani)

resni poskusi vlade, da bi vnesla v naše vrste razdor in neenotnost, ko namerava po svoje določiti, kdo lahko predstavlja manjšino in govori v njenem imenu in kdo ne. Mi ne bomo nasledili temu novemu naklepu, za nas je jasno in nesprenmenljivo načelo: naša narodna skupnost lahko zastopajo le naše narodne organizacije, ki se vse od podpisa državne pogodbe naprej do danes borijo za naše pravice, ki uživajo naše zaupanje in so si priborile reputacijo ne le v državi, ki že 20 let razpravlja z njimi, marveč tudi pri matičnem narodu in njegovi državi ter v svetu.

„Če oblastniki mislijo, da bodo med našim ljudstvom našli kvizlinge ali Robake, se motijo,“ je dejal dr. Zwitter. „Časi so minuli, ko so oblastniki lahko po mili volji postavljali in odstavljali zastopnike odvisne in brezpravne raje, kakor se to vidi in uveljavlja tudi v OZN. Le enofni in strnjeni v lastnih vrstah ter združeni z demokrati in prijatelji večinskega naroda bomo uspeli v tej težki, usodepolni borbi, ki se je z naklepom ugotavljanja, izigravanja raznih skupin in posameznikov ter podobnimi triki po-

litike „deli in vladaj“ že pričela. Koroški Slovenci ne bomo klonili. Z zaupanjem v lastno moč, v podporo demokratičnih sil večinskega naroda, v pomoč matičnega naroda in njegove države ter vseh sorodnih gibanj in ustanov v svetu bomo v tej konfrontaciji brez ugotavljanja izpričali svojo življenjsko voljo in s tem svojo nacionalno identiteto.“

Ob koncu je predsednik ZSO spomnil, da bomo prihodnje leto obhajali stoletnico rojstva našega največjega pisatelja in glasnika bodočih dni Ivana Cankarja. Z njegovimi besedami: „Jaz, bratje, pa vem za domovino, in mi vsi jo slutimo. Kar so nam siloma vzeli, za kar so nas ogoljufali in opeharili, bomo dobili povrnjeno in poplačano s stoterimi obrestmi! Naša domovina je boj in prihodnost; ta domovina je vredna najžlahtnejše krvi in najboljšega življenja“ — je zaključil svoje poročilo in navzoče pozval: „Pojdimo s to vero domov, pripravljeni in odločeni za delo in — če treba — za borbo za pravice, ki nam gredo, za dosego enakopravnosti na domači podedovani zemlji!“

Cenjenim bralcem

Celih dvajset let je naš list Slovenski vestnik v ceni ostal nespremenjen, in to kljub večkratnim podražitvam tiska, materiala in poštne. Zadnje podražitve pa so nas — kar boste iz navedenih tehničnih vzrokov prav gotovo razumeli in videli — prisilile, da tudi mi povisamo ceno in sicer s 1. januarjem 1976.

Posamezni izvod po stal 3.— šil. za inozemstvo: 4.— šil.
mesečna naročnina 12.— šil. 15.— šil.
letna naročnina 120.— šil. 150.— šil.

Kot druga leta, tako tudi letos prilagamo stenski koledar s prošnjo, da listu ohranite zvestobo tudi v novem letu ter ga pomagajte krepiti in širiti s sodelovanjem in pridobivanjem naročnikov.

Ob tej priložnosti vas obveščamo, da bo zaradi praznikov naslednja številka izšla v petek 2. januarja 1976.

Uprava in uredništvo

4 milijarde šilingov

znaša proračun ÖDK

Nadzorni odbor Avstrijskih dravskih elektrarn (ÖDK) je odobril proračun za leto 1976 v višini 4 milijard šilingov, ki jih bodo porabili za gradnjo novih elektrarn in za obratovanje že obstoječih naprav. Od omenjene proračunske vsote odpade na vzdrževanje obratov 1,45 milijarde, na gradnjo v okviru projekta elektrarne Malta in borovelske elektrarne pa okrog 2,4 milijarde šilingov.

Največjo postavko v proračunu zavzema vsekakor gradnja gigant-ske elektrarne Malta, in sicer 2,14 milijarde šilingov. Od te vsote je samo za gradnjo predvidenih 773 milijonov, za stroje 295 in za električne napeljave ter naprave 270 milijonov šilingov. Ne nazadnje je treba tudi omeniti, da znašajo obresti iz posojil za gradnjo elektrarne Malta kar 495 milijonov šilingov.

Tudi za dopolnitev obstoječih obratov je predvidenih 79 milijonov, za načrtovanje pa okrog 50 milijonov šilingov.

Največji del proračunskih sredstev pride v dobro avstrijskemu gospodarstvu, samo malo odstotkov, to je za tiste proizvode, ki jih v Avstriji nimamo, pa gre na račun inozemstva.

Slovensko prosvetno društvo „Radiše“ vabi na veseloigro

LUMPACIJ VAGABUND

v petek 26. decembra na štefanovo ob 14.30 uri v dvorani pri cerkvi na Radišah. Ljubitelji odrske umetnosti prisrčno vabljeni!

Odbor

Slovensko prosvetno društvo „Gorjanci“ v Kotmari vasi vabi na

KONCERT ROŽANSKE PESMI

v nedeljo 28. decembra 1975 ob 19.30 uri v farni dvorani v Kotmari vasi. Gostuje mešani pevski zbor iz Št. Jakoba v Rožu pod vodstvom Lajka Milisavljeviča.

Prisrčno vabljeni!

Odbor

V A B I L O na veselo lutkovno igro

„MEH ZA SMEH“

● v nedeljo 21. dec. 1975 ob 11. uri v farni dvorani v Železni Kapli. Prireditelj: Otroška mladina v Železni Kapli

● v nedeljo 21. dec. 1975 ob 14. uri pri Rutarju v Žitari vasi. Prireditelj: Slovensko prosvetno društvo „Trta“ v Žitari vasi

● v nedeljo 21. dec. 1975 ob 16.30 uri v narodnem domu v Dobrli vasi. Prireditelj: Slovensko prosvetno društvo „Srce“ v Dobrli vasi

Nastopa: Dramska skupina Koroške dijaške zveze iz Celovca.

Dom v Tinjah prireja

PROSVETNO POTOVANJE V GRČIJO

v času od ponedeljka 9. do nedelje 15. februarja 1976 Polet z letalom iz Brnika v Ateno in nazaj. V Grčiji si bomo ogledali najpomembnejše znamenitosti grške zgodovine.

Cena potovanja znaša 4200 šilingov. Doplačilo za celodnevni izlet na otoke Aegina, Poros in Indra: šil 360 in doplačilo za večerjo v mestni četrti Plaka: 90 šilingov.

Pismene prijave sprejema: Katoliški dom prosvete v Tinjah, 9121 Tinje do 10. januarja 1976. Prijavljenim bomo doposlali vsa nadaljnja navodila, prospekte, literaturo in položnico za vplačilo šil. 2000, ker žele s tem je prijava veljavna in sprejeta.

OBVESTILO

Iz tehničnih vzrokov v tej številki nismo mogli objaviti nadaljevanja razprave „Iz zgodovine Pliberka in okolice“ in prosimo bralce za tozadevno razumevanje. Z objavljanjem bomo nadaljevali prihodnjič.

Uredništvo

Dom v Tinjah vabi na

STROKOVNI TEČAJ ZA KMETE v ponedeljek 5. januarja 1976 ob 9. do 17. ure. Referenta: inž. Blaž Singer in dipl. inž. dr. Franc Gröblacher

STROKOVNI TEČAJ ZA KMETICE v sredo 7. januarja 1976 ob 9. do 17. ure. Referenta: inž. Blaž Singer in dipl. inž. Matevž Krasnik

STROKOVNI TEČAJ ZA MLADE ŽENE od četrta 8. januarja 1976 ob 18. uri do nedelje 11. januarja 1976 ob 13. uri.

Več referentov. Točnejši razpis še sledi.

V A B I L O na igro v petih dejanjih

Z LASTOVKAMI

● v petek 26. decembra 1975 ob 14.30 uri pri Voglu v Št. Primožu

● v petek 26. decembra 1975 ob 19.30 uri v farni dvorani v Pliberku

● v nedeljo 28. dec. 1975 ob 14.30 uri v kulturnem domu v Dobrli vasi

● v nedeljo 28. dec. 1975 ob 19.30 uri v farni dvorani v Šmihelu

Prisrčno vabljeni!

Farna mladina v Pliberku

Slovensko prosvetno društvo „Kočna“ v Svečah vabi na

KONCERT SLOVENSKE PESMI

na štefanovo 26. decembra 1975 ob 14.30 uri pri Adamu v Svečah. Poje moški pevski zbor pod vodstvom prof. Antona Feiniga.

Ob tej priložnosti bo sodelovala tudi igralska skupina SPD „Drabosnjak“ s Kostanj, z božičnim prizorom Antona Šusterja Drabosnjaka.

Prisrčno vabljeni!

V A B I L O na stilni koncert

ROŽANSKE LJUDSKE PESMI

● v nedeljo 4. januarja 1976 ob 14.30 uri pri Rutarju v Žitari vasi. Prireditelj: Slovensko prosvetno društvo „Trta“ v Žitari vasi

● v nedeljo 4. januarja 1976 ob 19.30 uri v Schwarzlovski dvorani v Pliberku. Prireditelj: Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Pliberku.

Nastopa: Mešani pevski zbor iz Št. Jakoba v Rožu pod vodstvom Lajka Milisavljeviča.

Prisrčno vabljeni!

IVO ZORMAN

Novoletno pričakovanje

Katarinca ima rada skrivnosti. Včasih, ko stoji pri oknu in pregiba z ustnicami, je mamica nejevoljna.

„Kaj se venomer pogovarjaš sama s seboj,“ pravi.

Saj se ne. Toda če bi povedala, da se pogovarja z drevesi v parku, bi se mamica še bolj čudila. Če živiš na podstrešju kakor Katarinca, gledaš drevesom naravnost v krošnje in to je tako, kakor če te očka dvigne od tal in mu lahko od blizu pogledaš v obraz. Ljudem spodaj so drevesa tuja. Kdo pa se ozre kvišku, da bi s pogledom dosegel vrh? In če se, se mu zdi vrh visok, nedosegljiv in komaj resničen. Za Katarinco, ki gleda s podstrešnega okna, pa so drevesa kot stari znanci, kakor dobri prijatelji. Priklanjajo se v vetru in iztezajo proti njej močne grčaste roke in Katarinci se nenadoma zazdi, da bi jo prestregle, če bi se pognala z okna, da bi jo dvakrat, trikrat zazibale in varno postavile na tla.

Ko je Matjaž iz prvega nadstropja dobil papagaja, pisanega ptiča, ki govori, je Katarinca poiskala v škafli zlate in rdeče in modre in zelene lističe od čokoladnih bonbonov, ki jih ji je bil nekoč prinesel očka. Posejala jih je po kuhinji, dva na okno, tri na omaro, enega pod mizo, dva na divan, pa je imela celo jato papagajev. Pisani ptiči so zašelesteli in se zganili, če je na hitro odprla in zaprla vrata, in eden je poletel z omare in se odsukal proti štedilniku, da ga je morala ošteti:

„Osmodil si boš krila!“

Če jih je zajela v dlani in vrgla v zrak, so se razleteli in sfrtali po kuhinji, da so se Urošu v stajici zasvetile oči. Vriskal je od zadovoljstva in zaman iztegoval roke za njimi. Mamica, ki se jim je morala izogibati, pa je rekla:

„Kaj spet uganjaš s temi papirčki, Katarinca?“

„To so vendar papagaji.“

„Papagaji?“ se je začudila mamica. „Saj nisi več tako majhna, Katarinca. Danes morava pomiti še stopnišče.“

Morava... To je bila tiha prošnja, ki jo je Katarinca razumela. Kup perila, ki naj bi ga mamica zlikala, preden bo odšla v tovarno, se je manjšal neusmiljeno počasi, kazalci na uri pa so kar požirali minute.

Katarinca ni večja kakor drugi otroci. Osem let je stara in rada ima svoje skrivnosti, hkrati pa ve, da mora biti skoraj kakor odrasli. Ker živijo v podstrešnem stanovanju in ker mora mamica čistiti stopnišče in kleti, da

jim ni treba vsak mesec odšteti denarja še za stanarino, ko ga jim zmeraj manjka. Ker so sami, ker je odšel očka v tujino, da bi lažje živeli, da bi si kupili morda večje stanovanje... O novem stanovanju je Katarinca skrajaj sanjila, kakor da ga bodo dobili čez noč. V mislih je odpirala vrata v sobo, ki bo samo njena, za vsako igračo je določila mesto, kamor jo bo postavila. Meseci pa so tekli, nabrale se jih je za leto dni, za dve leti, sanje o stanovanju so bledele, očka pa je iz dneva v dan bolj pogrešala. Mali Uroš ni spraševal po njem, Uroš ga še poznal ni, ko je bil zadnjičkrat na obisku, Katarinca pa pogosto sanja, da sedi očku na ramenih. Kako si zrasla, pravi očka, težka si, v resnici pa komaj ve, da jo nosi. Očka zmore vse, cel dan bi jo lahko prenašal, pa se ne bi utrudil.

Od pritličja do podstrešja je osemindeset stopnic. Kolikokrat jih je Katarinca že preštela. Vsakokrat, ko se je vračala iz šole in je preskakovala po dve hkrati, da bi bila prej pri Urošu, ki je bil v stajici sam, ker je bila mama v tovarni. In vsakokrat, ko je predstavljala vedro s stopnice na stopnico, brisala in ožemala krpo. Umikala se je ljudem in žalostno gledala stopinje, ki so jih puščali. Nekaterim se tako mudi. Ne utegnejo si očistiti čevljev, tudi trenutek ne morejo počakati. Decembar ne prinaša samo sneg in novoletne jelke in vesela pričakovanja. Z decembrom pride tudi blato in več dela na stopnišču.

Pred prazniki je zadišalo v hiši po cvrtju in poticah in za vsemi okni so zagorele jelke. Katarinca je čistila tla pred zaprtimi vrati stanovanja, zanj pa je bilo, kakor da so odprta na stečaj. Za vse ljudi je vedela, kako žive.

Bregarjevi so imeli jelko do stropa, okoli nje je bila speljana železnica in preproga na tleh je bila debela in mehka, da si lahko legel nanjo. Toda Bregarjev Matjaž je bil zmeraj sam. Niso mu pustili, da bi se družil z drugimi otroki v hiši. Katarinco je gospa nekoč kar nagnala, pa je komaj prestopila prag.

„Le pojdi domov!“ ji je rekla.

In ji je ponudila s čokolado oblit piškot. Katarinca je imela take piškote rada, od gospe Bregarjeve pa ga ni vzela.

Tudi Črnetova v pritličju sta sama. Nič otrok nimata, in očka je nekoč dejal, da jima je dolgčas, ko je v stanovanju tako puščobno. Saj jima je res. Kadar le vidita Katarinco, jo povabita k sebi. Ko sta zaslišala rožljanje vedra, so se vrata odprla, kakor da sta čakala nanjo.

„Pridna si,“ jo je pohvalila Črnetova. „Imaš rada čokoladno mleko?“

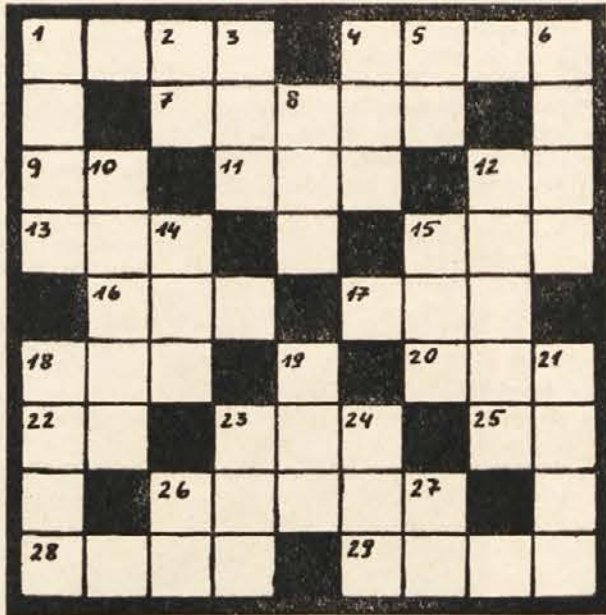
Križanka za otroke

Tudi našim mladim prijateljem „trdih orehov“ smo pripravili malo veselja s križanko, za katero bado v počitnicah gotovo našli dovolj časa. Da pa bo trud, ki ga boste vložili v reševanje, tudi primerno „poplačan“, bomo med fiste, ki nam boste poslali pravilne rešitve, z žrebanjem razdelili tri nagrade — lepe slovenske knjige.

Torej pokažite, kaj znate! Rešitve pa pošljite do 10. januarja 1976 na naslov: Slovenski vestnik, Gasometergasse 10, 9020 Klagenfurt - Celovec.

Vodoravno: 1. znamka avtomobilov; 4. Šport trdih pesti; 7. „beli šport“; 9. vzklík; 11. zdrava pijača; 12. začetek abecede; 13. staro strelno orožje; 15. grška črka; 16. atletska disciplina, tudi apetit; 17. vprezna žival; 18. obžalovanje; 20. izrastek na glavi; 22. različna soglasnika; 23. glas; 25. oblika pomožnega glagola; 26. bližnji praznik; 28. povezano klasje; 29. dvanaest mesecev.

Navpično: 1. v naših krajih bolj redka tovarna žival; 2. latinski veznik; 3. dragocena surovina, ki nam jo daje gozd; 4. domača žival; 5. središče vrtenja; 6. del stanovanja; 8. imamo ga sredi obraza; 10. velik gostinski obrat; 12. zemljevidna knjiga; 14. glej 18. vodoravno; 15. grški bog vetrov; 18. značilna pokrajina na Primorskem; 19. del jedilnega pribora; 21. rešet; 23. veliko strelno orožje; 24. reka v Egiptu; 26. oblika pomožnega glagola; 27. ako.

Katarinci so se usta razlezla v nasmeh. Rada bi poznala tistega, ki mu ni všeč čokoladno mleko.

„Potlej se oglasi, ko boš opravila!“

Katarinca je pri Črnetovih gledala jelko, na kateri so utripale luči, srkala je čokoladno mleko in klepetala. Ure in ure bi lahko klepetala, pa se ne bi naveličala. O šoli in o prijateljicah, o Urošu in o očku, ki ga pričakujejo.

„Jutri pride,“ je rekla. „Pisal je. Do jutri je še en dan, niti ne cel dan, gotovo pride že dopoldne.“

„Najbrž si mu pripravila lepo darilo,“ je bila radovedna Črnetova.

Seveda ga je pripravila. Prevezala ga je z rdečo pentljo in ga že postavila pod jelko. Darilo za očka je bilo Katarinčina skrivnost. Toda Črnetovi jo je lahko zaupala, s Črnetovo sta se pogovarjali, kakor bi bili prijateljici.

„Medvedka,“ je rekla. „Majčkenega,“ je pokazala s prsti. „Tako prijeten je... kosmat kakor očka, kadar se ves dan ne obrije.“

Mamica se je čudila, ko ga je prinesla domov, le kaj bo očka z medvedkom, Črnetova pa je razumela.

„Najbrž ti je bil med vsemi najbolj všeč,“ je rekla.

„Ves mesec sem ga hodila gledat,“ ji je zapala Katarinca. „Vsak dan sem nekaj privarčevala pri malici...“

V vseh stanovanjih so stale okrašene jelke, vsak je imel svoje želje in svoje pričakovanje, v največjem pričakovanju pa je živila Katarinca. Njena jelka ni bila velika. Segala je sicer do stropa, toda njihov strop je bil poševen, in ker je morala biti jelka pritisnjena k steni, je bila komaj tolikšna, da je Uroš dosegel vrh. Pod njo pa so že čakala darila: šal, ki ga je Katarinca sama napletla za mamico, leseni konjiček za Uroša, jopica za Katarinco, Katarinci so kupovali zmeraj tisto, kar je najbolj potrebovala, in medvedek za očka.

Katarinca je že od jutra hodila k oknu in gledala čez dreve na prago, po kateri so drveli vlaki. Kratki rdeči vlaki, ki so vozili ljudi na delo, in dolgi hrumeči vlaki, ki so prihajali iz tujine.

„S temle je pa zares prišel,“ je govorila Urošu vsakokrat, ko se je tak vlak ustavil.

Med ljudmi, ki so se usuli s postaje, pa ni bilo očka. Ne dopoldne, ne popoldne, ne zvečer, ko je Uroš že zdavnaj spal in je morala tudi Katarinca v posteljo. Sveč na jelki z mamico nista prižgali, svečke bi morale pozdraviti očka, in večer je bil puščoben kakor megljeno vreme.

S spanjem so prišle tudi sanje. V sanjah je Katarinca jezdila na očkovih ramenih, visoko, da se je z rokami dotikala krošnje dreves. Vsa drevesa so bile jelke, večje kakor je bila Bregarjeva, z utripajočimi lučmi, kakor so jih imeli pri Črnetovih. Z vej so viseli srebrni zvončki, Katarinca jih je samo rahlo oplazila z roko, pa so zazveneli kakor očkov smeh.

Ob znanem glasu se je predramila. Odprla je oči in zagledala, kako se sklanja nad njeno posteljo očka. Prav zares, ne samo v sanjah. Poraščen obraz, kakršen je bil zmeraj, če se ves dan ni obril, nasmejane oči in močne roke, ki so segle po njej.

„Saj sem vedela, da boš prišel.“

„Daleč je... vlaki vozijo počasi,“ se je smejal očka. „Pa torba je bila težka.“

Katarinca se je ozrla k jelki. Cel kup daril, toliko da je niso zakrila.

„Si videl medvedka?“ je vprašala.

„Videl,“ se je smejal očka. „Prav takega sem si želel.“

„Saj sem vedela.“

Očka je dvignil Katarinco visoko pod strop, jo spustil in spet ujel, potem pa je moral sesti na tla in si jo posaditi na kolena, da sta prižgala sveče.

Sneženi mož Franci

Vse ceste in poti, travnike in hiše je pokril sneg. Otroci so odhiteli pred hišo in naredili sneženega moža. Toda to ni bil navaden sneženi mož. Bil je korenjak med snežaki in otroci so mu dali ime. Imenovali so ga sneženi mož Franci. Zakaj so mu izbrali prav to ime? Čisto preprosto. Otroke je večkrat obiskoval stric Franci, ki je imel dolg rdeč nos. Otroci niso vedeli, zakaj je stric čevljev tako obarvan, toda ob snežakovem korenčkovem nosu so se spomnili na strica Francija.

Na vrtu se je sneženi mož prijazno smehljaj s svojimi usti iz premoga. Gledal je ptičke, ki so kot drobcene kepe skakljali po snegu, gledal je, kako sneži. Tedaj se je pričel ubogi Franci dolgočasiti. Tudi sneženi možje se lahko dolgočasi. Popraskal se je po svojem belem plašču, zazehal in tedaj se je nečesa domislil. Če bi imel velike in tople copate, bi bilo vse veliko boljše. Lahko bi se sprehajal po vrtu, lahko bi tekal za otroki in se udeleževal njihovih iger. Sedel bi na sanke in se zapeljal po gričku. Koliko stvari bi se spremenilo, če bi imel copate!

Tedaj je k Franciju pristopila deklica z zeleno ruto. Gledala je snežaka in bila je zelo vesela. Tudi Franci se ji je prijazno nasmejal. Nenadoma je opazil, da je drobn

otrok slabo oblečen, suh in premražen. Hotel jo je vprašati, zakaj hodi po mrzlem snegu z raztrganimi čevlji, pa je deklica spregovorila sama: „Očka mi bo prinesel veliko punčko, ko bo prišel iz Nemčije, kjer je na delu. Vsem mojim bratcem in sestricam bo kaj prinesel. Babica sicer pravi, da ga ne bo, ker je pozabil na nas, vendar jaz tega ne verjamem. Punčko mi je vendar obljubil. Kaj pa ti praviš, sneženi mož, ali

bo prišel?“ Franciju je postalo hudo zaradi deklice. Le kdo bi ji mogel porušiti njene lepe sanje? Zato je raje navdušeno prikimal. Deklica ga je prijazno pobožala po sneženi roki. Nekateri sneženi možje so zelo dobri in Franci je bil eden izmed njih.

Franci je ostal sam na vrtu. Premišljeval je o deklici, ki si je želela punčko. Želel ji je pomagati, toda sneženi možje nimajo denarja, da bi lahko stopili do bližnje trgovine, kjer je vse tako praznično in svetlo, in kupili punčko za osamljenega otroka. Pa se je Franci zamislil. Tako dobro mi je pravzaprav. Stojim tu na vrtu, ptički me obiskujejo in otroci se igrajo v moji bližini. Pa sem še nezadovoljen in si želim velike copate. Le kaj bi z njimi? Prav nič jih ne potrebujem. Rad bi, da bi deklica dobila to, kar si želi. Kadar osrečuješ, si tudi sam lahko srečen.

In kaj je storil snežak Franci? Ptičkom je naročil, da so sporočili dekličino željo dedku Mrazu. Dedek Mraz je dober. Ko je obiskoval pridne otroke, se je s svojimi sanmi ustavil tudi pred dekličinim domom.

Otroci, če boste srečali otroke, ki jim nihče ne izpolni njihovih velikih želja, dajte jim katero od svojih daril. Veste, dedek Mraz je že zelo star in včasih se zgodi, da pozabi na katerega otroka.

Poezija pijač

ALKOHOL je poživilo,
utopi nam vse skrbi,
kdor ga žeha preobilo,
nos škrlatno mu cvetli!

BARMAN meša nam pijačo,
kakor kdo si počeli,
kdor ima presežko plače,
v baru jih lahko pusti...

CVICEK — slavno kislino vino,
ki Dolenjska ga rodi,
nam črvo prežre s kislino,
če predolgo v njem leži.

ČAJ je slab, če rum pogreša,
boljši pa je s čajem rum:
pametni ga modro meša,
pol na pol le za pogum!

DINGAČA dovolj je žilčka,
in že zleze ti v nogo,
če je zraven kaj prašička,
pa najprej v želodec gre.

ENCIJAN greni kot polin,
a je salamsko zdrav:
bojda tak je kot petelin,
kdor ga spije ravno prav!

FLORIJAN gre med likerja,
a je zvit kot sam hudič!
Ni primeren za šoferje,
če volan drži slabič...

GROG je čaj za zimsko časo,
ko se kri nam ledeni:
če ga hitro zvrneš vase,
te pogreje do kosti!

HERMELIKA je za zdravje,
zraven pa še slo budi,
če ne žehaš je po kravje,
se prav luščino ti godi...

ISTRSKO ČRNINO pristno
pili bi še angelčki:
piti je je sploh koristno,
se po njej neboško spiti!

JABOLČNIK — goranjsko vino —
bolj za žejo je navit:
če ga piješ s kačjo slino,
si kot puščica nabiti!

KAVA nam preganja spanec,
vse kancelije gor drži:
bodi tujec, bodi znanec,
s kavo se ga pogosti.

LIMONADA je pijača,
a lahko je tudi show,
da želodec se obrača,
ko ves divji greš domov!

MOŠT ni videl še Martina,
a je dober, ko kipi,
za spremembo pa od vina
rad „odjugo“ povzroči...

NAPITNINA ni za piti,
pa je v čistih vsepovsod,
kdor preveč z njo skopori,
je „tovariš“, ne „gospod“...

ORANŽADA je za mlade
in bolnikom dobro stri,
če preveč je to nasladi,
rad trebušček zaboli!

PIVO pijemo poleti,
da nam žejo ohladi:
ta, ki mere nima, z leti
sodček spredaj pridobi!

RUM je sort zelo različnih,
za mornarje in za v čaj,
z njim soldati v bitkah dičnih
rajši šturmalji so v raj...

SLIVOVKA, ta slava naša,
služi nam namost' deviz:
kdor čez mejo jo odnaša,
rešen je finančnih kriz.

ŠMARNICA za podivjanje
jeznih fantov poskrbi,
pipec brž je tu za klanje
cel ostane, kdor zbeži...

TONICWATER ni za bratce,
ki nosovi jim rde,
bolj za ženske je in mladce,
ki za linijo skrbijo.

URHA kliče, kdor naceja
z alkoholom se ves dan,
celo noč ga grudi žoja,
zjutraj pa je ves zaspan.

VODA bojda še za v čevlje
prida nič pijača ni,
kdor preveč se z njo nadevijo,
žabji rod si zarodi...

WHISKY nobel je zadeva,
toda ni za plitek žep:
tak, ki je finančna reva,
naj od flaše voha žep!

ZELNICA — od zelja voda —
je za čreva kot klistir,
čep izbiže kot iz soda,
ko se sprazniš, je pa mir.

ZILAVKA je južno vino,
z njo se bratstvo nam kropi,
kdor pogreša v njenj kislino,
naj kar cvička se drži!

(Pavlihovala pratika)

Novoletna jelka

V hiši je bil praznični vrvež. Na mizi je dišala potica. Pa ne rožičeva, ampak takšna prava, orehova z dodatkom medu in rozin. V pečici se je cvrla pečenka in v kozarcih se je lesketalo domače vino.

Vsi koti so bili očističeni, poribana tla so bila prekrita s časopisnim papirjem, na oknih so se belile pravkar zlikane zavese.

Ženi so rdela lica od veselega pričakovanja. Pogledovala je na uro, kajti mož je pisal, da bo prišel z večernim vlakom. Vse najboljše mora biti pripravljeno zanj, kajti utrujen bo od dolge poti.

Dedek in babica sta sedela ob peči. Pogovarjala sta se o davno minulih praznikih, na katere sta imela čisto svoje spomine. Nocoj nista luščila fižola ali koruze, kakor sicer vsak večer. Saj nocoj je vendar praznik. Že zgodaj sta pospravila v hlevu pri kravicah, da sta nato mirno na toplem utonila v spomine. A tudi onadva sta pričakovala zeta. Rada sta ga imela in kar nič mu nista zamerila, ker je odšel pred letom in pol v tujino. Vedela sta, da je hiša potrebna popravila, doma pa zraste premalo denarja. Še sreča, da sta toliko pri močeh, da lahko pomagata hčerki pospraviti na domačiji.

Le desetletna Anka ni bila tako vesela. Seveda se je tudi ona veselila očeta. Pričakovala ga je morda še bolj nestrpno, kakor odrasli. A njeno malo srce je vendarle polnila žalost. Kaj zato, če je hiša polna dobrot, ko pa ni v kotu okrašene smrečice...

Pa se je tako veselila, kako lepo bo okrasila drevesce! Že od poletja je zbirala zlate nitke in srebrni staniol papir, da bi ja bilo dovolj okra-

skov. In v škati na podstrešju je vendar še polno pisanih krogel od prejšnjih let. Sedaj pa takšno razočaranje!

Sicer je nekako razumela, da mati ni utegnila iti v gozd. In vedela je, da dedek ali babica res ne moreta po snegu v hrib onkraj vasi in travnikov. Drugega pa ni pri hiši. Seveda na dveletnega bratca ne more misliti. Čez deset let že, morda že prej. A sedaj? Še dolgo bo morala čakati, da bo zrasel.

Zavidala je Anka vsem sosedom, ki imajo otroke in mislila, da nima pravi sedaj povsod krasijo mlada drevesca. Saj imajo povsod vsaj kakšnega strica, ali velikega brata, če že očeta ni doma. Povsod, samo pri njih ne.

Zagledala se je skozi okno v noč, vso belo in od meseca obsijano. Nenadoma je planila proti vratom in z glasnim vzklikom: „Ata pride!“ stekla ven.

Skoraj ga je podrla, tako se je zaletela vanj! Postavil je dva težka kovčka na tla in že je bila v njegovem objemu.

Tedaj pa je že na prag prihitela mati in kar kmalu za tem je bila vsa družina v topli sobi.

Komaj se je oče malce okrepčal, je že odprl kovčka in začel deliti vse, o čemer je mislil tam daleč od doma, da bo razveselil svoje najdražje.

Joj, to je bilo vzklikanja od samega velikega veselja. Babica je kar takoj pomerila debelo volneno jopico, dedek je božal toplo zimsko perilo, mati je občudovala prelepo blago za obleko. Anki pa je bila čez vse drugo takoj pri srcu velika punčka s pravimi kitami in očmi, ki so se odpirale in zapirale.

Iz drugega kovčka so se prikazale škatle sladkarij, zavitki kave in kdo bi vedel kakšnih dobrot še. Nazadnje je oče vzel iz kovčka zajetno škaflo in jo odprl. In zalesketale so se krogle, okraski za novoletno jelko in zasvetlikali so se kodri svilenih laskov.

Anki je kar sapo zaprla! Nato pa je žalostno vzdihnila:

„Ko pa nimamo drevesca, da bi ga okrasili...“

„Nimate drevesca?“ je oče pogledal začudeno.

„Oh, jaz nisem utegnila iti ponj,“ se je opravičevala mati.

„Nama je v tem snegu v gozd predaleč,“ sta zmajevala z glavo dedek in babica.

Tedaj se je očetov pogled srečal s hčerkinimi očmi. Videl je, kako se v njih zrcali žalost, upanje in veliko pričakovanje.

Pomežiknil ji je:

„Greva, Anka? Greva kar sedaj v gozd?“

„Pojdiva!“ je vzklila deklica presrečna.

„Oh, Martin, nikar. Šele prišel si. Utrujen si od poti,“ je branila žena.

„Bosta pa jutri šla,“ je rekla babica.

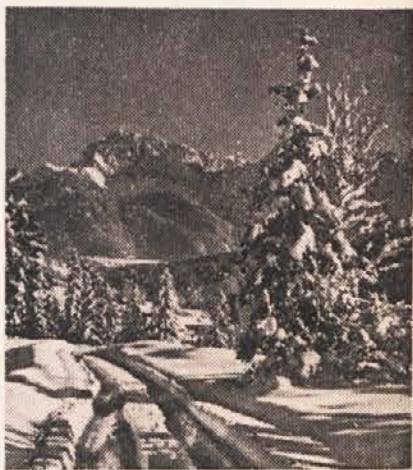
„Jutri je tudi še čas,“ je rekel dedek.

Toda oče je čutil v roki drhtečo Ankino dlan. Zasmajal se je:

„Kar nocoj pojdeva. Nocoj je čas, da se krasijo drevesce. Kmalu se bosta vrnila.“

Anka je oblekla dolge tople hlače, obula je v škornje debele volnene nogavice, nataknila kapo in rokavice. Medtem je tudi oče že tičal v plašču in preden „bi se maček obul“ sta bila zunaj.

V vseh hišah v vasi so gorele luči, cesta pa je bila malone prazna. Sneg je škripal pod njunimi koraki, od seve je brilo in na milijone mrzlih biserov se je lesketalo na snežni belini.

Oče je stopal z velikimi koraki in majhna postavica je drobnela ob njem.

Ej, koliko sta si imela povedati. Nekaj časa je čebljala Anka, kako je bilo doma, odkar ga ni bilo. Govorila mu je o šoli, pa zopet o teličku, za katerega ji je bilo žal, ko so ga prodali, pa zopet o bratcu, kaj vse si zna že umisliti, čeprav je še tako majhen.

A tudi oče je dekletcu pripovedoval o marsičem, kar je doživel v velikem svetu.

Prišla sta v gozd in zagazila v celo. „Še sreča, da je naš gozdič tako blizu ceste, sicer bi bilo presneto nerodno,“ je menil oče.

„Bi pa kje drugje učenila kakšno smrečico,“ je rekla Anka.

„Oho, to se pa ne sme,“ se je zasmajal oče otrokovi domisljici in resno pristavil: „Tudi nam ne bi bilo prav, če bi kdo na našem trebil mlada drevesca.“

Kar hitro je našel oče drevesce.

„Vidiš, prava pravcata jelka je. Več, že predlanskim sem vedel zanj, a tedaj je bila še premajhna. Letos pa je ravno pravnjaka.“

Otresel je sneg z vej in z ostrim nožem zarezal v debelce. Hitro je opravil in že je zadel drevesce na ramo.

Zopet je Anka stopicala ob njem. Nenadoma se je spomnila:

„Toda ata, nobene svečke nimamo!“

Oče pa se je zasmajal:

„Prinesel sem jih s seboj. Tudi držaje zanje, boš že videla.“

Tiho je stopala deklica za njim, nato se je oglasila:

„Ti si tako priden, ata.“

Tako strašansko resno je to povedala, da se je moral oče res smejati. A globoko v srcu je začutil, da je ta pohvala nekaj najlepšega, kar bi mu mogel otrok povedati.

Nato se je domislila hčerka:

„To bo gledal Tinček jutri zjutraj!“

„Mene najbrž ne bo poznal, a ga bom že zamotil z darilcem, ki sem ga prinesel zanj.“

„O, saj se te bo hitro navadil. Več, celo dimnikarja se nič ne boji, kadar pride v hišo,“ ga je pomirila Anka.

„Hej, punčka, še malo, pa bova doma,“ je rekel oče, kajti že sta prišla v vas.

Doma je oče vsadil jelko v leseni križ, ki ga je dedek prinesel s podstrešja.

Kmalu nato so se vsi motali okoli drevesca in obežali nanj pisano lepoto. Seveda so bile najbolj gibčne materine roke in Ankini prstki.

Dedek je kmalu odnehal in babica mu je sledila nazaj k peči.

Nato je zmajal z glavo še oče:

„Ne, to pa res ni zame. Moje roke so prenerodne za takšno drobnarijo.“

„Le pusti, Martin. Kar k mizi sedi in vzemi, kar ti prija,“ se mu je nasmehnila žena. In čudno, sedaj ji mož ni oporekel!

Nihče ni gledal na uro, nihče ni mislil na čas. Ko je bilo drevesce okrašeno, so prižgali vse svečke in čudežna sreča je zalila mali dom.

Preprosto zadovoljstvo je polnilo preprosta srca in vedeli so, da pripadajo drug drugemu. Še celo obrazek spečega Tinčka je tu in tam preblisnil smehljaj, kakor da sanja nekaj prav lepega.

Ko je pozno v noči ležala Anka pod mehko odejo, je bila srečna. V polnsu se je nasmihala. Zato, ker je prišel oče, zato, ker ima tudi ona smrečico, čeprav poti ponjo najbrž ne bo nikoli pozabila. Tonila je v sen, a v mislih ji je še vedno vrvelo: „Prazniki so, res so prazniki...“

„Ob novem letu pridem!“

Samo pet minut lahko posedim, je govorila sama zase, ko se je vsa trudna usedla na majhen stol pri štedilniku. Skozi majhno okence se je naskrival priplazil žametni žarek večerne zarje. Kako rada je gledala mati te orjaške, s svetelnim sijem ožarjene vrhove! Nocoj pa ni opazila te lepote. Zdela se ji je, da ta vse prezgodnji mrak hodi za njo kot neusmiljeni birič. Noge so jo bolele. Od samih skrbi se ji je v glavi kar vrtelo.

Skrbno je počistila vso hišo. Mizo je pognila z belim prtom. Postelje so dišale po sveže opranem perilu. Vsa shramba je dišala po raznovrstnih dobrotah. Vse je še enkrat skrbno pregledala, če je morda kaj pozabila, ali če se je kaj pokvarilo. A vse je bilo v najlepšem redu. Pa kaj bi, saj je že v jeseni odbrala najlepše hruške. Zdaj pa so mehke in rumene, da se človeku kar ponujajo.

Prav na dnu omare je imela shranjeno darilo za vnučka. Nekaj časa je opazovala igračo pa spel sliko malega Renatka. Zdela se ji je, da se ji je celo nasmehnil. O, kako težko jih pričakuje. V svojih žuljavih dlane je že čutila mehke ročice vnučka, ki ga dotlej še ni nikdar videla. Gotovo jo bo ob-

jel in poljubil. In ona ga bo stisnila k sebi. Pripovedovala mu bo pravljice, še lepše kot jih je predavnimi leti svoji Jerici.

Vso noč ni mati zatisnila oči. Zmeraj, kadar se je snežni metež zagnal v vrata, da so zaškripala, je ostala, prisluškovala, in sirmela v temo. „Pa spet nič,“ je vzdihovala sama zase in hitela zapirati vrata.

Zjutraj je vstala še bolj utrujena, kakor je legla. Pa ji ni bilo žal. Hitro je zakurila peč in še tu pa tam pospravila kako stvar. Ko je vse uredila, je za hipec postala. Oči so se ji iskrite od ponosa, saj je bila njena majhna hišica pripravljena, topla in prijazna.

Skoraj se je že bala, da jih ne bo, ko je zaslišala veselo čebljanje. Vsa je vztrepetala. Roke so se ji tresle, ko je še enkrat popravila nedeljsko ruto. Z razprtimi rokami jim je pohitela naproti. „Renato, pa si končno vendar le prišel!“ je zaklicala, ko je zagledala gosposko oblečenega fantka. Ni ji prišel naproti, niti roke ji ni podal. Le nejevoljno se je obrnil do svoje mame in v italijanščini grobo vprašal: „Kaj pravi ta stara ženska?“

Izlet v zgodovino pogrnjene mize

„Ljubezen gre skozi želedec“ ali „ob pogrnjeni mizi se razvežejo jeziki“. Oboje je vedel Talleyrand, ko je zahteval, da mu francoska vlada zagotovi poleg drugega spremstva za Dunajski kongres tudi kuharja. Talleyrand pa ni bil niti prvi niti poslednji v dolgi vrsti uspešnih ljudi, ki svoje posle napletejo ob gostijah in intimnih večerjah.

Seveda pa ni vse odvisno samo od dobre kuhinje, prav tako odločilno vlogo pri pogostitvah ima tudi pogrinjek. Domiselno in z okusom, zlasti pa po ustaljenih predpisih pogrnjena miza daje obedu tisto noto, po kateri sodimo dobrega in pozornega gostitelja.

Spomeniki minulih kultur nam pripovedujejo, kako je bila gostija od nekdaj ena izmed osnovnih oblik družabnega življenja.

Ob današnji posodi, ki je zelo funkcionalna in prikrojena na potrebe našega hitrega tempa, se spomnimo bogato okrašene namizne posode naših babic in morda pomislimo še dalje: kako se je gostilo pred dvesto, tristo ali celo štiristo leti.

Oglejmo si najprej, kaj je dober gostitelj postavil na mizo pred 400 leti. S pogrinjkom ni imel kaj prida skrbni. Na mizo je postavil lesene krožnike, ki so bili, če je bil gospodar zelo imeniten, rdeče pobarvani. Pribora ni polagal h krožnikom. Vsak gost je nosil svoj pribor s seboj, to pa sta bila žlica v žepu in nožič za pasom. Jed je prišla na mizo v velikih železnih ali medenastih loncih in kotlih, v posodi pač, v kateri so jo kuhali. Poleg tega so postregli še z mesom, pečenim na ražnju. Tega so razrezali na primerne kose in jih postregli na deščicah ali na krajcih kruha. Po končanem obedu so gostje žlice obilnili in spravili v žep. Kar je gostitelj privarčeval pri priboru, je prav gotovo porabil za lepo pivsko posodo. Mize so krasile srebrne kupe, rezljani leseni rogovi, lončarski izdelki ali steklene čaše, kar je bilo seveda v veliki meri odvisno od razvitosti obrti v posameznih deželah.

Sto let pozneje, okoli leta 1650, je bila miza seveda že drugačna. Lesene krožnike so zamenjali, vsaj na mizah imenitnejših gostiteljev, kositerne krožnike. Ne samo na Finskem, tudi drugod po Evropi so bili kositerni krožniki prav do 18. stoletja stalen člen pogrinjka. Izjema so morda tisti bogataši, ki so si lahko privoščili srebrne krožnike ali pa posodo iz fajančnih delavnic. Porcelanska posoda, ki so jo do 18. stoletja uvažali z vzhoda, pa je bila taka dragocenost in redkost, da o njej ne moremo govoriti, vsaj v 17. stoletju ne, kot o načinu pogrinjanja. Kositerni krožnik je bil takrat pač najbolj razširjen in v vsakem mestu je skrbel vsaj eden, če ne več kositrarskih mojstrov, da so imeli meščani dovolj krožnikov, skled in pladnjeve.

Miza okoli 1650 je bila torej opremljena s kositernimi krožniki, pogrnili pa so jo za svečane obede s finim damastnim prtom. Prt so zlagali v kvadratne gube in kadar ni bil v rabi, so ga spravljali v posebne stiskalnice. Posodje je bilo težko in pompozno. Pladnji so bili tako veliki, da si na njih lahko postregel celega pečenega pujska. K pogrinjku 17. stoletja je sodil spretno zložen prtč in razkošno oblikovano pivsko posodje. Pijačo so

stregli s posebne mize in k pogrnjeni mizi je sodila še mizica z umivalnikom in vrčem za umivanje rok. Pribor še zmeraj ni spadal k pogrinjku. Gostje so prinesli svoj pribor, ta pa je bil zdaj že zelo dragocen in so ga prenašali v posebnih tulcih ali škatlah.

Trgovina z vzhodom, predvsem pa francoska kuhinja, ki si je prav takrat utirala pot po vsej Evropi, sta precej spremenila jedilnik. Kuharji so tekmovali v pripravljanju jedi, ki so bile paša za oči in so jih nosili najprej okoli mize na ogled. Pastete, tako velike, da jih je nosilo po več strežajev, so bile posebno zanimive za goste, saj so iz njih, kadar so jih razrezali, poskakali dvorni pavlihe, pritlikavci ali pa otroci, ki so deklamirali priložnostne pesmice ali s svojimi burkami skrbeli za zabavo.

V 18. stoletju je postala etiketa strožja in obnašanje ob mizi temu primerno uglajeno, čeprav bi med predpisi našli še marsikaterga, ki bi danes veljal za precejšnjo neotesanost. 18. stoletje pa je tudi čas, ko se na mizah uveljavi keramično posodje. Kositerne krožnike polagoma nadomestujejo fajančni in porcelanski krožniki evropskih manufaktur. Seveda ne manjka tudi uvoza z vzhoda, ki je začel izdelovati porcelan, namenjen samo za izvoz v Evropo.

Današnji servisi, celo zelo reprezentantni, precej zaostajajo za svojimi predhodniki iz 18. stoletja. Danes obsegajo servisi v glavnem le posodo, ki je namenjena jedi in jedem. K velikemu servisu rokokojske dobe pa so sodili še dekorativni nastavki in figurice za okras sredi mize, vaze, vedra za led, več terin in posebne

sklede z valovitim robom, v katerih so v ledeni vodi hladili vinske kozarce. Servis so izpopolnjevale še solnice in sklede, sestavljene iz več členov. Namesto fajančnih ali porcelanskih figur pa so mize okrasili tudi s srebrnimi kompleti posod za začimbe, ki so bili velikokrat izdelki spretnih zlatarjev in srebrarjev. Pribor prav tako ni bil več skrb gosta, gostitelj je opremil pogrinjek s srebrnim ali pozlačenim priborom. Pribor je v 18. stoletju dobil današnjo obliko. Dvorogelne vilice nadomestijo vilice z več roglji, ostre konice nožev nadomeste tope, saj ni več olikano natakati grizljaj na konico noža in ga nesti k ustom. Tudi žlica, ki je bila doslej opremljena s kratkim tenkim ročajem in okroglo skledico, dobi današnjo obliko.

Cvetje na mizi je bilo samo v poletnih mesecih sveže, v drugih letnih časih pa so mize okrasili z umetnim ali suhim cvetjem. Sveže cvetje je postalo šele s koncem 19. stoletja stalni okras pogrnjenih miz.

Francoska kuhinja je z 18. stoletjem kot francoska moda in etiketa prevladovala v vsej Evropi. Vsak knez in vladar si je gradil svoj večji ali manjši Versailles ali Trianon in kar se da natanko posnemal pariške veljake. Poleg tega pa so tudi nove pijače vnašale spremembo v pogostitvi. Kava, čaj in kakao postajajo bistveni del pogostitve. S tem se je precej zmanjšala poraba alkoholnih pijač, ki so bile doslej edine pijače na mizah. Z novimi pijačami pa se uveljavijo tudi nove vrste posode. Čaj so kot danes točili iz nizkih trebušastih ročkov v skodelice brez ročajev, pač po kitajsko. Kavo so stregli v visokih hruškastih ročkah, ki so posnemale turške ibrike. Skodelice za kavo pa so bile včasih prav bridko majhne, pravi naprstniki. Kakao so točili v visoke ozke skodelice, ki so jih, da bi bolj stale, postavljali v posebne krožnike z ograjicami.

Čeprav se je že v 18. stoletju izoblikoval nekak obred ob pitju kave ali čaja, so bile čajne mize še razmeroma skromne. Z 19. stoletjem pa postane popoldanski čaj ali kava popoln obrok. To se kaže že v zelo bogatih servisih, ki so poleg ročkov in skodelic vsebovali še krožnike in košare za pecivo, posode za marmelado in med, sladkornice in podobno. Ponos vsake gospodinje so bili srebrni pladnji, srebrne košarice za kruh in kar se da lične žličke za kavo ali čaj.

Ob koncu 19. stoletja je pogrinjek dosegel tisto razvojno stopnjo, ki nam je še danes domača. Krožniki za vsako jed posebej, številnejši pribor prav tako za posamezne jedi primerno oblikovan (pribor za predjed, za ribe, za glavno jed, za sladico itd.). K pogrinjku je ob koncu 19. stoletja spadalo, prav tako kot danes, tudi večje število vinskih čaš, saj so stregli pri vsaki jedi drugo vino. Te navade nam pripovedujejo o prefinjenosti okusa, ki natanko ve, kaj je dobro piti k ribi ali pečenki, pripovedujejo pa nam tudi o zelo natanko pretehtani etiketi zdravic in govorov. Prtiči, ki smo jih srečali že v 17. stoletju, so tudi danes še v navadi. Razlika je le v tem, da niso več tako udobno veliki kot nekoč in da jih ne zlagamo v tako domiselne oblike (labode, škornje, mitre), saj naj pride prtč kar najbolj nedotaknjen do gosta.

JOŽE KROFLIČ

Skozi smrt v življenje

Toda Jur se ni ganil. Še je pljusnil vodo nanj, potem pa uporabil za „oživljenje“ siromakovega telesa še drugo sredstvo: izza ovratnika je izdrl iglo, tanko iglo... In začel z njo vbadata v telo, ležeče na tleh. Zapičil jo je Jurju v hrbet, v stegno, v roko... Telo se ni ganilo. Še za nohte je poizkusil s šivanko... Oni je ležal negiben, kakor mrtev. Ali je umrl? Grozna misel je spreletela gledalce-sotrpine, ki so morali prisostvovati tem grozodejstvom. Oni je ležal, kakor da se ga ti vbodljaji ne tičejo. Muke so bile pregrozotne. Pirmanschegg pa je — ko ga je pritiralo sovraštvo do vrhunca — začel znova vbadata z iglo. Medtem pa je kričal z glasom, polnim besne slin, da bo uničil slovensko drhal, in suval s škornjem, kamor je zadelo, ubogo, na tleh ginečo človeško gmoto. Jur se ni ganil. Jur je mrtev. Vsi so bili teh misli. Toda glej: Jur je počasi odprl oči. Komaj slišno je zamrmral in poprosil za vodo.

„Voda! Na, svinja, voda!“ Bučnil je z okovanimi škornji Jurja v lice, da je kri curkoma pritekla iz ene same rane. Jur se je nagnil. Ko je zagledal ob sebi lužo, je začel srkati z umazanih in okrvavljenih tal vodo, pomešano z lastno krvjo.

Kmalu si je opomogel, vstal in opotekajoče se nameril korake proti vrsti uklenjenih tovarišev. Gestapovci so nemo gledali. Nihče ni zakričal nad njim. Presenečeni so bili. Kaj bo?

Jur je stal pred tovariši. Motne oči so se mu nenadoma zaiskrile, obrisal si je krvav pot, z rokami je zakrilil

6

okrog sebe in pljunil v ščene strjeno kri. Pes je takoj polizal pljunek. Na to je Jur požrl slino in vzkliznil:

„Tovariši! Živela svoboda!“

Obrnil se je proti Pirmanscheggu, katerega so te besede hudo zaskalele. Gestapovec ni našel besede, le levo pest je stisnil in desno roko, v kateri je zopet držal bikovko, zavijtel nad ubogim Jurjem. Tudi gestapovski rešitelji z brzostrelkami so skočili na Jurja, in ga topli, da je omedlel. Nezvestnega so odnesli v celico.

Tudi vrsto drugih pripornikov so odpeljali, med vrati pa je dobil vsak za priboljšek po nekaj udarcev.

Jur je bil v celici številka sedemdeset. France in Jože sta mu nudila vso pomoč, zanj sta pletla vrvice, pometala, ribala, postiljala in mu stregla.

Jur je bil smrtno bolan.

Tiste dni so predvajali v Celju film „Tosca“. Jurjeva mati je prinesla svojemu sinu oprano perilo. Zgodaj zjutraj je vstala, še v temi se je odpravila peš v mesto. Več ur je hodila. Med poljo je premišljevala sinovo usodo, spet so ji misli pohitele domov k ognjišču in v hlev in spel v zamrežene celice Starega piskra, kateremu se je bližala.

Nehote ji je obstala noga pred filmskimi slikami, ki so prikazovale grozote srednjeveškega mučenja.

Noge so ji zastale, lotevala se je je omedlevica. Ne, ne, to je srednjeveško mučenje, srednjeveško...

Tistega dne se sin Jur ni preoblekel.

Tistega dne mati svojega sina ni smela videti.

V bližini Starega piskra je gostilna.

Lastnika so Švabi pregnali v Srbijo, gostilno pa dali priliznjencu, ki jim je dobro služil, služil tako, da se je ob osvoboditvi od strahu obesil. Vsako noč so se slišali iz gostilne pijani glasovi, vpitje, prepir, nemško petje, pretepanje, vmes pa hreščanje harmonike in tu in tam nemški

radijski marš in posebna radijska poročila. Kadar koli je kdo prišel v krčmo ali odšel iz nje, so do Starega piskra priplavali glasnejši zvoki.

Neke noči, bila je sobota, so kakor v pepelnici noči utihnili razvpiti glasovi prej razigrane družbe. Ura v bližnjem cerkvenem stolpu je počasi udarjala na zvon: ena, dve, tri, štiri — enajst, dvanaest. France se je splazil na zamreženo okno in prišluškoval, kaj neki je. Pod oknom so odmevali le koraki vojaških straž. Veter je bril in deževne kaplje so padale na umazana okna. Koraki straž so se nenadoma ustavili, kakor bi tudi te postale pozorne.

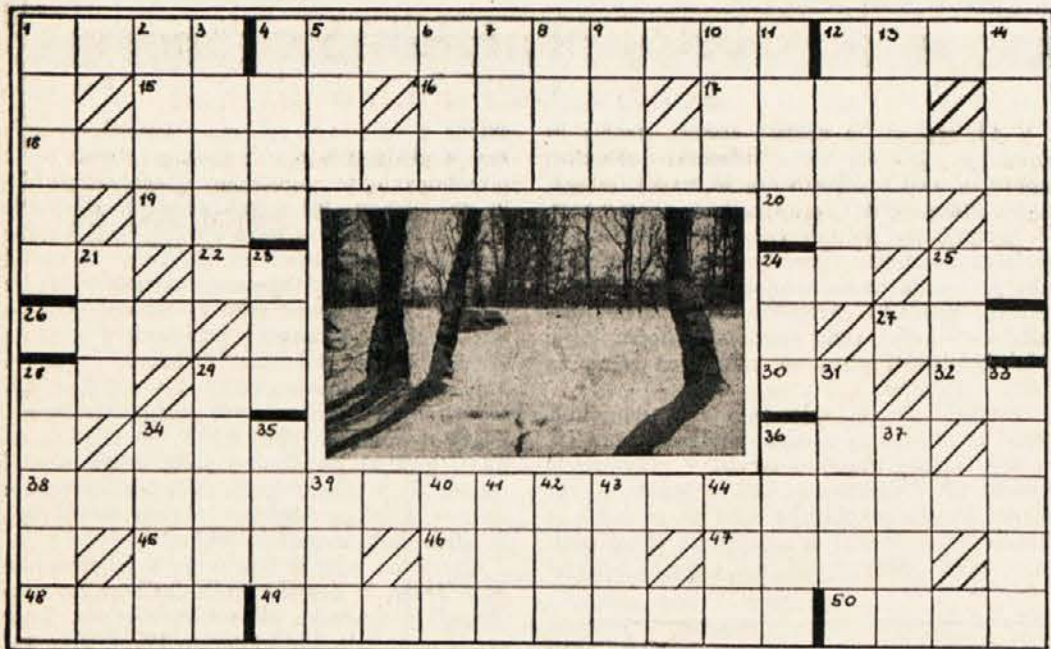
Večkrat je slonel na mreži tudi Jože in premišljeval, kako neki bi mogli izruti vzdane železne križe in mrežo ter...

„Saj nas loči od svobodnih gozdov le nekaj železa,“ je premišljeval Jože, „nekaj žic in dva človeka, Slovenca, ki nas stražita, stražita hišo največjega trpljenja.“ Misli je: „Kar povedal jim bom, da sem Slovenec in da bi rad deloval zoper fašizem — in prijatelja me bosta izpustila!“ „Toda, norec!“ mu je pretrgala takšne misli druga misel, ki se je vzela Bog ve kje. In spel: „Šla bosta z menoj in za nami bodo lahko šli vsi trpini te strašne hiše!“ Iz sanj ga je zdramil France.

„Prisluhni! Izredno radijsko poročilo! Strašne borbe na vseh frontah! Nemci pošiljajo rezerve na ognjene točke! Zračno brodovje je napadlo štirikrat glavno mesto Berlin! Strateški umik na jugu in severu, skrajšanje fronte na srednjem odseku!“

Gostilniška vrata so se spet zaprla; le medlo melodijo je bilo slišati čez nekaj minut iz bližnje zasebne hiše. Morda je kdo lovil razveseljiva nemška poročila — za veselje in konec tedna pa privil gumb na najglasnejšo točko. Slišati je bilo nemško nacionalno pesem. France se je spustil

Nagradna križanka

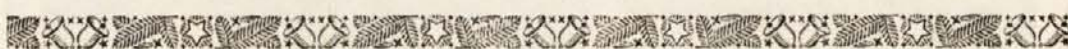
Za praznike smo po stari navadi spet pripravili nagradno križanko, s katero hočemo ugankarjem napraviti nekaj prijetnih trenutkov pri reševanju. Pri sestavljanju smo se namenoma potrudili, da križanka ni izpadla preveč težka, ker želimo, da bi se je „lotilo“ čim več bralcev. Da pa bo vaš trud malo poplačan, smo izbrali tri lepe knjižne nagrade, ki jih bo žreb razdelil med tiste, ki nam bodo pravočasno poslali pravilne rešitve; vpišete jih lahko kar na izrezek iz časopisa ali pa na poseben list papirja. Na vsak način pa rešitve (ne pozabite svojega naslova!) pošljite najkasneje do 10. januarja 1976 na naslov: Slovenski vestnik, Gasmetergasse 10, 9020 Klagenfurt - Celovec.

Zdaj pa na „delo“, pri katerem vam želimo mnogo zabave in uspeha.

Vodoravno: 1. nastava; 4. z osmimi konci, kraki; 12. pripadnik narodne skupnosti v Franciji in Španiji, ki se mora za svoje pravice še boriti; 15. krščanski potomec starih Egipčanov; 16. oznaka posebnega tiska; 17. velika žival; 18. in 38. naše voščilo (šest besed); 19. tuje žensko ime, tudi vrsta masti; 20. pod; 22. oznaka za neznanca; 24. predlog; 25. veznik; 26. čebelja tvorba; 27. mizno pogrinjalo; 28. skrajni konec suhega; 29. začetnici avtorja Desetega brata; 30. kazalni zaimek; 32. površinska mera; 34. manjše naselje; 36. mesto v severni Italiji; 38. glej vodoravno 18; 45. tvarina; 46. ovinek; 47. okvir; 49. žensko ime, tudi dišeča vrtna rastlina, začimba; 49. vsa Amerika kot celota; 50. ameriška vesoljska uprava.

Navpično: 1. napev, „izdelek“ pesnika; 2. avtor Miklova Zale; 3. natančen; 4. kožica, membrana; 5. tromestno število; 6. naslovno ime iz znane Gočoveve opere; 7. podzemski hodnik; 8. tuje moško ime; 9. priostren kos lesa; 10. nemški filozof; 11. tkanina za podloge; 12. vrsta pijače; 13. italijanska tiskovna agencija; 14. odprto ognjišče v sobi; 21. vrsta razcveta; 23. ptič, ki baje vlika glavo v pesek; 24. hčerini mož; 25. okrajšava irskega osvobodilnega gibanja; 28. pamet; 29. narodno žensko ime; 31. umetna tkanina; 33. vzvišeno nakladališče; 34. novica; 35. mednarodna oznaka za „stoj“; 36. žensko ime, filmska igralka Lončar; 37. žitarica; 39. vrsta vrbe; 40. predpona, ki pomeni daljno preteklost; 41. „večno mesto“; 42. starorimsko ime za dan v mesecu; 43. hud, jezen; 44. tul za puščice.

na za podloge; 12. vrsta pijače; 13. italijanska tiskovna agencija; 14. odprto ognjišče v sobi; 21. vrsta razcveta; 23. ptič, ki baje vlika glavo v pesek; 24. hčerini mož; 25. okrajšava irskega osvobodilnega gibanja; 28. pamet; 29. narodno žensko ime; 31. umetna tkanina; 33. vzvišeno nakladališče; 34. novica; 35. mednarodna oznaka za „stoj“; 36. žensko ime, filmska igralka Lončar; 37. žitarica; 39. vrsta vrbe; 40. predpona, ki pomeni daljno preteklost; 41. „večno mesto“; 42. starorimsko ime za dan v mesecu; 43. hud, jezen; 44. tul za puščice.

previdno z zamreženega okna. Zasmehljivo je ponovil besede pesmi, pojoče o Nemčiji, ki je nad vsemi.

Vesel je bil in tisto novico o skrajšanju fronte povedal tudi Jurju. Kar poživilo ga je in s težavo se je dvignil tako visoko, da si je z levim komolcem podprl bolno telo. Razvnel se je in stegnil desno roko proti njima.

„Začelo se je. Vrag jih bo vzeli! Vem, jaz ne bom učakal svobode. Moje telo so zbili in me uničili. Toda Pirmanshega sem le dregnil in tisto ščene tudi. A vidva, maščujta se nad temi svinjami. France, pri nas doma povej, da sem ga dregnil! Vsaj enega sem, tistega, ki je ugonobil moje življenje!“

Jurju so počasi pojemale moči. Kot usmiljena Samarijana sta mu tovariša stregla, toda za pekoče telesne rane nista imela zdravil. Ponudila sta mu večkrat kozarec vode, tolažila ga z besedami, ki pa jih siromak ni več razumel. Oči so se mu izbulile in nepremično je stmel v zapahnjena vrata.

„Glej!“ je kričal. „Že zopet gredo, gredo, zločinci gredo...!“ Zaman sta ga mirila. Vedno bolj je vpil in s kričanjem prikladal službojučega stražnika. Tudi ta mu ni mogel pomagati. Jur je gnij pri živem telesu, zdravo srce pa se je z vsemi silami upiralo smrti. Od neznosnih bolečin je kričal, tulil, da se je razlegalo po vsem poslopju, in nekaj noči ni mogel nihče spati. Grozno so ti strašni glasovi umirajočega odmevali tudi v dušah drugih pripornikov-sotrpinov v tej pošastni hiši preklestva. V vseh celicah so sočustvovali z bednim siromakom, pomagati pa ni mogel nihče...

Po zračnih valovih so morali namesto posebnih nemških poročil tudi bližnji stanovalci poslušati glas trpina, ki se je boril za osvoboditev tlačene zemlje: veliko je bilo mučeniško trpljenje našega Jurja.

Neko jutro so dobili obisk.

Prišel je nemški jejniški zdravnik in Jurja pregledal. Pisal se je Weikmann in se je med vojno sam zastrupil. Zapovedal je Jurja sprati v neki tekočini, ki je razrile rane še bolj razjedla.

Jur je gnij pri živem telesu.

Smrad v celici, ki je bila pravzaprav le za eno osebo, je bil neznosen. Ker je pritiskala huda zima, niso smeli odpirati okna.

Jur bi moral spet na pregled. Ker ni mogel hoditi, je prišel zdravnik v celico.

„A, tu je ta bandit?“ je pozdravil.

Z dežurnim uradnikom sta nekaj šepetala. Jože je ujel besedo, da ni pomoči...

Polagoma se je zvečerilo.

Jur se je umiril. Hrane ni užival več. Ležal je na trebuhu, poizkušal ležati na strani ali na hrbtu. Nič tako, niti drugače ni več zdržal. Iz bližnjega cerkvenega stolpa se je začelo zvonjenje. Jur je sklenil roke. Niso vedeli, ali je molil, ali je morda mislil na kaj drugega. Ko je cerkvenik prvokrat nehal zvoniti, je Jur polglasno zamrmral:

„Le zveni mi tako glasan...“

— — — — —
Dasi mi v srcu polje ijad,
zvonjenje tvoje slušam rad!“

Zastrmel se je v strop in bilo je, kakor da so mu misli otrpnile. Nenadoma pa se je kakor prebudil in iz glasu mu je kakor zapelo, ko je s težkim glasom, toda glasneje dokončal tisto misel.

Dva presledka je napravil cerkvenik pri zvonjenju in bilo je, kakor da moli vmes očenaš za Jurja.

Prebivalci Starega piskra so morali po večerji počivati. Kriminalci so bili iz vseh celic že davno pospravili posodo

Za praznike okrašena miza

Po sredi mize naložimo v strnjeni vrsti smrekove ali borove vejice, tako da vsaka naslednja prekriva prejšnjo. Zelenje prepredemo s srebrnimi lametami in izmenoma postavimo med smrečice belo svečo in manjšo pomarančo ali mandarino. K oranžnim pogrinjkom priložimo lepše bele papirnate prtičke, nanje pa smrekovo vejico s pomarančo ali mandarino. Da mizne površine ne poškodujemo s smolo, podložimo pod smrečje stekleno ploščo, prozoren polivinil ali temnozelen celofan.

Po mizi razporedimo temnomodre pogrinjke s svetlosivimi prtički. Na sredo mize postavimo v enakomernih presledkih tri kompotne skledice, manjše široke vazice ali kozarce z držaji, ki jih uporabljamo za sadne sestavljenke ali kreme, in jih košato napolnimo z zelenjem. Da bo zelenje lepše stalo, izpolnimo posodice z mahom. Prvo plast mahu obrnemo z licem navzven, da ne bo gledala skozi steklo blatna površina. Zelenje na trgu: bor, smreko, mahonijo, lobodiko, belo omelo, japonsko trdlesko in bršljan ter lisičjak, ki kipita ali se spuščata iz posode. V vsako skledico razvrstimo po pet daljših belih sveč v krogu in jih poševno nagnemo navzven. Med posode razpnejo moder trak. Barvi traku in pogrinjkov se morata ujemati.

Na bel prt položimo po dolžini mize 10—12 cm širok pas žoltega krep papirja. Nanj razmestimo v vijugah mehke smrekove vejice. Nastale loke izpolnimo menjaje z velikimi srebrnimi krogli in belimi svečkami, ki jih postavimo v kozarčke za žganje. H krožnikom sodijo žolti prtički iz blaga ali papirja v isti barvi, kot je trak po sredini mize.

Če smo pred tremi tedni mislili na novejeto praznovanje in silili v topli sobi veje forcije ali leskovih mačic, imamo zdaj čudovit šopek, ki ga v široki kristalni, keramični ali bakreni vazi postavimo na rjavkast ali zelenkast prt. In kam s svečo? Če je izredne dolžine, jo prilepimo z voskom na dno kozarca in ga postavimo v vazo. Če je krajša, kozarec narobe obrnemo, da bo višja, če pa imamo ježka, jo nabodemo vanj. Sveča naj se v barvi ujema s prtom, prtički ali naj bo bela, okrašena s širokim trakom. Ko jo bomo prižgali, razmaknemo veje, da vročina ne bo osmudila cvetja.

Malčki in Novo leto

364-krat letno pošljemo otroke ob določenem času spat. Za staro leto pa bi pravzaprav lahko napravili izjemo. Pustimo jih pokonci do polnoči. Okoli pol ene jih bo gotovo premagala utrujenost, glavice se bodo sklonile in z lahkoto jih bomo spravili v posteljo...

Toda kako veliko veselje bomo naredili svojim malčkom, če jih bomo pustili, da pomagajo že pri pripravi: izjemali bodo limone in pomaranče, razporejali pecivo. Pošljimo jih, naj kupijo po svojem okusu kakšno malenkost. Naj pomagajo pri urejanju jelke!

Otrokom lahko pripravimo tudi „otroški punč“ iz čaja, limone, pomarančnega soka in sladkorja.

Razumljivo: mizo naj otroci sami okrasijo. Če jih veseli, naj rišejo in izrezujejo svoje simbole, ali pa naj namestijo še posebne olepšave. Lasten okus tokrat zatajite.

Najvažnejša je jed. Miza naj bo polna lahko prebavljivih in hitro pripravljenih jedi, ki jih v kuhinji ne vidimo tako pogosto. Mrzli zrezek, sadna solata, torta ali krema in malo peciva, to je več kot dovolj. Kulinarčnih manevrov nikar ne komplicirajte.

Obhajajte prihod novega leta z otroki (če je otrok utrujen, prav lahko proslavite „polnoč“ že prej) in uporabljajte vso svojo domselnost, da jim to naredite kot praznik. In, kar je glavno — ne posvečajte tega večera le praznovanju novega leta, temveč v prvi vrsti otrokom.

Včasih ne vemo kako se predstavimo

Praviloma bo predstavljen mlajši starejšemu, moški — ženski. Torej bomo imenovali najprej ime mlajšega, starejši mu bo ponudil roko in povedal svoje ime. Zena naj se sama, če se da temu izogniti, ne predstavlja, ampak počaka, da jo skupni znanec predstavi. V privatni družbi je gospodarjeva dolžnost, da seznani goste med seboj. Če pride še zamudnik, ga bo predstavil, njemu pa po vrsti imenoval imena svojih gostov.

Roke v žepih — to velja bolj za moški rod. Kolikokrat vidimo koga v razgovoru lepo z rokami v žepih. Vendar to ni dostojno, čeprav je morda ugodno.

od večerje. Priporniki so sede predli misli; misli so romale domov, k družinam, k ljubim in dragim osebam. Iz celice številka sedemdeset je priplula pesem, žalostna pesem o prihodu pomladi, ko se bo treba za vedno posloviti:

„Pomlad že prišla bo,
k' tebe na svet' ne bo,
k' te bodo d'jali
v to črno zemljo.“

Končno pa se je zbudila pri posameznikih in skupno pri vseh ena sama goreča, nikoli usahljiva želja: Svoboda...

Jur je molčal. Strašne muke mu niso pustile do glasu, da kričanja.

Ponoči sta prišla dva gestapovca in dva kriminalca in odnesla Jurja v klet.

Čez nekaj minut sta počila dva strela.

Jurja ni bilo več nazaj... Odšel je počivati...

Jože in France sta ostala sama.

Dnevi in noči so se vlekli strašno počasi. Priporniki so gladovali. Kakor živali so planili na pičlo hrano, kadar so jim jo prinesli kriminalci. Lakota je poleg trpljenja izčrpala trpino Starega piskra. Sanjarili so le o jedi in o svobodi. Toda močnejše kot misel na hrano je postajalo hrepenenje po svobodi. Jože in France sta bila vesela, da ju niso več zasliševali. Najstrašnejše je bilo vendarle trpinčenje v Starem piskru.

Neko popoldne so v njuno celico prestavili nekega izdajalca, ki jima je življenje še bolj zagrenil. Vsak dan so ga gestapovci klicali na razgovor in prinašal je v celico s seboj razna jedila.

„Na, France, jabolko!“ je dejal, ko se je vrnil z izdajalskega pohoda.

„Nisem lačen!“ je odgovoril France.

(Nadaljevanje v prihodnji številki)

Knjižna zbirka SPZ

dragoceno darilo za vsak naš dom

Vsakoletna knjižna zbirka, ki jo posreduje Slovenska prosvetna zveza skupaj s svojim „Koroškim koledarjem“, je dragoceno darilo za vsak naš dom, za vsakega ljubitelja dobre in poučne slovenske knjige. To s polnim upravičenjem lahko zapišemo tudi letos, saj se je SPZ pri izboru knjig, ki jih leto za letom črpa iz pestre založniške dejavnosti Prešernove družbe v Ljubljani, spet ravnala po načelu, da mora vsebovati zbirka nekaj posebnega za vsak krog in vsak okus bralcev. Tisti, ki radi segajo po delih sodobnih slovenskih pisateljev, bodo tokrat posebno zadovoljni, kajti v zbirki bodo našli kar dva znana predstavnik — Miška Kranjca in Bena Zupančiča; mladi bralci se bodo razveselili Frana Milčinskega; vsakomur in celi družini pa je namenjen še priročnik kot vodnik v vsakdanjem življenju.

V naslednjih vrsticah moremo posamezne knjige le na kratko predstaviti; podrobno jih boste spoznali sami, ko si boste nabavili letošnjo knjižno zbirko SPZ.

koledarju pisal o Baskih) tokrat predstavlja Bretonce — „enega najstarejših evropskih narodov.“

Določeno področje naše dejavnosti so posvečeni prispevki Stanka

Wakouniga (ki pripoveduje, kako nam naša pesem pridobiva prijatelje tudi v Nemčiji), Lojzeta Gobca (o sodelovanju naših otrok v likovni koloniji v Vuzenici), Luba Urbajsa (o zgodovini in razvoju slovenskega planinstva na Koroškem), Anite Hudl (o kulturnem festivalu SKD v Globasnici) in Danila Prusnika (o pomenu in širjenju telesne vzgoje med koroškimi Slovenci). Zlasti pa se aktivnost naših ljudi in naših organizacij zrcali v bogati slikovni dokumentaciji, kjer sega lok od pomembne pridobitve — prireditve dvorane „aula slovenica“ v novi zgradbi slovenskega združenega središča v Celovcu preko najrazličnejših domačih pevskih, instrumentalnih in odrskih skupin, ki so nastopale doma in na gostovanjih, ter ansamblov, ki so bili naši gostje, pa do primerov športnega uveljavljanja.

Leposlovni del koledarja se tokrat začne s poklonom največjemu slovenskemu pisatelju Ivanu Cankarju ob stoletnici njegovega rojstva. Sicer pa so s prispevki v prozi in poeziji zastopani naši domači avtorji Andrej Kokot, Valentin Polanšek, Milka Hartman, Stanko Wrulich in Anita Hudl, katerim se pridružujejo še Marko Kravos iz Trsta ter Rok Arih in Leopold Suhodolčan iz Slovenije, medtem ko se kot likovni ustvarjalci predstavljajo Zorka Weiss, Jože Boschitz, Ernst Arbeitstein in Gustav Januš.

Že ta kratki izlet v pestro vsebino nam pokaže, kako zanimiv in bogat je „Koroški koledar 1976“, katerega naslovno stran krasi „Pogled na Rož“ — čudovita barvna fotografija Mirka Kunčiča.

● Povest o dobrih ljudeh

Pisatelja „Povesti o dobrih ljudeh“ pristevamo med glavne in najbolj plodne predstavnike sodobnega slovenskega pripovedništva, saj je s svojim dosedanjim ustvarjalnim delom, ki obsega okoli 40 knjig, dosegel enega izmed vrhov v slovenskem slovstvu. Kranjec je tudi član Slovenske akademije znanosti in umetnosti, leta 1963 pa je prejel Prešernovo nagrado. Med posebno pomembne in značilne dosežke sodi tudi „Povest o dobrih ljudeh“, nedvomno reprezentativna pisateljeva pripoved iz časa tik pred drugo vojno. Iz nje bo bralec spoznal človeško in posebej še umetniško osebnost Miška Kranjca, ki

Obstoj beneških Slovencev

končno tudi uradno priznan

Videmski pokrajinski svet je prejšnji teden soglasno (z izjemo neofašistov) sklenil, da bo priredil konferenco o etničnih skupinah. Na tej konferenci bodo proučili položaj slovenske, ladinsko-furlanske in nemške manjšine.

Pobudo za konferenco so dali komunistični in socialistični svetovallci, ki so predložili resolucijo, ki se nanaša na obstoj in priznanje slovenske narodne skupnosti v Videmski pokrajini; v tej zvezi so se zavzeli tudi za sklicanje take konference. Komunisti so nato svoj predlog razširili še na Furlane, medtem ko so se ostale skupine zavzele za sklicanje konference, ki bo poleg Slovencev obravnavala tudi Furlane in Nemce.

Zlasti za beneške Slovence je sklep videmskega pokrajinskega sveta naravnost zgodovinskega pomena, saj v bistvu pomeni prvo uradno priznanje njihovega obstoja kot narodnostne skupnosti. S tem pa je bil nedvomno narejen važen korak na dolgi in še vedno težavni poti, ki jo hodijo beneški Slovenci že več kot sto let — namreč pot do uresničitve narodnostnih pravic Slovencev v videmski pokrajini.

Podobno kot pri lanskim mednarodnim manjšinski konferenci v Trstu, bo tudi v tem primeru pokrajina pobudnik konference, ki naj ugotovi, kakšna politično-upravna akcija je najbolj ustrezna za čim širše ovrednotenje posameznih skupin, „da se jim omogoči na enakopravni osnovi razvoj in napredek na celotnem področju pokrajine“, kakor je rečeno v izglasovani resoluciji.

ga koroški Slovenci že poznamo po dolgi vrsti njegovih stvaritev. Kranjčeva „Povest o dobrih ljudeh“ pa je pred nedavnim zaživela še na barvnem filmskem traku.

● Plat zvona

Tudi Beno Zupančič se je v po-vojni slovenski književnosti uspešno uveljavil s pomembno izpovedno voljo in oblikovalno močjo, ki jo dokazuje dolga vrsta njegovih proz- nih del, zlasti pa tudi najvišje slo-vensko umetniško priznanje — Prešernova nagrada. V romanu „Plat zvona“ se pisatelj zateka k svoji mladosti v krajih ob Sotli, na meji med Slovenijo in Hrvaško. Pripo-veduje o predvojnem času, ko že bje plat zvona pred velikim svetovnim vojnim požarom. Celotni roman je stkan iz čudovitega liričnega tkiva, poln je človeške toplote, sanjske za- mišljenosti in čudne svetlobe, kakr-šna je dana samo mladim očem; hkrati pa je tudi zanesljiva podoba predvojne resničnosti, predvsem nje- ne socialne stiske, zorenja revolucio- narne energije ter velike človečnosti,

volje in vere malih ljudi v srečnejše dni.

● Ptički brez gnezda

Če povemo, da gre pri sedanjih iz- daji povesti „Ptički brez gnezda“ že za deseto naklado, potem gotovo ni treba posebej naglašati, da je Fran Milčinski z njo ustvaril eno najlep-ših del, kar jih pozna slovenska mladinska književnost. Knjigo ozna-čujejo eni kot mladinsko, drugi kot vzgojno povest; v resnici je oboje — kot vzgojno delo namenjeno mlade- mu bralcu, v enaki meri pa tudi staršem in vzgojiteljem. V svoji ne- koliko hudomušni povesti v živem jeziku realistično pripoveduje o dru- žini, kjer so otroci prepuščeni samim sebi — kar se pogosto dogaja tudi danes, tako da je njegova pripoved še vedno zelo aktualna. Priljublje- no povest je z domiselnimi ilustra- cijami opremil Božo Kos.

● Zdravje in lepota

Zadnja knjiga letošnje zbirke je priročnik „Zdravje in lepota“. Raz- deljen je na dva dela; prvega — o vprašanjih higiene — je napisal prof. dr. Ivan Bonač, drugega — o pod- ročju kozmetike — pa dipl. cosm. pharm. Manja Pečnik-Vovkova. Knjiga, ki bi jo lahko imenovali na- daljevanje lanskega priročnika „Rast- line in naše zdravje“, je posvečena zelo aktualnemu vprašanju. Živeti zdravo, urejeno in lepo je cilj vsa- kega posameznika in vse družbe, kar pa ni vedno lahko, kajti človeka in njegovo okolje ogrožajo nevarnosti, ki se porajajo v novem načinu živ- ljenja. Priročnik „Zdravje in lepota“ vsebuje v besedi in sliki napotke, ki naj bi širokim slojem prek sodobne higiene in kozmetike odprli prepro- sto pot k telesnemu in duševnemu zdravju in zaželeni lepoti.

Po tej kratki predstavitvi letošnje knjižne zbirke SPZ le še nekaj be- sed o ceni in o možnostih naročila. Koroški koledar 1976 stane 30 šilin- gov in ostale knjige vsaka pose- bej 15 šilingov; kdor pa bo vzjel celo zbirko — ki obsega skupaj blizu 1200 strani — bo plačal le 80 šilingov. Ob tej ugodni ceni bo zbirka gotovo dosegljiva vsako- mur, ki ljubi slovensko besedo, slo-vensko knjigo. Zbirko lahko dobite oziroma naročite pri krajevnih pro- svetnih društvih ali pa v Celovcu pri Slovenski prosvetni zvezi (Ga- sometergasse 10) in v knjigarni „Naša knjiga“ (Paulitschgasse 5-7). Vendar vam svetujemo, da z naro- čilom pohitite in tako še pravočas- no za praznike pripravite lepo da- rilo sebi in svojim!

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slo-venskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gasometergasse 10, tel. 32-5-50 — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec — Borovlje.

Mariborska

opera

slavi tridesetletnico

Jutri, 20. decembra, bo ma-riborska opera s slavnostno predstavo *Gotovčeve opere „Ero z onega sveta“* prazno- vala pomemben jubilej — tridesetletnico umetniškega delovanja po vojni.

Kljub številnim težavam je mariborska opera v zadnjih treh desetletjih uspešno opravljala svojo nalogo. O njeni dejavnosti med drugim zelo prepričljivo govori po- datek, da je v tem času pri- redila več kot 3500 predstav, ki jih je obiskalo skupno okrog 1.600.000 ljubiteljev operne umetnosti.

Za slavnostno predstavo ob 30-letnici so mariborski operni umetniki izbrali — kakor že povedano — *Gotovčevega „Ero“* v režiji Hen-rika Neubauerja, dirigiral bo Boris Švara, v glavnih vlo- gah pa bodo nastopili naj- boljši domači solisti, ki se jim bo kot Djula pridružila še Radmila Smiljanič iz Beo- grada.

Glas solidarnosti

Predvideno „štetje posebne vrste“ v resnici ni ničesar drugega kot pa ugotavljanje manjšine, kot ga že dolga leta zahtevajo najbolj zagriženi nemški nacionalisti s ciljem, da bi — kakor jim je to uspelo že vse od leta 1920 naprej — preprečili kakršnokoli pravično rešitev manjšinskega vprašanja, poleg tega pa še dosegli urad- no potrditev in legalizacijo „uspehov“, ki so jih v teh desetletjih zabeležili s politiko prikrite in odkrite ger- manizacije, katera se je v dobi nacizma stopnjevala v genocid.

Solidarität verlangt Civilcourage

Protest gegen die Minderheitenfeststellung notwendig

Das Jahr 1975 neigt sich seinem Ende zu. Betreffend die Volksgruppenfrage war es einerseits von dem Bemühen der im österreichischen Parlament vertretenen Parteien gekennzeichnet, der langjährigen Forderung deutsch-nationalistischer Kreise nach Minderheitenermittlung nachzukommen. Obwohl für diese „Volkszählung besonderer Art“, wie man sie nennt, alle drei Parteien gestimmt haben, wird man der SPÖ, die zwanzig Jahre entschieden gegen eine solche Feststellung aufgetreten ist, die Hauptverantwortung und die Hauptlast nicht nehmen können, da es ihr mit ihrer absoluten Mehrheit möglich gewesen wäre, diese Ermittlung zu verhindern.

Andererseits fiel das Bemühen der Slowenenvertretung, von Einzelpersonen, Künstlern und anerkannten Volksgruppenexper-ten, sowie verschiedener Gruppierungen im Mehrheitsvolk auf, sich gegen die vorgesehene Minderheitenzählung auszuspre-chen und dagegen ernste und begründete Bedenken anzumel- den. Aktivitäten des seinerzeitigen „Komitees für die Rechte der Kärntner Slowenen“, die gerade zum gekommenen Zeitpunkt wieder sehr notwendig wären, konnten bis zum heutigen Tage leider keine mehr vorkommen. Während die Gegenseite, gestärkt durch die Nachgiebigkeit und Opportunität beider Großparteien, alle Mittel einsetzt, um ihre Forderungen erfüllt zu sehen, ist von der zweifellos ständig zunehmenden Solidari- tät im Mehrheitsvolk mit unseren slowenischen Landsleuten öffentlich so gut wie nichts zu bemerken.

Solidarität wird aber nutzlos, wenn die Zivilcourage fehlt, sie offen zu zeigen und einzusetzen. Meint man es mit ihr ernst, muß man den Mut und die Kraft aufbringen, eventuell auftretende Anfeindungen, Drohungen, Einschüchterungsversuche und Be- leidigungen hinzunehmen. Man muß sich vor Augen führen, daß es immer und überall so ist, wenn man zum Schwächeren steht; daß es keine Leistung ist, mit den Wölfen zu heulen, auch wenn auf ihren Fährten, um zu verwirren und als Tarnung, das Wort „Heimattreue“ steht. Heimattreue, so wie sie in Kärn-ten verstanden und zu verschiedenen Zwecken verwendet wird, ist ein Schlagwort des Deutschnationalismus. Dieser hat wie-derum mit der österreichischen Nation nichts gemeinsam; im Gegenteil, er bekämpft sie.

Allo, die sich aus den zur Genüge bekannten Gründen, aus selbst gemachten Erfahrungen, aus der bestehenden Situation und aus dem Bedürfnis heraus, auf die Seite unserer sloweni- schen Kärntner stellen und mit ihnen die kommende Sonder- volkszählung (auch schon neuerliche Volksabstimmung ge- nannt) ablehnen, sollten sich rasch zusammenfinden, um mit allen legalen Mitteln gegen diese Zählung aufzutreten. Wir brau- chen keinen neuen Volkssturm in Kärnten, der jedoch vor einer solchen Zählung zu befürchten ist. Wir wollen Frieden — und in Frieden miteinander, nicht nebeneinander leben!

Herbert Guttenbrunner

V zgodovino nas povedeta dva prispevka: Teodor Domej dokazuje, da je bila slovenščina na Koroškem v rabi že v dobi od 16. do 18. sto- letja; Pavel Zdovec pa pripoveduje, kako je avstrijskemu diplomatu Sig- mundu Herbersteinu v 16. stoletju znanje slovenščine koristilo celo na turškem cesarskem dvoru. Spominski zapis Olge Ratej sicer velja lani umr- li Tinci Sadolšek iz Zelezne Kaple, vendar je to hkrati tudi poklonitev žrtvam nacističnega nasilja. Doba protifašističnega boja zaživi v pri- spevku Ivana Jana, ki v odlomku iz svoje kronike kokrškega odreda pri- poveduje o pojavih domobranstva na Gorenjskem; še posebej pa v spo- minih Ivana G. Pampuške iz Kijeve (Ukrajina), ki se je v zadnji vojni boril v Zapadno-koroškem odredu. Položaj naših bratov v Italiji pri- kazuje Andrej Vovko, v luči uprav- nih volitev leta 1975, medtem ko Peter Vodopivec (ki je v prejšnjem

SPORTNI VESTNIK

- Smučarski tečaj Slovenske fizikulture zveze na Voglu (od 7. 2. do 14. 2. 1976)

Slovenska fizikultura zveza v Celovcu bo v semestralnih počitnicah meseca februarja 1976 pripravila za svoje člane in prijatelje tradicionalni enofedenski smučarski tečaj. Kakor že lansko zimo, bo februarški smučarski tečaj pripravljen na visokogorskem zimskošportnem središču na Voglu (1540 m), kjer se nahajajo smučišča z mnogimi vlečnicami in sedežnicami. Tečaj se bo pričel v soboto, dne 7. februarja in se bo končal v soboto, dne 14. februarja 1976. Tečajniki bodo stanovali v dvo- ali troposteljnih sobah v Mladinskem domu ob Bohinjskem jezeru, odkoder se bodo povzpeli z vzpenjačo vsak dan na smučišče na Voglu. Cena polnega penziona bo znašala 85 ND na dan, ceno tedenske vozovnice pa bomo intereseantom še pravočasno sporočili (znašala bo okoli 300 do 350 ND). Za omenjeno vsoto bodo tečajniki popolnoma oskrbljeni, poleg tega pa bodo imeli priložnost pod strokovnim vodstvom uživati pouk v smučanju.

V Mladinskem domu v Bohinju je rezerviranih 25 ležišč. Interesenti naj se javijo čim prej, najkasneje pa do srede, 28. januarja 1976, tako da prenačajo na številko Slovenske fizikulture zveze 2911 pri Posojilnici Celovec [4478.030] prijavnino v znesku šil. 300.— Prijavnina se bo ob koncu smučarskega tečaja seveda upoštevala, v primeru brezvzročne odsotnosti prijavitelca pa bo znesek zapadel. Prijavljeni intereseanti bodo dobili glede odhoda podrobnejše informacije.

- Novoletni namiznoteniški turnir za slovenske športnike

Športno društvo v Selah bo 1. januarja 1976 priredilo pod pokroviteljstvom Slovenske fizikulture zveze v Celovcu Novoletni namiznoteniški turnir. Turnir je namenjen za člane slovenskih športnih društev in za prijatelje slovenskega športa na Koroškem, ki se naj bi — v kolikor s to športno disciplino še niso seznanjeni — z igranjem v tekmi seznanili z namiznim tenisom. Turnir v Selah bo vsekakor velika spodbuda za razširitev in organiziranje namiznega tenisa med slovensko mladino na Koroškem. Prav posebej je nagovorjena še študirajoča mladina v Celovcu, ki naj bi tako v domovih in na državnih gimnazijah za Slovence gojila namizni tenis kot šport za razvedrilo in kot tekmovalni šport.

V Selah se bo za Novo leto tekmovalo v dveh skupinah. V skupini A bodo tekmovali aktivni igralci (= tisti, ki že tekmujejo v prvenstvih), v skupini B pa bodo nastopali začetniki in igralci, ki ne nastopajo v koroškem moštvenem prvenstvu. Otvoritev Novoletnega namiznoteniškega turnirja bo v četrtek 1. januarja 1976 ob 12.30 uri v farni dvorani v Selah. Prijave se pošljejo do 30. 12. 1975 (z oznako skupine A ali B) na naslov: Mirko Oraž, Seletcerkev 7, 9170 Borovlje. Izžrebanje bo istega dne zvečer ob 20. uri. Prijavnina znaša 10 šil.

- Šahovski turnir

V nedeljo 28. decembra ob 9. uri zjutraj bo šahovski turnir pri Šoštarju v Globasnici. Vsi intereseanti vabljeni!

Slovenski atletski klub

Vesele božične praznike in srečno, uspehov polno novo leto 1976 želimo vsem prijateljem tukaj in v domovini

DRUŽINA INZ. ČISTIMIR BAUER
ZELTWEG

Vsem pevkam in pevcem ter prijateljem naše pesmi prijetne praznike in zadovoljno novo leto želijo

PEVOVODJE

Slovenske prosvetne zveze
in včlanjenih društev

Vsem cenjenim odjemalcem, znancem in prijateljem želi vesele praznike in srečno novo leto

Gašper Ogris - Martič

TRGOVINA V BILČOVSU

telefon (0 42 28) 24 18

Vesele božične praznike
in uspešno novo leto
želi vsem občanom klub

„Enotna lista“
Pliberk

Prijetne božične praznike in mnogo uspehov v novem letu želi vsem občanom, prijateljem in znancem

HERMAN VELIK
ŽUPAN V SELAH

Vsem delavcem in prijateljem prijetne praznike in obilo uspeha v novem letu želi

TESARSTVO

Gasser

BILČOV

tel. (0-42-28) 24-19

Meilensteine
1975

März	Anschlag Sachsenwegstollen Durchschlag Hattelbergstollen Durchschlag Kölnbreinstollen
Mai	Vollstau im Vorspeicher Wastlbaueralm 1. Strom aus Maltawasser
Juni	Feierliche Inbetriebnahme des Draukraftwerkes Ferlach-Maria Rain
Juli	Beginn Vortriebsarbeiten für Beileitung Nord vom Pöllatal aus
September	Montagebeginn Kraftstation Oberstufe Beginn der Vormontage in der Kraftstation Hauptstufe
Oktober	Kölnbreinsperre, 500.000 m ³ Beton eingebracht Durchschlag Sachsenwegstollen
November	Dachgleiche Kraftstation Oberstufe Dachgleiche Kraftstation Hauptstufe

Die Österreichische Draukraftwerke AG hat im Jahre 1975 im Rahmen des Baues und Betriebes von Kraftwerken sowie sonstiger Investitionen rund 3,7 Milliarden Schilling der österreichischen Wirtschaft zugeführt und damit einen wesentlichen Anteil an der Erhaltung vieler Arbeitsplätze; ein beachtlicher Prozentsatz verbleibt in Kärnten. Beim Bau des Maltakraftwerkes, das mit einer installierten Maschinenleistung von 891.000 kW und einem Jahresarbeitsvermögen von 1,3 Milliarden kWh hochwertigen Spitzenstromes zu den leistungsfähigsten Anlagen dieser Art in Europa zählen wird, wurden 1975 beachtliche Fortschritte erzielt und von den dort Beschäftigten großartige Leistungen vollbracht.

Österreichische
Draukraftwerke

Aktiengesellschaft

Klagenfurt

PRIJETNE PRAZNIKE
IN USPEŠNO NOVO LETO

GOSTILNA PRI

„Tišlarju“

DRUŽINA GABRIEL

ŠT. JANŽ v R.
p. Svelna vas
tel. (0-42-28) 248

Haderlap

MODNI SALON

želi cenjenim odjemalcem in prijateljem prijetne praznike in uspešno novo leto

CELOVEC - KLAGENFURT
Tarviser StraÙe 100, tel. 21-4-41

A&O samopostrežna trgovina
gostilna s tujskimi sobami

Janko Ogris

V BILČOVSU
telefon (0 42 28) 24 14

VSEM CENJENIM ODJEMALCEM,
GOSTOM IN PRIJATELJEM TER BIV-
ŠIM SOTRPNOM IZSELJENCEM ŽELI
VESELE PRAZNIKE IN SREČNO
NOVO LETO

Zadovoljne božične praznike
in uspešno novo leto!

JANEZ WEISS

KROJAŠTVO

ŠT. JANŽ V ROŽU
tel. (0 42 28) 224

Podružnica CELOVEC
Spitalgasse 12

tel. (0 42 22) 72 4 35

Vesele božične praznike
srečno in uspešno leto 1976

želi

RUTAR-CENTER

A 9141

lastniki in sodelavci tel. (042 36) 381

Podjunska trgovska družba
bratje RUTAR & Co. Dobrla vas
Jauntaler Handelsgesellschaft
Geschwister RUTAR & Co. Eberndorf

Emilijan in Mara RUTAR
poslovodja

Dobrla vas
tel. (0 42 36) 384

Hotel - trgovina - taberna - kopališče
Franc RUTAR Dobrla vas - Lido
tel. (0 42 36) 220

Trgovina
Elfi RUTAR Lovanke

Supermarket in café ob Klopinskem
jezeru

Anton in Agnes RUTAR

Selo - Št. Vid, tel. (0 42 39) 431

Gostilna - trgovina

Vladimir in Marija RUTAR

Žitara vas
tel. (0 42 37) 237

Štefan in Ljudmila SIENČNIK

trgovsko transportno podjetje
Mobil-črpalka

Dobrla vas tel. (0 42 36) 219

Vse dobro za praznike in za novo leto želi
prijateljem in odjemalcem,
ki jih v novem letu pričakuje

KNJIGARNA

Naša knjiga

Celovec, Pavličeva 5-7

Po preselitvi v nove, moderno opremljene
prostore bomo nudili še večjo izbiro knjig,
časopisov, gramofonskih plošč itd.

Vesele božične praznike in srečno novo leto 1976 z željo za dobro
sodelovanje tudi v bodoče

Erwin Münch

trgovina z drvmi in premogom

CELOVEC - KLAGENFURT
Villacher Straße 187

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

SOBOTA, 20. 12.: 6.00 Jutranja telovadba — 8.10 Družinski obzornik — 9.00 V žarišču — 10.30 Lepa domovina — 11.05 Zeleni magazin — 13.30 Lepi glasovi, priljubljene melodije — 14.00 Voščila — 16.00 Servis — 17.10 Pestro sobotno popoldne — 18.30 Kulturni obzornik — 20.05 Vašo število, prosim! — 22.10 Šport — 22.20 Plesna glasba po naročilu — 00.00 Poročila.

NEDELJA, 21. 12.: 6.10 Igra na orgle — 8.15 Kaj je novega? — 9.45 Zabavna glasba — 10.30 Radijska pravljica „Gost v lastni hiši“ — 11.00 Dopoldanski koncert — 13.30 Deželni razgledi — 13.15 Iz mestnega gledališča — 14.30 Voščila — 16.00 Vesele božične igre — 17.05 Gremo skozi advent — 18.15 Predbožična ljudska glasba — 19.00 Nedeljski šport — 19.30 Veselo zaigrano — 20.05 Avstrijska rallye — 21.30 „Satirični tedenski obzornik“ — 22.00 Poročila — 22.10 Šport.

PONEDELJEK, 22. 12.: 6.00 Jutranja telovadba — 8.05 Oddaja za starejše ljudi — 9.30 Avstrijska ljudska glasba — 10.00 Zadovoljni z glasbo — 11.05 Iz dežele za deželo — 13.00 Deželni razgledi — 14.30 Z zvenečo glasbo — 15.00 še vedno priljubljeno — 16.00 „Čudovita dežela glasbe“ — 17.10 Kaj radi slišimo — 17.52 Hitler in Göthe — 19.07 Melodija za vsaki letnik — 19.45 Mali zabavni orkester studia Oberösterreich — 20.05 Vesele božične igre — 21.05 Evergreeni humorja — 21.30 Udarec za udarcem — 22.00 Poročila — 22.10 Šport.

TOREK, 23. 12.: 6.00 Jutranja telovadba — 6.55 Dobro jutro na Koroškem — 8.05 Ženski obzornik — 10.00 Zadovoljni z glasbo — 11.05 Iz dežele, za deželo — 13.00 Deželni razgledi — 14.30 Veselo zaigrano — 14.45 Iz ljudskega življenja — 15.00 še vedno priljubljeno — 16.00 „Kača iz Fanole“ — 17.10 „To mora biti nekaj čudovitega...“ — 18.00 Deželni razgledi — 19.07 Ljudska dunajska glasba — 20.05 Kaj radi slišimo. Iz mape želja prijateljev ljudske glasbe na Koroškem in Štajerskem — 21.10 Iz koroškega glasbenega življenja — 22.00 Poročila — 22.10 Šport.

SREDA, 24. 12.: 6.00 Jutranja telovadba — 6.55 Dobro jutro na Koroškem — 9.30 Božična ljudska glasba — 10.00 Božično jutro z Lolito — 11.05 Iz dežele, za deželo — 13.00 Deželni razgledi — 14.30 Adventno peje alpskih dežel — 16.00 Božične pesmi poje otroški zbor studia Salzburg — 17.10 Božične pravljice

ce za majhne otroke — 18.10 „K polnočnici“. Pri-povedka Friedricha Perkoniga — 19.07 Avstrijska zborovska glasba — 19.30 Za prijatelja planin — 20.05 Božič v tujini — 21.30 „Ne boj se pekla“. Kriminalka — 22.00 Poročila — 22.10 Vesele melodije — 23.45 Polnočnica v farni cerkvi sv. Petra in Pavla na Krnskem gradu.

ČETRTEK, 25. 12.: 6.10 Igra na orgle — 8.10 Iz mladitih let — 9.00 Božično darilo za praznik — 10.30 Radijska pravljica — 11.00 Dopoldanski koncert — 13.45 Iz domovine — 14.30 Zarah Leander: Življenje umetnice v besedi in glasbi — 17.05 Melodije iz operet in muzikalov — 18.15 Večerni koncert — 19.00 Šport ob prazniku — 19.30 Božične ljudske viže — 20.05 Božič pri Anneliese Rothenberger — 21.00 Alemanski božič v besedi in glasbi — 22.00 Poročila — 22.10 Šport — 22.25 „Tiho kot je noč...“

PETEK, 26. 12.: 6.10 Igra na orgle — 9.45 Bilo je dobro leto — 10.00 Radijska pripovedka — 11.00 Dopoldanski koncert — 13.45 Iz domovine — 15.00 Zabavne melodije — 15.30 „Božična balada“ — 17.05 Za konec tedna — 18.15 Komorna glasba — 19.00 Šport ob prazniku — 20.05 Božični večer v Jennersdorfu — 21.00 En večer doma — 22.10 Šport — 22.20 Glasba Josefa Haydna.

SLOVENSKE ODDAJE

SOBOTA, 20. 12.: 9.45 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

NEDELJA, 21. 12.: 7.05 Duhovni nagovor — Po vaši želji.

PONEDELJEK, 22. 12.: 13.45 Celovški radijski dnevnik — Iz ljudstva za ljudstvo (Pogovor o nekdanjem uprizarjanju Drabosnjakove „Božične ali pastirske igre“.)

TOREK, 23. 12.: 9.30 „Vso zemljo tema krije“. (Adventne pesmi) — 13.45 Celovški radijski dnevnik — Šport — Rdeče, rumeno, zeleno.

SREDA, 24. 12.: 13.45 Celovški radijski dnevnik — A. Šuster Drabosnjak: Božična ali pastirska igra. Izvajajo Kostanjčani.

ČETRTEK, 25. 12.: 7.05 Božični nagovor krškega škofa ddr. J. Köstnerja — Koncert božičnih pesmi.

PETEK, 26. 12.: 7.05 Božične pesmi.

Podjetje za električne instalacije vseh vrst in izdelavo modernih stikalnih naprav

Strokovna elektrotrgovina

Ing. T. Schlapper

ŠT. JAKOB V ROŽU
tel. (0 42 53) 216

želi vsem odjemalcem in naročnikom vesele božične praznike in srečno novo leto

VSEM GOSTOM IN ODJEMALCEM
ZADOVOLJNE
BOŽIČNE PRAZNIKE
IN OBILO USPEHOV
V NOvem LETU!

Štefan Mlečnik

KOŽENTAVRA

Vsem naročnikom
prijetne praznike
in obilo sreče
v novem letu

TISKARNA

Drava

**BOROVlje
PODLJUBELJ**

Za praznike mnogo zadovoljstva
in obilo uspehov v novem letu

ŽELI

DR. FRANCI ZWITTER
ODVETNIK

Celovec, Paulitschgasse 5-7

Vsem članom in prijateljem lova prijetne praznike in bogat lovski
blagor v novem letu 1976 želi

Klub prijateljev lova

Zadovoljne božične praznike in srečno novo leto želi

Mihael Antoni

REKA PRI ŠT. JAKOB V ROŽU

trgovina
gostilna
stiskalnica za sadje

CARIMPEX

IZVOZ — UVOZ — TRANZIT

KLAGENFURT — CELOVEC
GABELSBERGERSTRASSE 24 TELEFON (0-42-22) 82-4-98

Vesel božič
in
srečno
novo leto
1976

želi

Hranilnice in posojilnice

Bilčovs
Borovlje
Celovec
Dobrla vas
Galicija
Glinje

Globasnica
Hodiše
Kostanje
Kotmara vas
Ledince
Ločilo

Marija na Zilji
Pliberk
Podljubelj
Podravlje
Radiše
Sele

Slovenji Šmihel
Št. Jakob v Rožu
Št. Janž v Rožu
Škofiče
Šmarjeta v Rožu
Šmihel pri Pliberku
Štebenj pri Beljaku

Št. Tomaž
Velikovec
Vovbre
Ziljska Bistrica
Želinje
Železna Kapla
Žvabek

SPREJEMAJO VLOGE na Hranilne knjižice
Premijsko varčevanje
Stanovanjsko varčevanje
Varčevalna pisma

VODIJO Vaše žiro račune in mezdne konte

IZVAJAJO plačila in nakazila

DAJEJO posojila in kredite po ugodnih pogojih

POSREDUJEJO pocenjena posojila
za kmetijstvo, obrt in gostinstvo

MENJAJO in posredujejo tuje denarje

Živinorejske zadruge

Globasnica
Libuče

Št. Primož
Žitara vas

Kmečke gospodarske zadruge

Borovlje
Brnca

Dobrla vas
Globasnica

Št. Jakob v Rožu
Št. Janž v Rožu

Pliberk
Podravlje

Škofiče
Železna Kapla

dobavljajo gospodarske in gospodinjske potrebščine, semena, gnojila in vseh vrst stavbeni material.
Cene, plačilni pogoji in dostava so ugodni!

Zveza slovenskih zadrug v Celovcu

PAVLIČEVA 5—7 A 9020 CELOVEC
TELEFON 70 5 65 serija TELEX 2162

se priporoča za izvedbo vseh Vaših denarnih poslov

- Ekspresno prenakazovanje in plačevanje v tuzemstvo in v inozemstvo
- Menjalnica po najugodnejših tečajih
- Safeji
- Depot knjižic in vrednot
- Poštni predali
- Nočni tresor